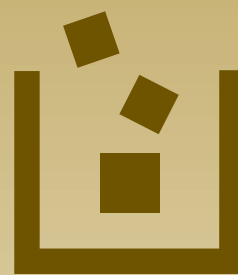

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO HONDAKIN ARRISKUTSUAK PREBENITZEKO ETA KUDEATZEKO PLANA 2008-2011

hondakinak
RESIDUOS

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

© ihobe, S.A. - 2009

ARGITARATZAILEA: Ingurumen Jarduketarako Sozietate Publikoa – Ihobe, S.A.

AZALA: canaldirecto

DIAGRAMAZIOA: dualxj – Comunicación & Diseño

LEGE GORDAILUA: xxxx

Paper birziklatuan eta klororik gabe zurituan inprimatua

ESKUBIDE GUZTIAK ERRESERBATUTA

Debekatuta dago publikazio hau erreproduzitzea, informazioa berreskuratzeko sistemetan gordetzea eta publikazio honen zati bat transmititzea, erabilitako bitarteko a edozein dela ere (elektronikoa, mekanikoa, fotokopia, grabazioa, etab.), jabetza intelektualaren eskubideen titularren eta editorearen idatzizko baimenik gabe.

hondakinak
RESIDUOS

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO HONDAKIN ARRISKUTSUAK PREBENITZEKO ETA KUDEATZEKO PLANA 2008-2011

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

AURKIBIDEA

AURKEZPENA	5
SARRERA	7
ERREFERENTZIA ESPARRUA	9
1. Europako Estrategia, Zuzentarau Markoa eta printzipio estrategikoak	9
1.1. Europar Batasuneko politikaren bilakaera.....	9
1.2. Hondakin politikaren oinarrian dauden printzipioak.....	10
2. Euskal Ingurumen Estrategia eta beste politika batzuk	11
3. Indarrean dauden arauak eta aurreikusitako garapenak	14
3.1. Indarrean dauden arauak	14
3.2. Aurreikusitako arauak	17
EGUNGO EGOERA ETA AURREIKUSPENAK	19
1. 2003-2006 aldirako Planaren balantzea	19
1.1. Helburu orokorren balantzea	19
1.2. Helburu espezifikoaren balantzea.....	22
1.3. Tresnen balantzea.....	26
2. Testuinguru ekonomikoa	31
3. Hondakinak sortzea	32
3.1. Sorturiko kantitatea	32
3.2. Sorturiko hondakin motak.....	32
3.3. Lurralde Historikoen araberako azterketa.....	34
3.4. Urtez urteko bilakaera.....	35
4. Gaur egungo kudeaketa	36
4.1. Tratamendu mota.....	36
4.2. Kudeatzaileen jatorri geografikoa.....	40
4.3. Kudeaketa maila, Lurralde Historikoaren arabera	41
4.4. Autokudeaketa.....	42
4.5. Urtez urteko bilakaera.....	42
5. Inportazioa eta esportazioa.....	43
5.1. Inportazioa	43
5.2. Esportazioa.....	45
6. Sortzeari eta kudeaketari buruzko aurreikuspenak.....	47

2008-2011 ALDIRAKO HELBURU ESTRATEGIKOAK	51
1. Euskal Autonomia Erkidegoarako ikuspegia, 2020. urteari begira.....	51
2. Helburu estrategikoak, 2011ra begira	52
3. Helburuen garapena: Programak eta jarduera ildoak	55
JARDUERA ILDOAK ETA HELBURU ESPEZIFIKOAK	57
1. Prebentzio Programa	57
2. Kudeaketa ezin hoberako programa	58
3. Korrante Atomizatuen Programa	59
4. Araudia Garatzeko Programa.....	60
5. Helburu espezifikoen laburpena.....	60
BALIABIDE EKONOMIKOAKK	67
PLANAREN JARRAIPENA ETA ALDIZKAKO BERRIKUSPENA	69
ERANSKINAK	
I. ERANSKINA. Jarduera ildoen fitxa xehatuak	71
II. ERANSKINA. Azpiegiturek bete beharreko irizpideak.....	85

AURKEZPENA

ESTHER LARRAÑAGA

Eusko Jurlaritzako Ingurumen eta Lurralde
Antolamendu sailburua

Hondakinak sortzeari eta hondakinen kudeaketari lotutako arazoak Europako erkidegoko ingurumen-lehentasunik zaharrenetakoak dira. Lehenengo Ekintza Programan —1973-1976 eperako erkidegoko ingurumen politikaren esparrua ezarri zuenean—, *“Hondakinen esparruko 75/442/EEE Direktiba”* onartu zen.

Azken hogeita hamar urte hauetan aurrerapen garrantzitsuak lortu dira, besteak beste, kudeatzeko administrazio-prozedura eta birziklapen eta kudeaketa tasak hobetu egin dira Euskal Autonomia Erkidegoan.

Hala ere, errealtate ekonomiko eta sozial berriak erronka berriak sortzen ditu. *“Hondakinen Prebentzioari eta Birziklapenari buruzko Gaikako Estrategia”* k berak —Europar Batasunak 2005ean onartu zuenak—, onartzen du ez direla egin nahi ziren besteko aurrerapenak, eta hobetzeko aukerak daudela atzeman du indarrean dagoen araudia gauzatzekoan, hondakin-sorrera prebenitzaerakoan (kantitatearen zein arriskugarritasunaren arabera), eta birziklapenaren estrategia globala eta bateratua ezartzeko beharrean.

Egoera horri ekiteko, Euskal Autonomia Erkidegoak *“Garapen Iraunkorraren Euskal Ingurumen Estrategia”* dauka 2020. urtera arteko jardueraren ildo nagusiak adierazten dituena; baita *“II. 2007-2010 EAEko Ingurumeneko Esparru Programa”* ere, epe motzerako ekintzak zehazten dituena,

eta orokorrean erkidegoko politikatik, eta bereziki hondakinen arlotik datozen joera berrietara eta eztabaidetara egokitzeko gai dena.

Hondakinei buruz Europako printzipioak sustatzen jarraitzeko beharra nabarmendu dute aztertutako eremuek; baina horretarako tresna zehatzak garatu behar direla azpimarratzen dute, kudeaketa baldintzarik egokienak aplikatzea teknikoki, ekonomikoki edo administratiboki erraza ez den kasuetarako.

Egungo egoerak hainbat erronka sortzen ditu, besteak beste, hondakin arriskutsuen sorreraren eta hazkunde ekonomikoaren arteko bereizketa bilatzea, baliarazteko tasak handitzea, zein egungo kudeaketa-baldintzak hobetzea ekoizle txikiarentzat.

Horrela, *“2008-2011 Hondakin Arriskutsuen Prebentzio eta Kudeaketa Plan”* honek hondakin arriskutsuak kudeatzeko ikuspegi propioa ezarri du, hau da, Euskal Autonomia Erkidegoak 2020rako urrats garrantzitsuak emana izatea hondakin arriskutsuen ekoizpena hazkunde ekonomikotik bereizteko, jatorrian prebentzioa ezarriz. Ondorioz, sortutako hondakin arriskutsuentzako kudeaketa segurua eta hurbila bermatuko litzateke.

BATTERIE AUTO

HEKKI ADMINISTrazioak

SARRERA

Herri administrazioak ingurumenari dagokionez duen jarduera eremu nagusietakoa hondakinak sortzeari eta kudeatzeari dagokion dinamika da, eta are gehiago hondakinak arriskutsuak izanez gero.

Ingurumen Ekintza Komunitarioko 2002-2012 aldirako Programaren lau helburuetako bat zera da: «*Baliabideak eraginkortasun handiagoaz erabiltzea eta baliabide horiek zein hondakinak kudeatzean ekoizpen eta kontsumo eredu iraunkorrak bultzatzea, baliabideen erabilerara eta hondakinen sorrera hazkunde ekonomikoarekin ez lotzeko eta baliabide berriztagarrien zein berriztagarri ez diren kontsumoak ingurumenaren xurgatzeko gaitasuna gaitutuko ez duela bermatzeko*». Europako xedapenik berrienek, bai eta bidean datozenek (esaterako, *Hondakinak Prebenitzeari eta Birziklatzeari buruzko Estrategiak* eta *Hondakinen Zuzentzarau Markoaren Proposamenak*) agindu horri erantzun nahi diote, azken urteetan antzemandako egoerak eta joerak abiapuntutzat hartuz.

Europak hondakinak sortzearekin loturiko arazoa konpontzeko egindako apustua Ingurumena Babesteko otsailaren 27ko 3/1998 Lege Orokorrak jaso zuen Euskal Autonomia Erkidegoan. Lege horren 77. artikulua honako hau dio: «*Euskal Autonomia Erkidegoko ingurumen organoari dagokio hondakin arriskutsuentzat eta beste zenbait hondakin motarentzat plan arteztaileak egitea, eta plan horietako jarraibideak bete beharko dituzte Euskal Autonomia Erkidegoko esparruan garatzen diren produkzio eta kudeaketa publiko zein pribatuko jarduerak*». **Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011** aldirako Plan hau ingurumen organoak hurrengo lau ur-

teetan egingo dituen jarduerak diseinatzeko sortua da, jada agortu egin delako aurreko planaren indarraldia; hots, *Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Kudeatzeko 2003-2006* aldirako Planarena.

Nolanahi ere, ingurumen politikak arrakasta handiagoa izaten dute eremu itxiak eta zurrunik izango balira bezala jorratu beharrean, guztiak batera eta muin-muinetik lantzen badira, landu nahi diren eremuen arteko sinergiezt baliatuz.

Euskal Autonomia Erkidegoan, Garapen Iraunkorraren Euskal Ingurumen Estrategia (2002-2020) daukagu 3/1998 Legearen osagarri gisa. Estrategia horren bost ingurumen helburuetako bat baliabideak eta hondakinak arduraz kudeatzea da. Bestalde, II. Ingurumen Esparru Programak (2007-2010) Euskal Ingurumen Estrategiak epe motzean bultzatu beharreko ekintzak zehazten ditu: baliabide naturalak arduraz kontsumitzea, ikerketaren eta berrikuntzaren bitartez eraginkortasuna optimizatzea, lehiakortasuna areagotzea, hondakinen sorrera murriztea eta horien kudeaketa hobetzea.

Tresna marko horien oinarriak hainbat plan espezifikotan aurki ditzakegu, ekintza eremua osatzen dutenetan. Hala:

- *Ingurumenaren Aldetik Iraunkorra den Kontsumorako 2006-2010 aldirako Planak* gure gizartean indarrean dagoen kontsumo ereduak gero eta hondakin gehiago sortzeko duen joera prebenitzen lagundu behar du.
- *Arriskutsuak ez diren Hondakinen 2008-2011 aldirako Kudeaketa Planak* hondakin ez-arriskutsuen arazoari heltzeko beharrezkoak diren tresnak artikulatuko ditu. Hondakin

mota horren ekoizpen tasa handiagoa da arriskutsuena baino.

- *Lurzoru Kutsatuen 2007-2012 aldirako Planak* gure erkidegoko arazo historiko bati erantzungo dio, lur kutsatu asko kudeatzen baitira hondakin arriskutsu gisa.
- Foru aldundiekin batera egiten diren *Euskal Autonomia Erkidegoko Hiri Hondakinak Planifikatzeko* eta *Kudeatzeko Jarraibideek* eta dagozkien foru planek Euskal Autonomia Erkidegoko hiri hondakinak planifikatzeko eta kudeatzeko ildoak ezartzen dituzte; beste alderdi batzuren artean, etxeko hondakin arriskutsuen gaia jorratzen dute.
- Badira aplikazio eremu txikiagoak dituzten beste plan batzuk; esaterako *Euskal Autonomia Erkidegoko Unibertsitateaz Kanpoko Ikastetxe Publikoetan Sortutako Hondakin Arriskutsuak Kudeatzeko Plana* edo *Euskal Autonomia Erkidegoko Lehenengo Sektoreak Sorturiko Hondakinen Plana*. Izan ere, plangintza tresna orokorrak, normalean, ez dira plan horiek aztergai dituzten sektore edo jardueretarako egokiegia izaten.

Egoera horretan, *Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011* aldirako Planak Europar Batasuneko printzipio eta planteamendu berrienak barne hartuko dituen plangintza tresna bat edukitzeko beharrari erantzuten dio. Tresna horrek bat egingo du Euskal Autonomia Erkidegoko ingurumen organoak diseinaturiko gainerrako tresnekin, 2007-2010 aldirako Ingurumen Esparru Programan adierazitako ikuspegia lortzeko; hau da:

**«2020an, hurrengo
belaunaldiari utziko diogun
Euskadin ingurumen arazo
nagusiak konpontzeko bidean
egotea».**

ERREFERENTZIA ESPARRUA ESPARRUA ERREFERENTZIA

1. EUROPAKO ESTRATEGIA, ZUZENTARAU MARKOA ETA PRINTZIPIO ESTRATEGIKOAK

1.1. Europar Batasuneko politikaren bilakaera

Europar Batasuna eraikitzen hasi zen lehenengo urteetan, ingurumenaren arloko gaiek ez zeukaten batere lehenetasunik agintari publikoentzat eta eragile ekonomikoentzat. Gerora hasi zen sortzen ingurumenarekiko kezka, 70eko hamarkadan, eta horixe dago Europar Batasunak

arlo horretan bultzatutako lehenengo ekimenen oinarrian. 1972ko uztailean Parisen eginiko goi bileran, estatuburuak eta gobernuburuak onartu zuten arreta berezia eskaini behar zitzaiola ingurumenari hazkunde ekonomikoaren eta bizi kalitatearen hobekuntzaren testuinguruan.

Horrenbestez, Europar Batasuneko ingurumen politikaren esparrua ezarri zuen lehenengo ekin-tza programa 1973-1976 aldirako abian jartzeko agindua eman zen. Programa horren ondoren, antzeko beste programa batzuk etorri ziren hainbat urtetarako, eta horiei esker zuzentarau batzuk onartu ziren baliabide naturalak babesteko (airea eta ura), hots-kutsaduraren aurka borrokatzeko,

1. irudia. Hondakinak prebenitzeko eta birziklatzeko gaikako estrategiaren oinarritzko hedadura.

HONDAKINAK PREBENITZEKO ETA BIRZIKLATZEKO GAIKAKO ESTRATEGIA

- Hondakinetan dauden **baliabideak aprobetxatu beharra** nabarmentzen du.
- Onartzen du ezin izan direla bete Europar Batasunak hondakinak **prebenitzeko** ezarritako helburuak.
- **Birziklatze** kuotei dagokienez izandako arrakastak nabarmentzen ditu, baina birziklatze jarduerak estandarizatzeko beharra gogorarazten du -ingurumen alderdiari zein enpresaren alderdiari begira-, baita birziklatutako produktuen araudi teknikoa eta ingurumenezkoa ezartzeko ere, merkatuan baldintza lehiakorretan sartzen direla ziurtatzeko.
- Europar Batasunak hobeto arautzeko duen helburuari jarraiki, argitu eta nabarmen sinplifikatu du gaur egungo **arau esparrua**. Horretaz gain, arau berriak iragarri ditu:
 - Balio-bizitza amaitu zaien ibilgailuei, tresna elektrikoei eta elektronikoei buruzko Zuzentarauak eta hondakinak izendatzeko sistema berrikustea.
 - Kutsadura prebenitzeko eta kontrol integraturako zuzentaraua (IPPC) eraldatzea, hondakinak kudeatzeko operazio berriak barne har ditzan.
 - Titanio dioxidoaren industriari sortutako hondakinei buruz indarrean dauden hiru zuzentarauak bat egiten dituen zuzentaraua proposatzea.
 - Ingurumena babesteari buruzko zuzentaraua –bereziki hondakin uren lohiak nekazaritzan erabiltzeari buruzkoa– berrikusteko proposamena egitea.
 - Hainbat jarraibide argitaratzea: azpiproduktuak hondakin gisa hartzeari edo ez hartzeari buruzkoa, bizi-zikloko planteamenduen aplikazioari buruzkoa, berreskurapen faltsuari aurre egiteko hondakinen garraioaren xedapen batzuei buruzkoa eta IPPCren Zuzentarauak eraginik ez duen instalazioen baimenetarako eta hondakin arriskutsuen nahasketan erabilgarri dauden teknika onenak aplikatzeko gutxieneko ingurumen arauari buruzkoa.

2. irudia. Hondakinen zuzentarau markoaren proposamenaren oinarrizko hedadura.

HONDAKINEN ZUZENTARAU MARKOAREN PROPOSAMENA

- Birformulatu egin du hondakinak **kudeatzeko hierarkia**, eta 3 maila izatetik 5 maila izatera igaro da: murriztea, berrerabiltzeko prestatzea, birziklatzea, balorizatzea eta baldintza segurutan suntsitzea.
- Hondakinen politikan **bizi-zikloaren** ideia txertatu du; hortaz, aurreko hierarkia aldatu egin daiteke, kasuz kasu, aldagai ekonomikoak, sozialak eta ingurumenekoak aintzat hartuta hobestekoa izan daitekeenaren arabera.
- Derogatu egin du **Hondakin Arriskutsuen Zuzentaraua** eta horren zenbait xedapen Zuzentarau Markoan txertatu ditu.
- Derogatu egin du **Erabilitako Olioen Zuzentaraua**, eta Zuzentarau Markoan sartu du korrante hori modu selektiboan biltzeko betebeharra. Olio horien bizi-zikloari buruz egindako zenbait azterketak erakusten dute olio horiek berritzeak ez duela ingurumenaren aldetik balioa emateak baino garrantzi handiagoa; beraz, Estatu kideek bi bideetako edozer eska dezakete kudeatzeko.
- Definizio berriak bildu ditu (birziklatzea, berreskuratzea, suntsitzea) eta **azpiproduktuaren** kontzeptua txertatu du, horietako baliabideak aprobetxatzearen.
- Prozedura bat txertatu du, **hondakin batek hondakin izateari noiz uzten** dion zehazteko irizpideak ezarri ahal izateko. Europako Batzordea korrante zehatz batzuekin hasiko da: paper eta beira birziklatuarekin, konpostarekin, bigarren mailako aridoekin eta txatarrarekin, esaterako.
- Desberdindu egiten ditu **balorizazio energetikoa** eta **errausketa**, eraginkortasun formula baten arabera. Horrenbestez, hiri hondakinak errausteko instalazioak suntsitzeko azpiegituratzat hartuko dira ez badituzte formula horren arabera balio jakin batzuk lortzen.
- **Berreskuratu** eta **suntsitu** kontzeptuak bereizteko irizpide berriak sartzea aurreikusi du.
- **Birziklatzeko** lanei buruzko arauak onartzeko aukera jasotzen du, Europar Batasunean baldintza beretsuak egon daitezen.
- Indarrean dagoen araudia **sinplifikatzea eta argitzea** sustatu du.

natura zaintzeko eta hondakinak kudeatzeko. Horien guztien artean garrantzitsuena **75/442/CEE Zuzentarau Markoa** da, hondakinei buruzkoa.

Hondakinak Kudeatzeko Europar Batasuneko Estrategiak, 1989an onartu zenak, 3 maila nagusitan hierarkizatu zuen hondakinen kudeaketa. Maila horiek, lehentasun ordenari jarraiki, honako hauek dira: murriztea, berrerabiltzea eta berreskuratzea. Hierarkia horri 3 R-en printzipioa deitzen zaio, ingeleseko ordaina aintzat hartuta (*Reduce, Reuse and Recycle*). Printzipio horri jarraiki, hasiera-hasieratik egin behar dira hondakinak ez sortzeko edota gutxiago sortzeko ahaleginak, batez ere teknologiak edota kutsatzen ez duten produktuak erabiliz, edo hondakin gutxi sortzen dituztenak erabiliz. Sortutako hondakinak berrerabili egin behar dira, eta berrerabiltzerik ez dagoen kasuetan, berreskuratu, material batzuk edota bero energia bederen aprobetxatu ahal izateko. Hori guztia egiterik ez dagoenean bakarrik suntsituko ditugu hondakinak, eta betiere baldintza seguruetan.

Europako Batzordeak 2003ko maiatzaren 27ko komunikazio hau argitaratu zuen 2004. urtean: «*Hondakinak prebenitzeko eta birziklatzeko gaikako estrategiarako bidea*». Horren bitartez, European hondakinak prebenitzeko eta

birziklatzeko estrategiaren oinarriak jarri zituen Batzordeak, ordurako egin ziren aurrerapenetan oinarrituta, eta aukera estrategikoak deskribatu zituen, horien gainean eztabaidatzeko.

Aurrekoaren ondorioz, Batzordeak beste komunikazio bat onartu zuen **2005eko abenduaren 21ean**: «*Baliabideak iraunkortasunez kontsumitzeko aurrerapausoa: hondakinak prebenitzeko eta birziklatzeko gaikako estrategia*», eta Hondakinen Zuzentarau Markoaren Proposamena argitaratu zuen. Horietan bietan, Europar Batasunak hondakinak eraginkortasun handiagoz kudeatzeko helburuak eta bitartekoak finkatu zituen, 1. eta 2. irudiek erakusten duten bezala.

1.2. Hondakin politikaren oinarrian dauden printzipioak

Europar Batasunak hondakinen arloan duen politikaren printzipioak hainbat itunetatik eta hondakin jakin batzuetarako sektorez sektore dauden araudietatik datoz. Printzipio horiek erabakigarriak dira Europar Batasuneko erakundeen jardueran eta, Estatu kide guztiek ere beren gain hartzen dituztenez, barneko organo eskudunen jarduera ere baldintzatzen dute. Printzipio horiek 3. irudian daude jasota.

3. irudia. Hondakinen arloan aplikatzen diren Europar Batasuneko printzipioak.

HONDAKINEN ARLOAN APLIKATZEN DIREN EUROPAR BATASUNEKO PRINTZPIOAK

- **Garapen iraunkorraren printzipioa:** Hondakinen arloan hartzen diren erabaki guztiek orekari eutsi behar diote kasu bakoitzeko alderdi ekonomikoan, sozialen eta ingurumenekoan artean.
- **Ingurumenaren babes maila altuaren printzipioa:** Maila altua zer den zehazten ez bada ere, ingurumena babesteak ingurumena etengabe hobetzea izan behar du xede, gaur egungo egoera gaindituz. Horrela, ingurumenaren babesa gutxieneko mailatan geratu ez dadin lortu nahi da, eta teknologiarekin zein zientziarekin batera bilakatzen joan dadila.
- **Prebentziozko eta kautelazko ekintzaren printzipioa:** Agintari publikoek, fenomeno, produktu edo prozedura batek eragin arriskutsuak izan ditzakeela jakitean, neurriak hartu behar dituzte, nahiz eta arriskua ziurtasunez zehazteko gai ez izan. Ingurumen kalteak itzulezinak izaten dira gehienetan, bai behintzat gizakien denbora-eskalarari dagokionez. Hortaz, ingurumenaren babes maila handia lortzeko, beharrezkoa da prebentzioaren eta kautelaren printzipio hori betetzea.
- **Ingurumenaren aurkako erasoak, ahal dela, sorburuan bertan zuzentzeko printzipioa:** Printzipio horrek kutsaduraren iturriak ezabatzeko ekintza erradikalen alde egiten du, betiere hori egin ahal bada; horrela, kutsadura inguru batetik bestera zabaltzea galaraziko da. Alegia, konponbidea prozesuaren amaieran ematera mugatu beharrean, ikuspegi holistikoen bidez kutsaduraren sustraira jo beharra dago, ahal denean. Hondakinen kasuan, beraz, gertutik begiratu beharko da ekoizpen eta kontsumo eredua, hori baita arazoaren funtsa.
- **Kutsatzaileari ordainarazteko printzipioa:** Hondakinak kudeatzeak eragiten dituen kostuak hondakin horiek sortu dituztenek ordaindu behar dituzte. Are gehiago, haiek ordaindu beharko lituzkete beren hondakinak kudeatzeak sorturiko kostu ekonomiko, sozial eta ingurumeneko guztiak. Horrek esan nahi du hondakinak tratatzeko lanen kostuez gain, ezkutuko beste kostuak ere ordaindu beharko lituzketela; esaterako, baliabide naturalak erazteak sorturikoak, edota hondakinak jasotzen dituenaren ahalmenaren saturazioak eragindakoak. Horretaz gain, hondakinak behar ez bezala kudeatzean ingurumena kaltetuz gero, ingurumena lehenagoko egoerara itzultzeko betebeharra izango du eragileak, eta ezinezkoa izanez gero, konpentsatzeko neurriak hartu beharko ditu. Ekoizleari dagokio printzipio hori aplikatzea. Horren arabera, eta zenbait produkturen araudi espezifikoak horrela ezarrituz gero, produktuak merkaturatzearen arduradunak izango dira haiek sorturiko hondakinak kudeatzearen erantzule.
- **Hurbiltasun printzipioa:** Hondakinak sorlekutik ahalik eta hurbilen kudeatzean murriztu egiten dira garraioari loturiko arriskuak.
- **Burujabetza printzipioa:** Printzipio horri jarraiki, Europar Batasuneko kide guztiei adorea ematen zaie, ahal den neurrian, burujabeak izan daitezen beren lurraldean sorturiko hondakinak suntsitzeko orduan, horiek esportatu ordez.

2. EUSKAL INGURUMEN ESTRATEGIA ETA BESTE POLITIKA BATZUK

Euskal Autonomia Erkidegoko Ingurumen politikak arautzen dituen arau esparrua Euskal Herriko Ingurumena Babesteko 3/1998 Lege Orokorrak finkatu zuen. Lege horren 5.2 artikulua bere egiten ditu ingurumenaren arloko Europar Batasuneko politikak:

«Euskal Autonomia Erkidegoko ingurumen-politika, baliabideen aprobetxamendu iraunkorrean, kautelazko eta prebentziozko ekintzetan, kalteak konpontzean (sorburuan konpontzea lehenetsiko da) eta kutsatzen duenak ordaindu behar duela eta kaltetzen duenak erantzun behar duela dioten printzipioan oinarritua izango da, ingurumen-babesa sektoreko politika guztiak definitu eta exekutatzeko integratuko delarik».

Era berean, euskal ingurumen politika Ingurumen Esparru Programa batean zehaztu behar dela ezartzen du 6. artikulua. Programa hori, gainera, lau urtean behin eguneratu beharko da.

Lege agindua betez, 2002ko ekainean onartu ziren Garapen Iraunkorrerako 2002-2020 aldirako Euskal Ingurumen Estrategia eta 2002-2006 aldirako I. Ingurumen Esparru Programa. Biak ala biak lurralde bakoitzean garapen iraunkorreko estrategiak garatzeko ikuspegi estrategikoa txertatu ziren, 1992an Rio de Janeiron eginiko Lurraren Gailurrean hartutako konpromisoekin bat etorrira.

2007ko ekainean, Eusko Jaurlaritzak Euskal Autonomia Erkidegoko 2007-2010 aldirako Ingurumen Esparru Programa onartu zuen. Programa horrek lau urteko horretan landu beha-

2007ko ekainean,
Eusko Jaurlaritzak
Euskal Autonomia
Erkidegoko
2007-2010 aldirako
Ingurumen Esparru
Programa
onartu zuen.

rreko berrogeita lau konpromiso identifikatzen ditu. Konpromiso guztiek Euskal Autonomia Erkidegoko ingurumena 2020rako Ingurumen Estrategiak adierazten duen ikuspegi orokorrera bideratzen dute.

4. irudia. Euskal Autonomia Erkidegoko
ingurumenaren ikuspegi orokorra,
2020. urteari begira.

INGURUMENAREN
IKUSPEGI OROKORRA,
2020ra BEGIRA

2020an, hurrengo belaunaldiari utziko
zaion Euskadin ingurumen-arazo
nagusiak konpontzeko bidean egotea
lortzea.

Euskal Herriko ingurumen iraunkortasunari buruzko ikuspegi hori **lau lehentasun politiko handitan** biltzen da. Horietako batek, laugarrenak, Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Plana jaso du, eta honela formulatu da:

«Euskal ekonomia iraunkorrenzat aurrera egitea. Ingurumenerako iraunkorrak diren kontsumo eta ekoizpen ereduak hurbiltzea».

Adierazitako 2007-2010 aldirako Ingurumen Esparru Programaren arabera, lehentasun horrek, beste gauza batzuen artean, baliabide natural, energia, ur, lurzoru eta hondakin gutxiagorekin gehiago eta hobeto produzitzeko gai izatea esan nahi du. Horretarako, ezinbestekoa da herrialdeko gizartearen prestakuntza eta jakintza handitzea, eta Euskadiko Zientzia eta Teknologia Sistema ingurumen arloan aplikaturiko jakintza sortzeko epe luzeko ildo egonkor batean integratzea. Enpresa Lehiakortasunaren eta Gizarte Berrikuntzaren 2006-2009 aldirako Planak biltzen duen moduan, berrikuntza da barne produktu gordinaren (BPG) hazkundearen eta ingurumen eraginaren hazkundearen arteko bereizketa ahalbidetu dezakeena.

Era berean, II. Ingurumen Esparru Programak, 2007-2010 aldirakoak, **hamaika helburu estrategiko** zehaztu ditu, adierazitako lehentasunei buruzko xehetasun gehiago ematen dituztenak. Helburuetatik seigarrenak honela dio:

«Hondakinak murriztea eta isurketarik ez egitea: Hondakinaren ekoizpena murriztea eta horien ku-

deaketa hobetzea, tratatu gabeko hondakinaren isurketa-maila hutsera iritsi arte».

Helburu hori, aldi berean, **hondakinaren arloko sei konpromisotan** zehazten da, eta horietatik bik (ikus 5. irudia) zuzenean eragiten diote hondakin arriskutsuen dinamikari.

Euskal Autonomia Erkidegoko 2007-2010 aldirako II. Ingurumen Esparru Programak, konpromisoak ezartzeaz gain, horiek lortzeko **beharrezko baldintzak** ere identifikatzen ditu, 6. irudian adierazi den moduan.

7. irudiak grafikoki laburtzen ditu hondakin arriskutsuen eremuan eragina duten *Euskal Autonomia Erkidegoko 2007-2010 aldirako II. Ingurumen Esparru Programaren* edukiak.

Organo eskudunak hainbat tresna landu ditu 3/1998 Legean, 2002-2020 aldirako Garapen Iraunkorrerako Euskal Ingurumen Estrategian eta II. Ingurumen Esparru Programan jasotako politikak garatzeko. Tresna horiek, zenbait kasutan, lagungarriak dira oso hondakin arriskutsuekin loturiko helburuak lortzen laguntzeko.

• **Ingurumenaren aldetik Iraunkorra den 2006-2010 aldirako Euskal Kontsumo Plana**

Hondakinaren arazoak, baita hondakin arriskutsuenak ere, gaur egungo ekoizpen eta kontsumo eremuan du jatorria. Hortaz, Kontsumo Planak arrakasta izanez gero, eragin positiboa izango du Euskal Autonomia Erkidegoan sorturiko hondakinaren kopurua murrizten eta horien arriskua txikitzen.

• **Arriskutsuak Ez diren Hondakinaren 2008-2011 aldirako Euskal Autonomia Erkidegoko Plana**

Plan horretan eta Hondakin Arriskutsuen Planean ezarri beharreko neurriak koordinatu egin behar dira, industriako hondakinaren sorrera eta hazkunde ekonomikoa modu eraginkorrean banantzen lagun dezaten.

• **Lurzoru Kutsatuen 2007-2012 aldirako Plana**

Hondakin arriskutsu gisa kudeatzen diren lurzoru kutsatuak oso korrante garrantzitsua dira hondakin arriskutsuak sortzeko urteko dinamikaren barruan, bai kualitatiboki, baita kuantitatiboki ere.

5. irudia. Euskal Autonomia Erkidegoko 2007-2010 aldirako II. Ingurumen Esparru Programaren konpromisoak, hondakin arriskutsuen arloan ekiteari dagokionez.

2007-2010 ALDIRAKO INGURUMEN ESPARRU PROGRAMA
Hondakin arriskutsuen arloan 2010erako ikusmira duten konpromisoak

- M2.8** Hondakin arriskutsu industrialen sorrera eta balio erantsi gordin industrial bereiztea.
- M2.9** Hondakin arriskutsuetako baliabide materialak berreskuratzea, horien birziklatze-tasa % 65era arte igota.

6. irudia. 2007-2010 aldirako Ingurumen Esparru Programak bere garapenerako beharrezkotzat jotzen dituen baldintzak.

2007-2010 ALDIRAKO INGURUMEN ESPARRU PROGRAMA
Programa garatzeko eman beharrezko baldintzak

- Ingurumenaren aldagaia beste politika batzuetan integratzea.
- Indarrean dagoen **legedia** eta bere aplikazioa hobetzea.
- **Merkatua** konbentzitzea, ingurumenaren alde egin dezan.
- Herritarrak, administrazioa eta enpresak gaitzea, **erantzule egitea**, eta haien portaerak aldatzea, iraunkortasun handiagoaren alde.
- Ingurumen arloko ikerketa, **garapen teknologikoa** eta berrikuntza.

7. irudia. uskal Autonomia Erkidegoko 2007-2010 aldirako Ingurumen Esparru Programa, hondakin arriskutsuen ikuspuntutik.

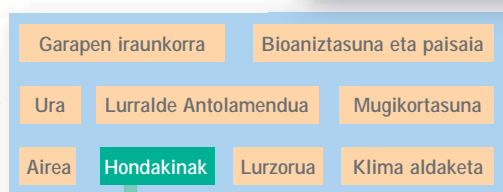
2007-2010 aldirako Ingurumen Esparru Programa

LEHENTASUNAK

1. **Klima aldaketaren** aurrean ekitea eta ondorioei aurre egiteko prestatzea.
2. Gure **kapital naturala** indartzea.
3. Gure **herriguneetako** ingurumen-kalitatea hobetzea.
4. Ingurumenaren aldetik iraunkorrak diren **kontsumoa eta ekoizpena**.

BEHARREZKO BALDINTZAK

1. **Ingurumenaren aldaera** beste politika batzuetan integratzea.
2. Indarrean dagoen **araudia** eta horren aplikazioa hobetzea.
3. **Merkatua** konbentzitzea, ingurumenaren alde egin dezan.
4. Herritarrak, administrazioa eta enpresak gaitzea, **erantzule egitea**, eta haien portaerak aldatzea, iraunkortasun handiagoaren alde.
5. Ingurumen arloko ikerketa, **garapen teknologikoa** eta berrikuntza.

- Industriako hondakin arriskutsuen sorrera eta industriako balio erantsi gordina bereiztea.
- Hondakin arriskutsuetako baliabide materialak berreskuratzea, horien birziklatze-tasa % 65era arte igota.

- **Euskal Autonomia Erkidegoko Hiri hondakinak planifikatzeko eta kudeatzeko Jarraibideak**

Dokumentu horrek, foru aldundiekin eta hiri hondakinei buruzko foru planekin koordinazioan eginikoa, Euskal Autonomia Erkidegoan hiri hondakinak planifikatzeko eta kudeatzeko dauden ildoak ezartzen ditu, eta, beste alderdi batzuen artean, etxeko hondakin arriskutsuen errealitateari heltzen dio.

- **Euskal Autonomia Erkidegoko Nekazaritzako elikagaigintzak sortutako Materia Organikoa, Azpiproduktuak eta Hondakinak Kudeatzeko Plana**

Dokumentu horrek nekazaritza eta abeltzaintza ustiategietatik datozen zenbait hondakin arriskutsuren planifikazioa jasoko du. Sektore horri plan orokor baten bidez heltzea zaila da, bere ekoizpen dinamika espezializazio handikoa baita.

- **Enpresa Lehiakortasun eta Gizarte Berrikuntza Plana, 2006-2009 eperako**

Plan horrek Industria, Merkataritza eta Turismo Sailak eginiko apustua biltzen du, ingurumen industriak eta estrategia energetiko iraunkorra bultzatzearen alde, energia aurrezteko eta energia berriztagarriak erabiltzeko xedearekin. Ingurumen industria teknologikoa sustatzean, bizi-ziklo osoan portaera hobea

izango duten produktu berriak sortzea ere bultzatu beharra dago, baita alternatiba berriak ere, bai hondakin gutxiago sortzeko, bai hondakin arriskutsuetan bildutako baliabideak ahalik eta gehien aprobetxatzeko.

- **Ingurumen Hezkuntzako Planak eta Euskal Autonomia Erkidegoko Unibertsitateaz Kanpoko Ikastetxe Publikoetan Sortutako Hondakin Arriskutsuak Kudeatzeko Plana**

Unibertsitateaz Kanpoko Hezkuntza Sistemako Ingurumen Hezkuntzako Programa urteko planen bitartez garatzen da. Gaur egungo haurrei eta gazteei ingurumen kontzientzia irakastea lortzen bada, haiek dituzten iraunkortasun gutxiko jokabideak aldatu egin ahal izango dira –besteak beste, kontsumoa–, eta horrek, epe luzean, eragina izango du sorturiko hondakinetan.

3. INDARREAN DAUDEN ARAUAK ETA AURREIKUSITAKO GARAPENAK

3.1. Indarrean dauden arauak

Jarraian, hondakin arriskutsuen ekoizpenari eta kudeaketari buruzko arau nagusiak aurkeztuko ditugu. 8. irudiak Europar Batasunaren eremuko araudiari egiten dio erreferentzia, eta 9. eta 10. irudiek Estatuko eta Autonomia Erkidegoko eremuari heltzen diote, hurrenez hurren.

8. irudia. Europar Batasunean hondakin arriskutsuen arloan indarrean dauden xedapenak.

INDARREAN DAUDEN ARAUAK – EUROPAR BATASUNEAN

- **Ingurumen arloko VI. Ekintza Programa:** Bere helburu nagusia Europar Batasuneko legedia Estatu kide guztietan ezartzea da, eta 2010erako hondakinen sorrera eta hazkunde ekonomikoa bereizita izatea.
- **Hondakinen 2006/12/CE Zuzentaraua (Hondakinen 75/442/CEE Zuzentaraua eta bere ondorengo aldaketak bat egiten dituen, eduki berririk erantsi gabe):** Europar Batasunak hondakinen arloan dituen printzipioak jasotzen ditu; besteak beste, 3 R-ak izenarekin ezagutzen dena, honako hierarkia hau ezartzen duena: lehenik, murriztea, bai kuantitateari, bai arriskuari dagokienez; bigarrenik, berrerabiltzea; hirugarrenik, birziklatzea; eta, azken aukera gisa, ingurumena eta gizakien osasuna kaltetuko ez dituzten baldintzetan suntsitzea.
- **91/689/CEE Zuzentaraua, hondakin arriskutsuei buruzkoa:** Hondakin horiek ekoizteko eta kudeatzeko betebeharrak espezifikoa aurreikusten ditu, haiek ontziratzeari eta etiketatzeari dagokienez, baita kudeaketa planei, baimenei, inskripzioari eta eragiketarako erregistratzeari dagokienez ere.
- **Hondakinen Europako Zerrenda (2000/532/CE Erabakiaren bitartez onartua eta 2001/118/CE, 2001/119/CE eta 2001/573/CE Erabakiek aldatua):** Europar Batasunerako zerrenda bakarra egiten du eta, bertan, 94/904/CE Erabakian aurreikusitako hondakin arriskutsuen zerrenda eta 94/3/CE Erabakiko hondakinen zerrenda uztartzen dira. Zerrenda hori 2002ko urtarrilaren 1ean sartu zen indarrean, aurreko erabakiak derogatuta. Dena den, laster aldatuko dela aurreikusi dute, onartuko duten zuzentzarau marko berriak ekarriko dituen aldaketak direla-eta.
- **2000/76/CE Zuzentaraua, hondakinak errausteari buruzkoa:** Erraustegiek bete beharreko baldintzak ezartzen ditu, hondakin horiek arriskutsuak izan edo ez.
- **1999/31/CE Zuzentaraua, hondakinak isurtzeari buruzkoa:** Hondakinak isurtzeak ingurumenean dituen eragin negatiboak ezabatzea edo murriztea du xede, baita zabortejiaren bizi-zikloan gizakien osasunari eragin diezaiokkeen edozer arrisku ezabatzea edo murriztea ere. Zaborteji mota batzuk bereizten ditu eta, bakoitzarentzat, hondakinak onartzeko zenbait irizpide ezartzen.
- **2003/33/CE Erabakia, zabortejiaren hondakinak onartzeko irizpideei buruzkoa:** Zabortejiaren hondakinak onartzeko irizpideak eta prozedurak ezartzen ditu.
- **259/93/CEE Erregelamendua, hondakinak Europar Batasunetik, Europar Batasunean eta Europar Batasunera garraiatzea ikuskatzeari eta kontrolatzeari buruzkoa:** Nazio Batuen Erakundearen Basileako Itunean dago oinarrituta, eta hondakinen garraioaren ikuskapenari eta kontrolari aplikatu dakizkiokeen zenbait xedapen ezartzen ditu, gero haiek berreskuratzeari edo suntsitzeari begira.
- **1013/2006 Erregelamendua, hondakinak lekualdatzeari buruzkoa:** 259/93/CEE Erregelamendua ordeztu du 2007ko uztailaren 12tik aurrera. Bere helburua hondakinen lekualdatzea kontrolatzeko gaur egun dauden prozedurak indartzea, sinplifikatzea eta espezifikatzea da.
- **75/439/CEE Zuzentaraua, erabilitako olioari buruzkoa:** Erabilitako olioak osasun publikoari zein ingurumenari kalterik eragin gabe biltzen eta suntsitzen direla bermatzeko neurriak ezartzen ditu, eta lehen tasuna ematen dio olio erabiliak berreskuratzeari, beste tratamendu moten aurretik.
- **2006/66/CE Zuzentaraua, pilei eta metagailuei buruzkoa:** Elementu mota horien ekoizleei egotzen die haiek sorturiko produktuen hondakinen gaineko erantzukizuna.
- **96/59/CEE Zuzentaraua, PCBei eta PCTei buruzkoa:** Estatu kideek horrelako elementuak dituzten tresnak edo substantziak modu kontrolatu deuseztatzeko, garbitzeko edota suntsitzeko hartu beharreko neurriak zehazten ditu.
- **2000/53/CE Zuzentaraua, balio-bizitza amaitu zaien ibilgailuei (BBI) buruzkoa:** Ibilgailuen hondakinak prebenitzeko neurriak ezartzen ditu batik bat eta, modu osagarrian, BBlak eta haien osagaiak berrerabiltzeko, birziklatzeko eta haien balioa emateko beste modu batzuk.
- **2005/64/CE Zuzentaraua, ibilgailu motordun motak homologatzeko, horiek berrerabiltzeari, birziklatzeari eta balorizatzeari begira:** Ibilgailu berriekin loturiko osagai eta materialak berrerabiltzeko, birziklatzeko eta balorizatzeko gutxieneko atalaseak ezartzen ditu.
- **2002/151/CE Erabakia, BBlak suntsitzeko ziurtagiriaren gutxieneko betekizunei buruzkoa:** BBlak suntsitzeko ziurtagiriak bildu behar duten informazioa jasotzen duen eranskina dauka.
- **2002/96/CE Zuzentaraua eta 2002/95/CE Zuzentaraua, tresna elektrikoei eta elektronikoei eta haien hondakinei buruzkoa:** Tresna elektrikoaren eta elektronikoen fabrikatzaileek, inportatzaileek eta banatzaileek tresna horiek sortzen dituzten hondakinen gainean duten erantzukizuna jasotzen dute zuzentzarau horiek. Horrez gain, haien osagaiak berreskuratzeko helburu jakin batzuk ezartzen dituzte, baita zenbait substantzia arriskutsu erabiltzeko debekua ere.
- **96/62/CE Zuzentaraua, ontziei eta horien hondakinei buruzkoa:** Azken kontsumitzailearengana bideraturiko produktu ontziratuak merkaturatzearen arduradunak kudeaketa sistema integralak txertatzera edota biltegitratzeko eta itzultzeko sistemak ezartzeko neurriak hartzea behartzen ditu Estatu kideak. Horretaz gain, balorizatze eta birziklatze hainbat helburu ere biltzen ditu. Helburu horiek berrikusi egin dituzte 2004/12/CE Zuzentzarauak aldaketak sartu ostean.

9. irudia. Estatuan hondakin arriskutsuen arloan indarrean dauden xedapenak.

INDARREAN DAUDEN ARAUAK - ESTATUAN

- **10/1998 Legea, hondakinei buruzkoa:** Hondakin mota guztien ekoizle eta kudeatzaileentzako bete-behar orokorrak deskribatzen ditu, labur. Hondakin arriskutsuen ekoizleek eta kudeatzaileek ere bete-behar dituzte, beraz.
- **16/2002 Legea, kutsaduraren prebentzioa eta kontrola bateratzeari buruzkoa,** eta 509/2007 Errege Dekretua: Ingurumen eragin handiena duten jardueren bete beharreko baldintzak arautzen dituzte, eta ingurumen baimen ezberdinak dokumentu bakar batean biltzen, Ingurumen Baimen Integratua izenekoa.
- **9/2005 Errege Dekretua, lurzorua kutsa dezaketen jardueren zerrenda eta lurzorua kutsatutako emateko irizpideak eta estandarrak onartzen dituena:** Kutsaturiko lurzoruen ezaugarriak zehazten ditu, baita dagozkien administrazio dokumentuak ere.
- **833/1988 eta 952/1997 Errege Dekretuak:** 10/1998 Legean xedatutako betebeharrak garatzen dituzte: etiketatzea, ontziratzea, biltegiatzea, onarpen dokumentuak, erregistroa, hondakin arriskutsuak lekualdatu aurreko jakinarazpenak, kontrol eta jarraipen dokumentuak, minimizazio azterlanak, eta abar.
- **Ingurumen Ministerioaren 304/2002 Agindua:** Europako Hondakinen Zerrenda jasotzen du, eta hondakinak berreskuratu eta suntsitzeko balizko operazioak zehazten. Hondakinen artean arriskutsuak zein diren ezartzen du.
- **1989ko urriaren 13ko Agindua:** Hondakinen arriskugarritasuna zehazteko metodoak biltzen ditu.
- **653/2003 Errege Dekretua, hondakinak errausteari buruzkoa:** Hondakinak instalazioetan entregatzeari eta jasotzeari begira, zenbait eskakizun ezartzen ditu, baita haiek eraikitze eta ustiatzeko baldintzak ere. Atmosferara eginiko isurketen muga balioak ezartzen ditu errausten diren hondakin mota guztientzat. Zenbait kutsatzaile isurtzeko muga balioak ere ezartzen ditu, errausketarako eta baterako errausketarako instalazioen gas ihesen arazketatik eratorritako hondakin-uren isurketei aplikatu beharrekoak. Bestalde, neurketarekin eta kontrolarekin loturiko eskakizunak ezartzen ditu, isurketa ibaietako uretara egin zein itsasokora.
- **1481/2001 Errege Dekretua, hondakinak zabortegian suntsitzeari buruzkoa:** 1999/31/CE Zuzentarauaren edukia jasotzen du, eta isurketa ez sustatzen saiatzen da, beste kudeaketa aukera batzuei lehentasuna emanez.
- **679/2006 Errege Dekretua,** erabilitako olio industrialei buruzkoa: Aldaketa nabarmenak sartzen ditu; esaterako, olio ekoizlearen erantzukizuna, eta, balorizazio energetikoaren aurrean, birsortzeari lehentasuna ematen jarraitzea, Europar Batasuneko jarrerari kontrajarrita.
- **106/2008 Errege Dekretua, pilei eta metagailuei buruzkoa, eta horien hondakinak kudeatzeari buruzkoa:** Europako Parlamentuaren eta Batzordearen 2006/66/CE Zuzentaraua egokitzen du.
- **228/2006 Errege Dekretua, PCBei eta PCTei eta horrelakoak dituztenei buruzkoa:** Aldatu egiten du aurretik indarrean zegoen erregelamendua (1378/1999 Errege Dekretua), PCB duten tresnak deskontaminatzean edota suntsitzean kontrol handiagoa izateko. Horretaz gain, PCB tratatzeko dauden azpiegiturak kolapsa ez daitezen mailaz maila deskontaminatzeko ekintzen bitartez, aurreikusitako epe ekologikoa bete egingo dela bermatzen du.
- **1383/2002 Errege Dekretua, balio-bizitza amaitu zaien Ibilgailuen kudeaketari buruzkoa, eta Barne Ministerioaren 249/2004 Agindua:** Balio-bizitza amaitu zaien ibilgailuen kudeaketa hondakin arriskutsuen kudeaketarekin parekatzen dute. Ibilgailuen deskontaminazioa horretarako baimena duten zentroetan egingo dela arautzen du, eta zentro horiek ibilgailua suntsitu izanaren ziurtagiria eman beharko dutela, hori gabe ezin izango baitaio ibilgailuari baja eman.
- **1619/2005 Errege Dekretua, erabiltzen ez diren pneumatikoei buruzkoa:** Erabiltzen ez diren pneumatikoei sortzea prebenitzea du helburu gisa; horretarako, horiek ekoizteko eta kudeatzeko araubide juridikoa ezartzen du, honako hauek sustatuz, ordena honetan: haiek murriztea, berrerabiltzea, birziklatzea eta balioa emateko beste modu batzuk bultzatzea, ingurumena babestearren.
- **208/2005 Errege Dekretua, tresna elektrikoei eta elektronikoei buruzkoa, eta horien hondakinei buruzkoa:** Tresnen fabrikatzaileei, inportatzaileei eta banatzaileei egotzen die tresna horiek sortutako hondakinen gaineko erantzukizuna, eta haien osagaiak berreskuratzeko helburu jakin batzuk ezartzen ditu, baita zenbait substantzia arriskutsu erabiltzeko debekua ere.
- **11/1997 Legea, ontziei eta ontzien hondakinei buruzkoa, 782/1998 Errege Dekretua (11/1997 Legearen Erregelamendua onartzen duena), eta bere ondorengo aldaketak (Ingurumen Ministerioaren 3624/2006 Agindua, 252/2006 Errege Dekretua eta bere akatsen zuzenketa, 2001eko ekainaren 12ko Agindua, eta 1999ko urriaren 21eko Agindua):** Azken kontsumitzaileari zuzenduriko produktu ontziratutako merkatuan jartzearen arduradunen betebeharrak eta aukerak arautzen dituzte, ontzien hondakinen kudeaketa beren gain har dezaten. Birziklatzeko hainbat helburu biltzen ditu.

10. irudia. Euskal Autonomia Erkidegoan hondakin arriskutsuen arloan indarrean dauden arauak.

INDARREAN DAUDEN ARAUAK – AUTONOMIA ERKIDEGOAN

- **3/1998 Lege Orokorra, Euskal Autonomia Erkidegoko Ingurumena Babesteari buruzkoa:** Euskal Autonomia Erkidegoko ingurumen politiken esparru orokorra ezartzen du.
- **1/2005 Legea, lurzoria ez kutsatzeari eta kutsatutakoa garbitzeari buruzkoa, eta 199/2006 Dekretua:** Administrazio protokoloa eta lurzoru bat kutsatua dagoela deklaratzeko baldintzak eta ezaugarriak arautzen dituzte.
- **259/1998 Dekretua, Euskal Autonomia Erkidegoan erabilitako olioien kudeaketari buruzkoa:** Hondakin horien ekoizleen betebeharrak sinplifikatzen ditu. Gainerako hondakinetatik bereizita jasotzeko eta behar bezala biltegitratzeko betebeharra ezartzen die Dekretuak hondakin horiek sortzen dituztenei. Olioak baimendutako kudeatzaile bati entregatzeko beharra biltzen du, aurrez haien ezaugarri kimikoak eta fisikoak egiaztatuta. Horretaz gain, erabilitako olioak nola etiketatu eta ontziratuta behar diren arautzen du, eta haien behin-behineko biltegitratzeari 3 hilabeteko muga jartzen dio. Ekoizle txikiak zedapen espezifikoak biltzen ditu.
- **76/2002 Dekretua, hondakin sanitarioen kudeaketari buruzkoa:** Hondakin horiek Euskal Autonomia Erkidegoan nola ekoiztu eta kudeatu behar diren arautzen du. Hondakin sanitarioak hiru taldetan sailkatzeko, eta zentroan bertan zein zentrotik kanpo nola kudeatu behar diren xedatzen du.

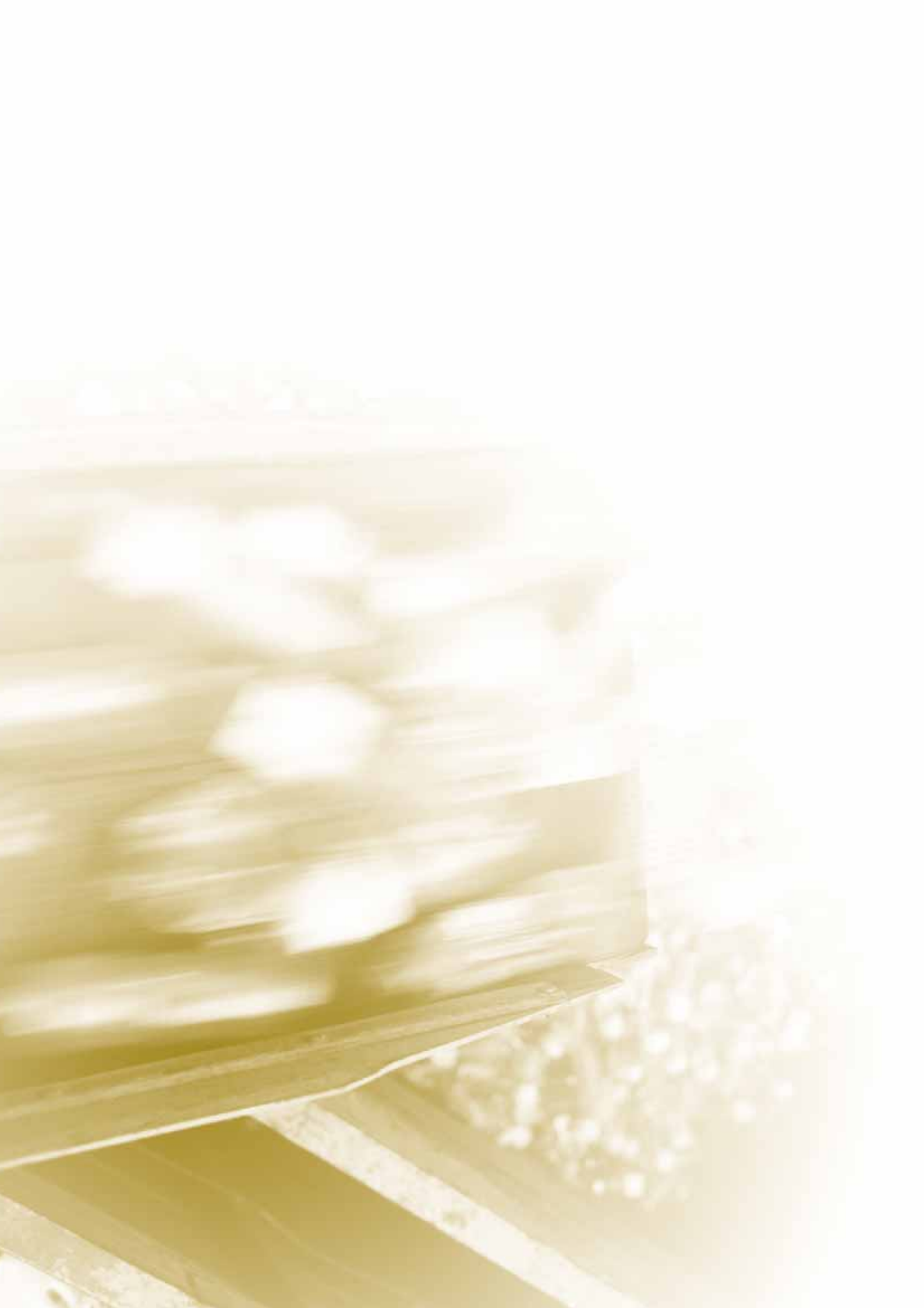
3.2. Aurreikusitako arauak

Plan hau idatzitako unean, 11. irudian xehaturiko arauak garatzea zegoen aurreikusita:

11. irudia. Europar Batasunean, Estatuan eta Autonomia Erkidegoan hondakin arriskutsuen arloan aurreikusitako arauak.

AURREIKUSITAKO ARAUAK

- **Europar Batasunean:**
 - Hondakin Zuzentarau Marko berria. Horren edukia 2.1.1. atalean dago azalduta.
 - Balio-bizitza amaitu zaien ibilgailuei, tresna elektrikoari eta elektronikoei buruzko zuzentarauak eta hondakinak izendatzeko sistema berrikustea.
 - Kutsaduraren prebentzioa eta kontrola bateratzeko zuzentaraua (IPPC) eraldatzea, hondakinak kudeatzeko operazio berriak barne har ditzan.
 - Titanio dioxidoaren industriari sortutako hondakinei buruz indarrean dauden hiru zuzentarauak batean bilduko dituen zuzentaraua proposatzea.
 - Ingurumena babesteari buruzko zuzentaraua –bereziki hondakin uren lohiak nekazaritzan erabiltzeari buruzkoa– berrikusteko proposamena egitea.
 - Hainbat jarraibide argitaratzea: azpiproduktuak hondakin gisa hartzeari edo ez hartzeari buruzkoa, bizi-zikloko planteamenduen aplikazioari buruzkoa, berreskurapen faltsuari aurre egiteko hondakinen garraioaren xedapen batzuei buruzkoa eta IPPCren Zuzentarauak eraginik ez duen instalazioen baimenatarako eta hondakin arriskutsuen nahasketan erabilgarri dauden teknika onenak aplikatzeko gutxieneko ingurumen arauari buruzkoa.
- **Estatuan:**
 - Europako zuzentarau berriak egokitzen dituzten lege berriak.
- **Autonomia Erkidegoan:**
 - Euskal Autonomia Erkidegoan erabilitako olioien kudeaketari buruzko 259/1998 Dekretua erabilitako olio industrialei buruzko 679/2006 Errege Dekretuari egokitzea.
 - Hondakin geldoen eta geldoazien kudeaketari buruzko 423/1994 Dekretua 1481/2001 Errege Dekretuari egokitzea (hondakinak zabortegean utzita suntsitzea arautzen duena).
 - Plan honen helburuak lortzeko jardunbideei buruzko atalean deskribaturiko beste arau batzuk.

EGUNGO EGOERA ETA AURREIKUSPENAK ETA AURREIKUSPENAK EGUNGO EGOERA

Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Plan berriaren oinarrian hondakin korrante ezberdinak sortzeari eta kudeatzeari buruzko dinamiken azterketa sakonak egon behar du. Azterketa horrek 2003-2006 aldirako Planak ezarritako helburuak bete ote diren egiaztatzeko aukera emango du eta, baten bat bete ez bada, horren zergatia jakitekoa. Era berean, 2011an zenbat hondakin sor litezkeen kuantifikatzen lagunduko du.

Bi kasuetan, kontuan izan behar da hondakin arriskutsuei dagokienez hiru fluxu daudela, eta horien errealitateak oso desberdinak direla.

- Alde batetik, **urteko jarduera ekonomikoari loturiko hondakin arriskutsuak daude**. Hain zuzen ere horiek dira prebentzio eta balorizazio politiken xede nagusia. Hondakin horien portaerak baldintzatu egiten du hondakin ekoizpenaren eta hazkunde ekonomikoaren artean dagoen bereizketa.
- Bestalde, **lerro-amaierako tratamenduek sortutako hondakin arriskutsuak** daude; esaterako, hondakin-uren isurketak (araztegietako opilak, ur/olioaren bereizgailuetako ur oliotsuak, eta abar) edo isurketa atmosferikoak (altzairugintzako hautsak, prentsa-iragazkietan jasotako bestelako hautsak, eta abar). Korrante horiek lotura estua daukate urteko produkzio ekonomikoarekin, baina haien hazkundera oso positibotzat hartzen da, ura eta atmosfera gutxiago kutsatzea eragiten dutelako. Horrek baldintzatu egiten du bereizketa kalkulatzeko egiten duen ekarpena.
- Azkenik, **hondakin historikoak** izenekoak daude, oro har kutsaturiko lurrez, amianto hondakinez, olioiez eta PCBdun tresnez osaturikoak.

Oso fluxu espezifikoak osatzen dute eta ez dira garapen ekonomikoari loturiko irizpideengatik sortzen; aitzitik, korrante bakoitzari loturiko kudeaketa betebeharren mende daude. Korrante horiek baimendutako kudeaketaren zirkuituan txertatzea oso positibotzat jotzen da, korrante horiek dauden lekuak pixkanaka garbitzeko prozesua bermatzen baitu. Hortaz, horrelako kasuetan zenbait printzipio aplikatzeak, prebentzioaren kasu, ez du inolako zentzurik.

1. 2003-2006 ALDIRAKO PLANAREN BALANTZEA

Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuen 2003-2006 aldirako Planak aldaketa nabarmena ekarri zuen ordura arte hondakin mota horri zegokionez garaturiko plangintzan, Europar Batasuneko VI. Ingurumen Ekintza Programan bilduriko ingurumen printzipioak txertatzearen aldeko apustu garbia egin baitzuen.

Horrela, hiru helburu nagusi eta zenbait helburu espezifiko finkatu ziren, guztiak ere hondakin korrante jakin batzuetan oinarrituta, eta hainbat tresna ezarri ziren (azpiegiturak, informazio eta kontrol sistemak, I+G, tresna ekonomikoak eta arauak, eta abar) onartutako helburuak lortzeko.

1.1. Helburu orokorren balantzea

Europar Batasuneko VI. Ingurumen Ekintza Programak hazkunde ekonomiko eta hondakinen sorrera elkarrengandik bereizteko helburua ezarri zuen, oro har, 2010erako denbora mugarekin. *Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin*

Arriskutsuen 2003-2006 aldirako Planak, Europar Batasunak ezarritako xede horri jarraiki, eta zuten 1998. eta 1999. urteetako inbentarioen bitartez bilduriko informazioan oinarrituz, honako helburu orokor hauek finkatu zituen:

- Urtean sorturiko hondakin arriskutsuen kopurua egonkortzea, urtean 290.000 Tm inguruan.
- Hondakin arriskutsuak sortzearen eta hazkunde ekonomikoaren artean atzemandako bereizketaren jatorrian sakontzea.
- Birziklatze tasa % 28,6tik % 60ra handitzea.

ekoizpena egonkortzea

Urteko hondakin arriskutsuen kopurua egonkortzearen helburua (urtean 290.000 Tm inguru) 1998. eta 1999. urteetako inbentarioetako emaitzak ikusitakoan hartu zen, une horretan ez baitzegoen 2000ko, 2001eko eta 2002ko informazioak.

Nolanahi ere, 2000-2002 aldiari dagokion informazioak argi uzten du hondakin arriskutsuek urtez urte izaniko hazkunde handia. Horrela, urteko jarduera ekonomikoari lotuta sortu ziren hondakinak (lerro-amaierakoak barne) 321.358 Tm izan ziren 2000an, 320.537 Tm 2001ean eta 335.468 Tm 2002an.

2004an, 2003-2006 aldirako Planaren betetze maila balorizatzeko erreferentzia urtean alegia, urteko jarduera ekonomikoak 221.822 Tm hondakin arriskutsu sortu zituen guztira; horietatik 164.999 Tm lerro-amaierako tratamenduetatik eratorritako hondakin arriskutsuak ziren, eta 123.384 Tm hondakin historikoak -batez ere,

kutsaturiko lurra-. Horrek esan nahi du urtean guztira 510.205 Tm kudeatu zirela, 12. irudian ikus daitekeen moduan. Beraz, % 75,93ko hazkundera izan zen Planean aurreikusitako urteko 290.000 Tm-ak aintzat hartuta.

2003-2006 aldirako Planak berak, baina, onartu egin zuen egonkortze konpromisoa baldintza zezaketen bi faktore zeudela:

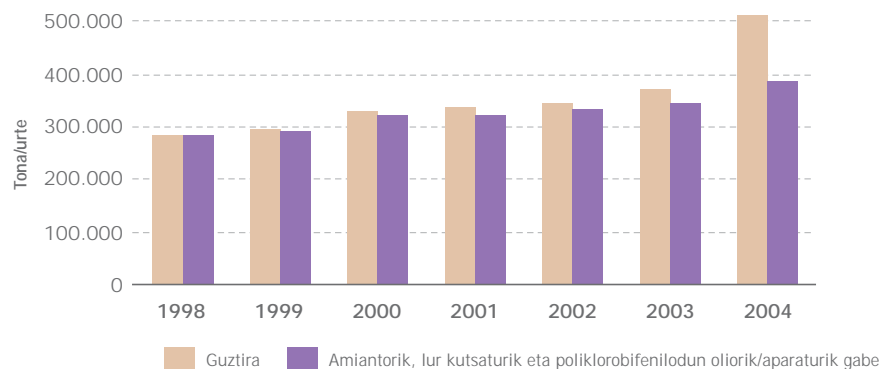
- Europako Hondakinen Zerrenda berria, azalerraten diren hondakinak txertatuko baitzuten, besteak beste.
- Hondakin arriskutsuen kudeaketan etengabe eginiko hobekuntzak, horrek kuantifikazio eta kontrol handiagoak ekarriko zituzenez, gehiago izango zirelako inbentariatutako kantitateak.

Errealitateak erakutsi du bi faktore horiek eragina izan dutela. Ondoren azalduko ditugunek ere izan dute eraginik, eta eragotzi egin dute hondakin arriskutsuen ekoizpena egonkortzeko helburua lortzea:

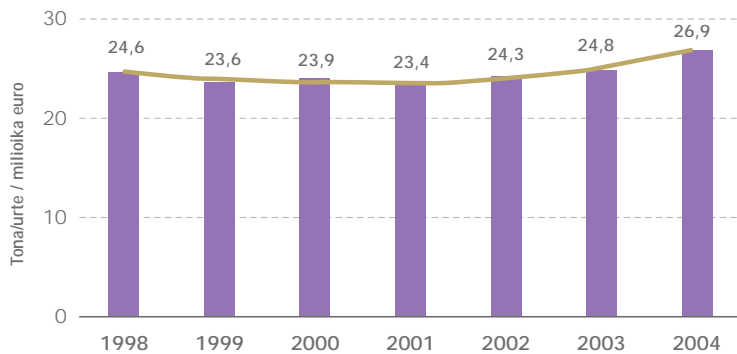
- Gizarteak gero eta **ingurumen sentsibilizazio** handiagoa duenez, atomizaziotik sorturiko hondakin arriskutsu gehiago kudeatu dira (pinturak, pilak, bateriak, trapuak eta xurgatzaileak, ontziak, eta abar). Horretan zerikusi handia izan du hondakin horiek biltzeko bide berriak ezarri izanak; esaterako, Garbiguneak.
- Enpresek **lerro-amaierako neurri zuzentzaile** gogorragoak hartu dituztenez, deskontaminatzeko ekipoen hondakin gehiago sortu dira; esaterako, xurgatze hautsak, urak eta lohi oliotsuak, eta abar.
- Urteko hondakin arriskutsuen kantitateak lortura zuzena du **metalak ekoizteko eta eraldatze**

Urtetik urtera gehiago ugaritzen dira hondakin historikoak, urteko jarduera ekonomikoarekin loturiko hondakinak baino (lerro-amaierakoak barne). Eta hori modu positiboan baloratzen da, kudeatzeko baimena duten zirkuituetara bideratzeak duen garrantzia aintzat hartuta, horrela hainbat kokaleku deskontaminatzen baitoaz, pixkanaka.

12. irudia. Kudeaturiko hondakin arriskutsuen kopuruaren urtez urteko bilakaera, eta urteko hazkunde ekonomikoari loturiko zatiarena (barne hartzen ditu lerro-amaierako hondakin arriskutsuak, eta kanpoan uzten amiantoa, kutsaturiko lurra eta PCBdun olioak/tresnak).

13. irudia. Urteko hazkunde ekonomikoarekin loturiko hondakin arriskutsuen Tm, Euskal Autonomia Erkidegoko industriaren Balio Erantsi Gordinari dagokionez (BEG) ratioaren urtez urteko bilakaera, 2005. urterako prezio konstanteetan kalkulaturik.

Sorturiko milioi euro bakoitzeko kudeaturiko hondakin arriskutsuen kopurua 23,6 Tm-koa izan zen 1999an, eta 26,9 Tm-koa 2004an.

tzeko industriaren jokabidearekin. Sektore horrek hazkunde nabarmena izan du azken urte hauetan ekoizpenari dagokionez.

- Hazi egin da gizarteak **bizi kalitatea hobetu izanagatik sorturiko hondakinaren kopurua**. Hondakin horiek (esaterako, hondakin sanitarioak edo hondakinak kudeatzeko zentroetatik eratorritakoak) ez daude zuzenean hazkunde ekonomikoarekin lotuta.

Hondakin arriskutsuen sorrera eta hazkunde ekonomikoaren bereiztea

2003-2006 aldirako Planak, helburu orokor gisa, hondakin arriskutsuen sorrera eta hazkunde ekonomikoaren bereiztea jarraitu beharra ezarri zuen. Joera hori 1998. eta 1999. urteetan atzeman zen, eta konpromiso hori *Europar Batasuneko VI. Ingurumen Ekintza Programan* jaso.

Sorturiko milioi euro bakoitzeko kudeaturiko hondakin arriskutsuen Tm ratioaren bilakaerak adierazten du 1998-2001 aldiran antzemandako bereizteko joera bestelakoa izan dela azken hiru urteotan, 13. irudian ikus daitezkeen moduan.

Urteko inbentarioak aztertuz gero, portaera hori azaltzen duten zenbait arrazoi aurki ditzakegu:

- Euskal Autonomia Erkidegoan sorturiko hondakinaren bi heren metalak ekoiztearekin eta eraldatzearekin lotuta daude zuzen-zuzenean; hots, euskal industriako oinarriko sektoreekin. Hortaz, harremanen batek egon beharko luke urteko hazkunde ekonomikoaren eta hondakin arriskutsuen hazkundearen artean. Betiere, aintzat hartuta hainbat urtez minimi-

zazio eta zuzentze neurriak hartu ondoren, ekoizpenaren eraginkortasuna bermatzeko neurri jakin batzuk daudela, beste batzuen artean Borondatezko Akordioaren babesean.

- Gero eta ingurumen sentsibilizazio handiagoa egotean, baimenduriko kudeaketa zirkuituan sartzen dira bai ekoizpen atomizatuko hondakinak (pinturak, disolbatzaileak, olioak, trapaak, xurgatzaileak, metatzaileak, eta abar), bai «lerro-amaierako» tratamenduen hondakinak (arazketako lohiak edo iragazketa hautsak).

Azken korrante horien eraginez du aurreko grafikoak joera negatiboa, eta metalaren sektoreko hondakinak ere sartu direlako; alegia, sorturiko milioi euro bakoitzeko kudeaturiko hondakin Tm ratioa handitu egin da, txikitu beharrean.

Nolanahi ere, oso positiboa da urtero-urtero hondakin atomizatuak eta lerro-amaieran deskontaminatzeko tratamenduetatik eratorritako hondakinak eranstea, horrek aukera ematen duelako lehen hondakin geldoekin edo isurketa atmosferikoen edo hondakin-uren hondakin korranteekin nahasita amaitzen zuten zatiak tratatzeko.

Korrante horiek egonkortzen ez diren artean, ezin izango da bereiztearen benetako eragina aztertu; hau da, jardura ekonomikoek hartutako minimizazio neurrien eragina, haiek baitira ekoiztako produktu unitate bakoitzeko sorturiko hondakin kantitatea murriztea lor dezaketen bakarrak.

Balorizazioa handitzea

Bide onean doa 2006an birziklatze tasa % 28,6tik % 60ra igotzeko helburua. 2004ko datuen arabera -Plan hau idaztean ez baike-neukan 2005eko eta 2006ko daturik-, hondakin arriskutsu garrantzitsuenei dagokienez (altzairugintzako hautsak eta desugerketako azidoak, batik bat), pixkanaka harturiko neurriei esker balorizatu egin ziren guztira sorturiko hondakin arriskutsuen % 40,26 eta urteko jardue-ra ekonomikoari loturiko (lerro-amaiera barne) hondakinen % 52,99. Ehuneko horiek askoz ere handiagoak dira 1998koak baino.

Altzairugintzako hautsak dira urtean gehien sortzen diren hondakin arriskutsua eta, hortaz, haien portaerak nabarmen eragiten du inbentario osoan. Altzairuaren sektoreak Ingurumen Organoarekin borondatez izenpeturiko hitzarmenean, 2007aren hasierarako altzairu ez-herdoilgaitzaren hautsen % 100 birziklatzeko konpromisoa hartu zuten altzairugileek.

Konpromiso hori 2004ko datuen gainean aplikatzen bada, Euskal Autonomia Erkidegoko hondakin arriskutsuen balorizazioa % 52,21era iristen da, eta urteko jarduera ekonomikoarekin loturiko hondakinena % 68,75era (lerro-amaierakoak barne). Hori kontuan hartuta, pentsatzekoa da 2007rako hondakinen balorizazioaren % 60 lortu ahal izango dela, 2003-2006 aldirako Planak jasotzen duen bezala.

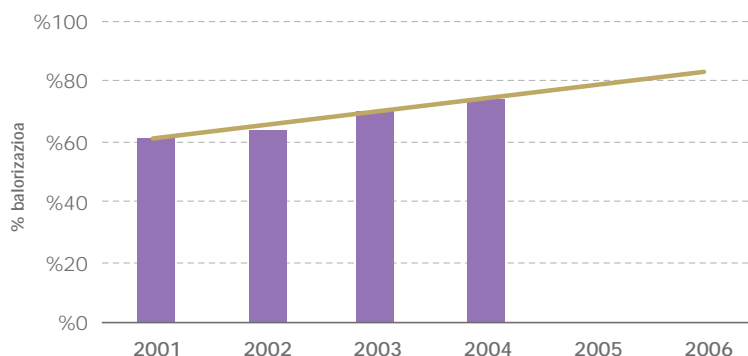
1.2. Helburu espezifikoaren balantzea

2003-2006 aldirako Planak hainbat helburu espezifiko biltzen zituen urtean sorturiko kopuruagatik edota izaeragatik garrantzi berezia

zuten hondakinen korranteetarako. Jarraian ikus dezakezuen moduan, helburu horien betetze mailari buruzko balantzea positiboa da.

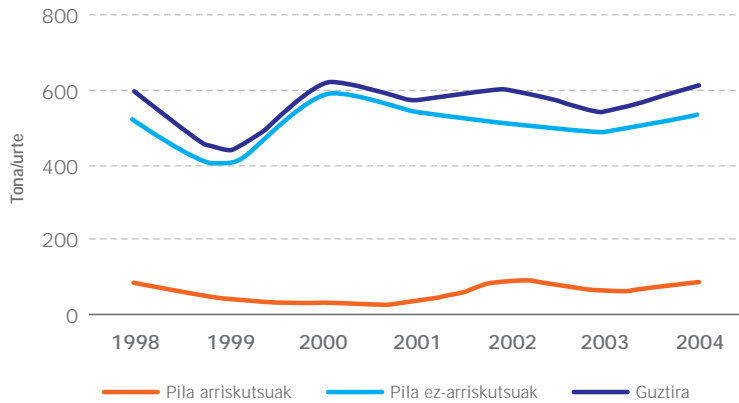
- 2004an gaintitu egin zen 2006rako aurreikusitako **desugerketa azidoen** balorizazioaren % 69ko helburua (% 73,87). Joera horri lagundu egin dio ekoizleek balorizatzaile suntsitzaileak aukeratu beharrean kudeatzaileak aukeratzek, eta sortutako azidoa *in situ* berritzeko ekimenez.
- 2004an, **altzairugintzan sorturiko hautsen** % 48,30 balorizatu zen, eta 2006an berretsi egin zen altzairuaren sektoreak 2007aren hasierarako hauts guztiak balorizatuta izateko hartutako konpromisoa; dena den, bazen altzairu herdoilgaitzaren ekoizpenari lotuta balorizatu ezinezko ehuneko txiki bat, hondakinaren ezaugarriak direla-eta.
- 2004an, **petrolio industriaren arazketa lohien eta tangen hondoen** % 85,46 balorizatu ziren desortzio termikoaren bitartez. 2003-2006 Planean helburu gisa ezarritakoaren % 90 bete izanak lotura zuzena du urtero instalazio kudeatzailean egiten diren geldialdi teknikoaren kopuruarekin eta iraupenarekin; eta horiek, aldi berean, hondakin bakoitzaren partidaren ondorio dira.
- 2001-2004 aldiari dagozkion **ontzien** balorizazio zifretatik sorturiko joerak berretsi egiten du 2006rako helburu gisa ezarritakoa; hots, % 80 birziklatzea (ikus 14. irudia). Sorturiko kantitateari dagokionez, urteko 1.700 Tm-ko helburua ezarri zen 2006rako, baina muga hori gaintitu egin da (1.891 Tm 2001ean, 2.553 Tm 2002an, 3.156 Tm 2003an eta 3.726 Tm 2004an).
- 2004an 605 Tm **pila** bildu ziren (arriskutsuak eta ez arriskutsuak). Horrek esan nahi du biz-

14. irudia. Substantzia arriskutsuekin kutsaturiko ontziak balorizatzeari buruzko ehunekoaren bilakaera, urtez urte.

Balorizaturiko ontzien kopurua gora egiten ari da urtetik urtera, eta progresioari eusten bazaio, 2006an kudeaturiko ontzien % 80 balorizatzea lortuko da.

15. irudia. Guztira kudeaturiko pilen, pila arriskutsuen eta pila ez-arriskutsuen bilakaera, urtez urte.

Pila arriskutsuak, 2004an, ekoiztako pila guztien % 12,86 izan ziren.

tanle eta urte bakoitzeko 0,28 kg pilako ratioa bildu zela. 2003-2006 aldirako Planak urtean 900 Tm biltzeko helburua ezarri zuen korronte horrentzat. 15. irudiak 1998-2004 aldian pilen bilketan izaniko bilakaera erakusten du.

- **Berunezko bateriei** dagokienez, urteko 4.000 Tm inguruan iristen da saturazio kurbara (3.825 Tm 2003an, 3.893 Tm 2004an; ikus 16. irudia); beraz, biztanle bakoitzak urteko 1,83 Kg-ko ratioa du berunezko bateriatan. 2003-2006 aldirako Planak urteko 5.000 Tm-tan ezarri zuen erreferentziako kantitatea, orduan eskuragarri zegoen informazioan oinarrituz. Kudeatzeko baimena duten zirkuituen birtartez, balio-bizitza amaitu zaien ia ibilgailu guztiak bideratu dira. Horretan erabakigarriak izan dira, batetik, 2003ko urtarrilean abenduaren 20ko 1383/2002 Errege Dekretua argitaratu izana, erabiltzen ez diren ibilgailuen kudeaketari buruzkoa, eta, bestetik, 2004an Tratamendurako Zentro Baimendu gehienak baimendu izana. Hori dela-eta, jasotako berunezko bateria kopurua egonkortu egin da.
- 2004an 138 Tm **fluoreszente** kudeatu ziren; hau da, biztanle bakoitzeko urtean 0,06 kg.

Azken urteetan antzemandako progresioari eusten bazaio (ikus 17. irudia), 2006rako, 2003-2006 aldirako Planak ezarritako urteko 130 Tm-ko kuota baino kuota handixeagoak lortuko dira.

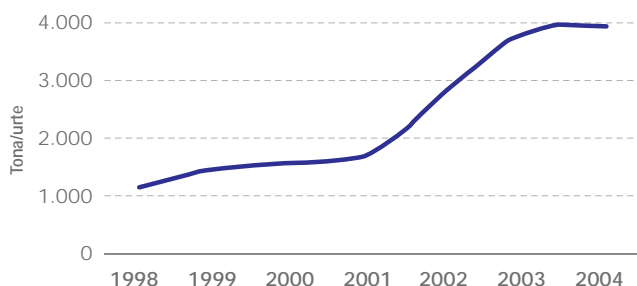
- **PCBei** eta horiek dituzten tresnei dagokienez, 2003-2006rako Planak nahitaezko laginketa sistema eta azterketa dielektrikoa ezartzeko aurreikuspena jaso du, *abuztuaren 27ko 1378/1999 Errege Dekretuaren aginduz. Dekretu horrek poliklorobifeniloak, polikloroterfenikoak eta horiek dituzten tresnak sunsitzeko eta kudeatzeko neurriak ezartzen ditu, eta gerora 228/2006 Errege Dekretuak aldatu zuen.*

Azken arau horrek, gainera, urteko gutxieneko helburuak ezarri ditu tresnei eta fabrikazio datei begira; hortaz, bete egin dira 2003ko planean nahitaezko kudeaketa kuota kudeatzeko eta finkatzeko helburu minimoak ezartzeko konpromisoak.

Euskal Administrazioak eginiko inbentarioaren arabera, PCBdun tresnak dituztenekin egin beharreko deklarazioak aintzat hartuta, 2004. urtearen amaieran 8.807 ekipo deklaratu

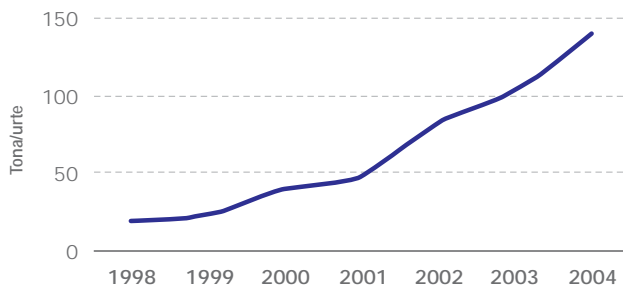
Erabiltzen ez diren ibilgailuei buruzko Errege Dekretua onartu ondoren, eta bertan arautzen diren Tratamendurako Zentro Baimenduak modu eraginkorrean abian jarrita, berunezko baterien kudeaketa egonkortu egin dela dirudi.

16. irudia. Kudeaturiko berunezko baterien kopuruaren bilakaera, urtez urte.

Fluoreszenteen kudeaketak, 2004an, gainditu egin zuen 2003-2006ko Planak ezarritako urteko 130 Tm-ko helburua.

17. irudia. Kudeaturiko fluoreszente kopuruaren bilakaera, urtez urte.

zituzten. Nolanahi ere, aipatutako 228/2006 Errege Dekretuan jasotako obligazio berriek ekipoak pixkanaka deskontaminatzera bultzatzen dituzte edukitzaileak; horrela, indartu egiten da helburu hori.

Estatuan saiakerarik egin den arren, PCB hondakinen ekoizle handiekin borondatezko hitzarmenak egiteko aukerak ez du aurrera egin.

- 2004an, **erabilitako olioaren % 71,0** balioz-tatu zen Euskal Autonomia Erkidegoan, eta motorren, transmisioaren eta klororik gabeko lubrifikatzaileen olio hondakinen % 87,9. Balio horiek bete egiten dituzte olioaren arloan 2006rako ezarritako helburuak: sorturiko olio hondakinen % 70 balorizatzea, bai eta motorren, transmisioaren eta klororik gabeko lubrifikatzaileen olioaren % 90 ere. 18. irudiak erakusten digu parametro horiek 1999-2004 aldian izaniko bilakaera.

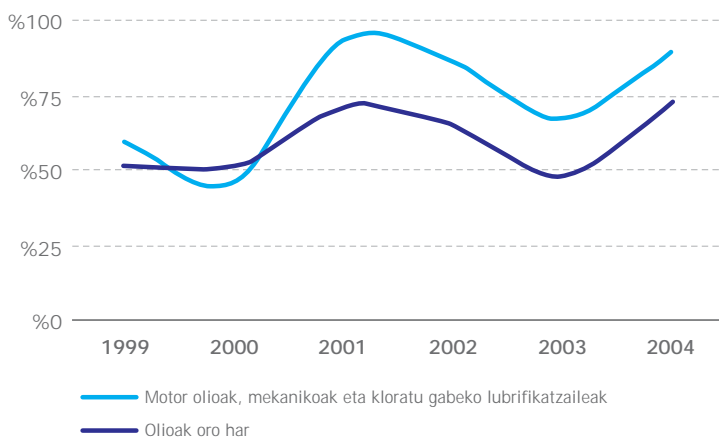
Europako Hondakinen Zerrenda onartu zenean, 2003-2006 Planak arreta berezia eskaini zien **azaleratzen ari diren hondakinei**; hau da, kudeaketa zirkuituan txertatzen diren hondakinei. Nahiz eta eztabaidagarria izan daitekeen hondakin horiek gainerako hondakin arriskutsuekin batera aintzat hartzearen komenigarritasuna, lehentasuna eman zitzaion haiek Planean sar-tzeari, haien gaineko kontrola bermatzeko.

- Horrela, **Eraikuntzako eta Eraisketako Hondakinak (EEH)**, funtsean, ez dira arrisku-tsuak. *Euskal Autonomia Erkidegoan eraispen proiektu selektiboak egiteko 2005eko gida metodologikoak* eginiko ebaluazio teorikoen arabera, hormigoizko egitura duten etxebizitza eta eraikin industrialak eraistetik eratorritako EEHen itxurazko bolumenetik (EEH m³/obra m²), hondakin arriskutsuak ateratako guztizkoaren % 0,22 dira eta % 0,16 dira, hurrenez hurren.

EEHek arreta berezia jasoko dute 2008-2011 aldirako Hondakin Ez Arriskutsuen Planaren barruan, horretara bultzatu baitute 2007aren

18. irudia. Euskal Autonomia Erkidegoko olio industrial guztien balorizazio ehunekoaren urtez urteko bilakaera, eta motorren olioaren, olio mekanikoen eta klororik gabeko lubrifikatzaileen olioaren berariazko korrontea.

2004an, erabilitako olioaren % 71,0 balorizatu zen Euskal Autonomia Erkidegoan, eta motorren, transmisioaren eta klororik gabeko lubrifikatzaileen olioaren % 87,9.

hasieran egin zen Eraikuntza eta Eraisketetikako Hondakinak Birziklatzeari buruzko Lehenengo Foroaren ondorioek.

Aipamen berezia merezi dute kutsatutakoa garbitzeko xedearekin **hondeaturiko lur kutsatuek**, kantitate handitan sortzen baitira, eta beste hondakin batzuekiko isolatuta. Frakzio hori Lurzoru Kutsatuen Planean jaso da, nahiz eta onartu behar den kutsaturiko lur guztia ez dela hondakin arriskutsua. Azkenik, ikusteke dago zuzentarau markoaren proposamenak bere aplikazio eremutik atera egingo ote dituen garbitzeko xedearekin *in situ* hondeaturiko lur kutsatuak.

- **Zur inpregnatuaren hondakinak** arriskutsuak dira, substantzia arriskutsuetan oinarrituriko kontserbazio tratamenduak dituztelako (esaterako, kontserbatzaile organiko ez-halogenatuak, organokloratuak edo organometalikoak). Hortaz, behar bezala kudeatzeko eta inbentariatzeko, beharrezkoa da haien osaera ezagutzea, nahiz eta informazio hori ez den normalean eskuragarri egoten kudeatzeko unean.

Bestalde, hondakin gisa tratatzen den zura, Euskal Autonomia Erkidegoan, eraitsitako eraikinetatik eta instalazioetatik eratorria da nagusiki. Prozesu horretan hainbat hondakin mota sortzen dira, arriskutsuak zein ez-arriskutsuak, eta adierazitako eraikuntzako eta eraisketetako hondakinen artean biltzen dira. Aurreko atalean esan dugun moduan, hondakin talde hori Hondakin Ez Arriskutsuen Planak aztertuko du.

Zurezko hondakinen inbentarioa eta ezagarrriak Euskal Autonomia Erkidegoan lana argitaratzean, egungo korronteak identifikatu dira eta horien azterketa kimikoa egin da; horrez gain, horietako bakoitzarentzat zenbait kudeaketa bide ere proposatu dira.

- **Tresna elektriko eta elektronikoen hondakinen** arloko Europako araudia Europako Parlamentuak eta Kontseiluak 2003ko urtarrilaren 27an onarturiko 2002/96/CE Zuzentarauan dago zehaztuta. Zuzentarau hori otsailaren 25eko 2008/2005 Errege Dekretuaren bidez egokitu da Estatuko araudira; hots, tresna elektriko eta elektronikoen nahiz beren hondakinen kudeaketari buruzkoaren bidez.

Arau horren xede nagusia tresna elektriko eta elektronikoen eratorritako hondakinak prebenitzeko neurriak ezartzea da, baita haien kudeaketa arautzea ere. Adierazitako Errege Dekretuaren I. Eranskinean bildutako

tresnei ere aplikatu ahal izango zaie; alegia, honako hauei:

- Etxetresna elektriko handiak
- Etxetresna elektriko txikiak
- Informatika eta telekomunikazio ekipoa
- Kontsumorako tresna elektrikoak
- Argiztapenerako tresnak
- Tresna elektriko eta elektronikoen (profesionalek instalaturiko neurri handiko tresna industrial finkoak alde batera utzita)
- Kirolerako edota aisiarako jostailuak edo ekipamenduak
- Medikutresnak (ezarritako eta infektaturiko produktuak salbu)
- Zaintzarako eta kontrolerako tresnak
- Produktuak saltzeko makinak

Horietatik osagaiak atera beharko dira, III. Eranskinean adierazi den moduan; esaterako PCBdun kondentsadoreak, merkurioa duten substantziak, pilak eta metatzaileak, zirkuitu inprimatuen txartelak, toner kartutxoak, su atzeratzaile bromatuak dituzten plastikoak, amianto hondakinak, katodo izpien hodiak, klorofluorokarbonoak (CFC), hidroklorofluorokarbonoak (HCFC), hidroflorekarbonoak (HFC), hidrokarbonoak (HC), gasa deskargatzeko lanparak, kristal likidozko pantailak, kanpoko kable elektrikoak, zeramika zuntz erregogorak dituzten osagaiak, eta abar.

Trantsizio garaia bizi dugu gaur egun, Errege Dekretuak tresna elektrikoak eta elektronikoen merkaturatzeaz arduratzen direnei haien hondakinak biltzeari dagokionez esleitzen dizkien betebeharrak betetzera bideraturikoa. Zehazkiago, betebeharrak horiei heltzeko kudeaketa sistema integratuak sortzeko aukerari dagokionez.

Bestalde, hondakin horietako asko hiritarrak edo asimilagarriak direnez, gaur egun bilketarako eta kudeaketarako erabiltzen diren bideak hiri hondakinentzako daudenen berdina dira. Horien artean daude Garbiguneak.

Bi faktore horiek aintzat hartuta, ikusten da azken urteetan hobetu egin dela tresna elektriko eta elektronikoen arriskutsuen hondakinei buruzko informazioa, eta hurrengoetan ere hobetzen jarraitu behar duela. 2004an, Ierro marroiko eta griseko tresna elektriko eta elektronikoen 1.642 tona hondakin jaso ziren. Horrek esan nahi du biztanle bakoitzeko 0,77kg-koa izan zela urteko ratioa (Ierro zuria aintzat hartu gabe). 2003-2006rako Planak 2006rako biztanle bakoitzeko urteko 4 kg-ko helburua ezarri zuen.

- Abenduaren 20ko 1383/2002 Errege Dekretua onartzean **-balio-bizitza amaitu zaien ibilgailuen** kudeaketari buruzkoa, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren irailaren 18ko 2000/53/CE Zuzentaraua egokitzen duena-, legezatu egin dira Euskal Autonomia Erkidegoan autoak desegiteko dauden lekuak, 40tik gora, eta Tratamendurako Zentro Baimendu bihurtu dira.

Balio-bizitza amaitu zaien ibilgailu deskontaminatuei behin betiko baja ematea arautzen duen otsailaren 5eko INT/249/2004 Aginduak honako hau dio bere lehen xedapenean («Entrega eta dokumentazioa»): «Balio-bizitza amaitu zaien ibilgailuak gehiago nahi ez dituzten titularrek tratamendurako baimena duten zentroetan entregatu beharko dituzte nahitaez, edota bestela, Errege Dekretuak arautzen duen instalazio batean (...)».

Administrazio kontrol handiago horri esker, behar bezala segregatu, kuantifikatu eta kudeatu dira honako deskontaminazio honetatik eratorritako hondakin arriskutsuak: erabilitako olioak, iragazkiak, izotz-kontrakoak, balaztallikidoa, bateriak, amiantoa duten balazten zapatak, eta abar. Azken urteetan, hondakin horiek pixkanaka kudeaketa bide baimenduetan txertatzen ari dira, eta hori guztia urteko inbentarioetan islatzen da.

2003-2006rako Planak honako helburu hau finkatu zuen: zentro baimenduek urtean 48.000 ibilgailu jasotzea. 2004. urtean, hazi egin zen matrikulazio baje kopurua, 53.571 ibilgailuk eman baitzuten. Adierazitako araua indarrean sartu zenetik ibilgailuak, baja eman ahal izateko, aurretik nahitaez deskontaminatu behar direnez, pentsatzekoa da helburua erabat bete dela.

Deskontaminaziotik eratorritako hondakin ez-arriskutsuei dagokienez (erabilitako pneumatikoak, **ibilgailuen zatikatzearen frakzio arinak**, eta abar) ezarritako helburuen betetze mailaren balorazioa Hondakin Ez Arriskutsuen Planean jasoko da.

- Hainbat bide daude **etxeko hondakin arriskutsuak** (oro har, bateriak, pilak, motorren olioak, pinturak eta fluoreszenteak) kudeaketa zirkuitu ofizialetan sartzeko: Garbiguneak, bilketa bereziak, mankomunitateak, kuadrillak, merkataritza azalera handiak eta hondakin bilketaren arloari loturiko irabazi-asmorik gabeko erakundeak.

Praktikan, kanalen aniztasun horrek ez dio industriako eta etxeko hondakinen segregazio egokiari laguntzen, eta zaila egiten da hon-

dakin ekoizpenari buruzko datu fidagarriak edukitzea.

1.3. Tresnen balantzea

Positiboa da 2003-2006 aldirako Planak finkatutako helburuak lortzeko planteaturiko tresnen garapen maila.

Azpiegiturak

- Desugerketaren azidoak *in situ* berreskuratzeko baimenduriko kudeatzaile bat ezartzean, aukera hori zabaldu egin da hondakin mota horiek sortzen dituzten ekoizleen artean.
- Altzairugintzako hauts herdoilgaitzen zinka berreskuratzeko tratamendu plantaren edukiera zabaltzean, hondakin mota horren % 100 baloriza daiteke Euskal Autonomia Erkidegoan.
- Transferentzia zentroez gain, substantzia arriskutsuen hondarrak dituzten ontziak espeziifikoki kudeatzeko bi instalazio baimendu dira.
- *Balio-bizitza amaitu zaien ibilgailuen kudeaketari buruzko abenduaren 20ko 1383/2002 Errege Dekretuaren harian*, jada erabiltzen ez diren ibilgailuak desegiteko zeuden 40 toki zahar baino gehiago Tratamendurako Zentro baimendu gisa legezatu dira.
- Desegiteko jardueren gainean administrazio kontrol handiagoa egotean, hobetu egin da hondakin arriskutsuak kudeatzeko modua (erabilitako olioak, iragazkiak, balaztallikidoa, izotz-kontrakoak, bateriak eta abar).
- Ekoizle txikienezako transferentzia leku espeziifikorik instalatu ez den arren, sektoreko zenbait estrategia garatu dira; esaterako, zenbait ikastetxetan hondakin arriskutsuak biltzea edo Gipuzkoako Merkataritza Ganberaren esperientzia. Bestalde, baimendutako kudeatzaileei gero eta entrega gehiago egitean, ugaritu egin dira bilketa bideak eta, hortaz, murriztu egin da lotutako kostua, nahiz eta oraindik asko dagoen egiteko.
- Euskal Autonomia Erkidegoan hondakin sanitarioak desinfektatzeko eta esterilizatzeko zentro bat instalatzea legezatu da. Zentro horrek urtean 603 Tm-ko tratamenduak egiteko ahalmena izango du.
- Tresna elektriko eta elektronikoen hondakinak kudeatzeko plantak egokitzea, oraingoz, tres-

na horiek merkaturatzen dituzten enpresekin loturik dago, nahiz eta Multzokatze Zentro bat legezatu den.

- CFC eta HCFC hondakinak nabarmen gutxitu diren arren, ez da Euskal Autonomia Erki-degoan kudeaketa espezifikoko instalaziorik ezarri, nahiz eta biltzeko ahalmena ziurtatua dagoen transferentzia zentroei esker.
- Lerro zuriko etxetresna elektrikoaren arloko helburuak hiri hondakinen plantetara bideratu dira.
- Araban ibilgailuak zatikatzeko planta berri bat ezarri da.
- Dagoeneko aridoak birziklatzeko hiru planta egonkor eta zenbait planta mugikor daude; horretaz gain, beste bi instalazio finko berri daude aurreikusita.
- Sendagaien hondakinak kudeatzeko sistema integral bat ezarri da; hondakin horietatik, zitostatikoak bakarrik dira arriskutsuak. Ekoizpen atomizatuko produktu fitosanitarioen ontziak biltzeko, berariazko sistema bat ezarri da. Dena den, hondakin horiei etorkizunean *Euskal Autonomia Erkidegoko lehenengo sektoreak sorturiko hondakinei begira egingo den planean eskainiko zaie arreta.*

Informazio eta kontrol sistemak

- Ingurumen Sailburuordetzan dagoen IKS-LO3 informatika aplikazioari esker, hondakin arriskutsuak kudeatzeko behar diren dokumentuen transakzio elektronikoa egin daiteke eta, hortaz, baita eskuratutako datuen ustiaketa informatikoa ere.
- Informatika aplikazio horren arduradunek modu aktiboan hartu dute parte *Hondakin Industrialen sektoreari aplikaturiko Informazioaren Teknologien Liburu Zuria* egiten. Liburu horrek Estatu mailan aztertzen du hondakinen arloari aplikaturiko informazio sistemen arazoa, eta amaiari libilbide-orri bat ere biltzen du, eginiko azterketan oinarrituta hartu beharreko neurri nagusiekin.
- Oraindik ere zaila da transferentzia zentroek kudeaturiko hondakin bakoitzak non amaitzen duen zehaztea; izan ere, euskal jatorria baino ez duten fluxuak aukeratu ahal izateko horrelako zentroetara jotzeko informazioa aukeratzean, galdu egiten baita hondakin partida bakoitzari azken tratamendua aplikatzen dion kudeatzailearen gaineko trazabilitatea. Transferentzia zentroak ugaltu izanak ere

ez ditu gauzak errazten; dena den, zabaldu egin ditu ekoizleen eskura dauden kudeaketa aukerak.

- Urteko inbentarioa guztiz finkatua egoteak datu fidagarriak eta konparagarriak izateko aukera ematen du.
- IHOBE-Line zerbitzuak, 2003-2006 aldian, urtean batez beste 422 kontsulta jaso ditu hondakin arriskutsuei dagokienez. Horretaz gain, hainbat aholkularitza egin dira plantan bertan, eta aholkularitza horiek hondakin arriskutsuei eragiten dieten alderdien berrikuspena bildu dute.

Tresna ekonomikoak

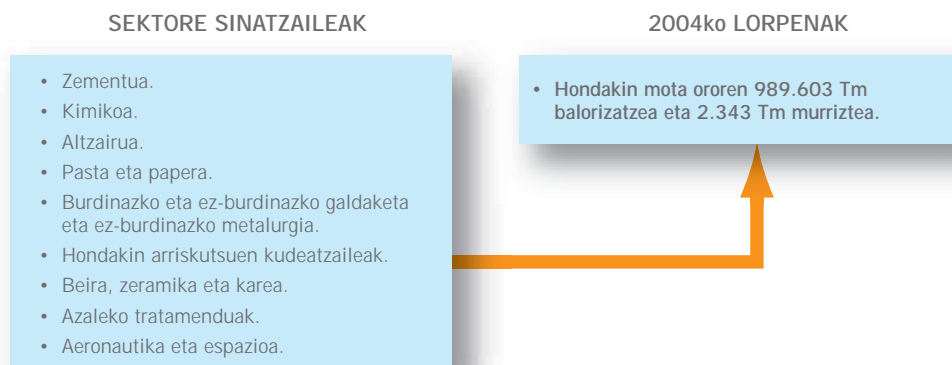
- Teknologia garbier euskal zerrenda argitaratzean, erraztasun handiagoak izan dira % 30eko kenkaria aplikatzeko sozietateen gaineko zergaren kuota likidoaren zerrendan bilduriko edozer ekipotan eginiko inbertsioari -kenkaria, normalean % 15ekoa izaten da-, Sozietateen gaineko Zergaren Foru Arauen 42.1 artikuluan biltzen den moduan.
- Ingurumen Sailburuordetzak mantendu egin ditu ingurumenaren arloan hobekuntzak egiteko urtean behin deitzen dituen diru-laguntzak.
- Zenbait zabortegitan, tarifen dibertsifikazioa ezarri da. Tarifa horiek hondakinen segregaziorik eza zigortzen dute.

Lege eta arau arloko tresnak

- Hasiak dira hondakin geldoen kudeaketari buruzko azaroaren 2ko 423/1994 Dekretua berrikusten, bere edukia abenduaren 27ko 1481/2001 Errege Dekretuari egokitzeko, hondakinak zabortegietan uzteko eta ezabatzeko era arautzen duenari alegia. Dekretu horrek zabortegien sailkapena egiten du, eta bete behar dituzten baldintza teknikoak eta hondakinak onartzeko betekizunak finkatzen ditu.
- Euskal Autonomia Erkidegoan erabilitako olioren kudeaketa arautzen duen irailaren 29ko 259/1998 Dekretua ez da oraingoz aldatu; erabilitako olio industrialen kudeaketa arautzen duen ekainaren 2ko 679/2006 Errege Dekretua argitaratzearen zain daude.
- Balio-bizitza amaitu zaien ibilgailuei buruzko abenduaren 20ko 1383/2002 Errege Dekretua onartu da. Dekretu horrek 2000/53/CE Zuzentaraua egokitzen du eta, ondorioz, Tra-

19 irudia. Izenpeturiko Borondatezko Hitzarmenak eta 2004an hondakinen arloan izandako lorpenak.

Borondatezko Akordioak

tamendurako Zentro Baimendu ugari legeztatu dira.

- Oraingoz ez dira bigarren mailako erregaiak erabiltzeko baldintzak arautu, Europar Batasuneko erakundeek, Hondakinen Zuzentarau markoa indarrean hastean, ezarriko dituzten irizpideen zain.
- Borondatezko Hitzarmenak sinatu dira Kutsaduraren Prebentzioari eta Kontrol Integratuari buruzko (IPPC) uztailaren 1eko 16/2002 Legearen aplikazio eremuan, honako sektore hauekin:

- Zementua
- Kimikoa
- Altzairua
- Pasta eta papera
- Burdinazko eta ez-burdinazko galdategia eta ez-burdinazko metalurgia
- Hondakin arriskutsuen kudeatzaileak
- Beira, zeramika eta karea
- Azaleko tratamenduak
- Aeronautika eta espazioa

Akordio horien indarraldia 2006ko abenduaren 31n amaitu zen, aeronautikaren eta espazioaren sektorekoa izan ezik. Hondakin arriskutsuen arloan berariazko konpromisoak biltzen zituzten akordioek, eta 2004an mota guztietako hondakinen 989.603 tona balorizatzea eta 2.343 tona murriztea ahalbidetu zuten (ikus 19. irudia). Hala adierazten du *Borondatezko Ingurumen Hitzarmenen aurrerapenak eta erronkak Euskal Autonomia Erkidegoan - 2004ko lorpenak* dokumentuak.

- Urtean batez beste 678 tona hondakineko murrizketa ahalbidetu dute EKOSCAN metodologia aplikatu duten 675 enpresek. 2006an, EKOSCAN arauarekin ziurtaturiko 138 enpresek behar bezala kudeatu dituzte 1.442 Tm hondakin arriskutsu.

- 2004. urteaz geroztik, hainbat jarduera gartzten ari dira, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailak eta Ingurumen eta Lurralde Antolamendu Sailak sinatutako lankidetzak hitzarmenaren harian, Ingurumen Jarduketarako Sozietate Publikoaren (IHOBE) bitartez. Jarduera horiek Euskal Autonomia Erkidegoko unibertsitateaz kanpoko **ikastetxe publikoetan** sorturiko hondakin arriskutsuen kudeaketa eta tratamendua hobetzera daude bideratuta.

- Euskal Autonomia Erkidegoko Unibertsitateaz Kanpoko Ikastetxe Publikoetan Sorturiko Hondakinak Kudeatzeko Plana egitea.
- 2005ean eginiko esperientzia pilotua, 32 zentrotan bilketa sistematikoa egiteko. Horrez gain, beste zentro batzuetan 15 bilketa ere egin ziren.
- Hondakin arriskutsuen bilketa finkatua, 120 zentro baino gehiagotan.
- Prestakuntza zentroi zuzenduriko prestakuntza tailerrak, 2006an eta 2007an.
- Hondakin arriskutsuak behar bezala kudeatzeko babes gida bat egitea.

I+G

- **Zur inpregnatuei** dagokienez, *Zur tratatuaren hondakinen inbentarioa eta ezaugarriak Euskal Autonomia Erkidegoan* lana argitaratu da. Lan horrek korrante ezberdinak inbentariatu eta kimikoki aztertu ditu, eta bakoitza kudeatzeko bide batzuk identifikatu ditu.
- Eraikuntzako eta eraisketetako hondakinentzat (EEH) ezarritako helburuei dagokienez, *Euskal Autonomia Erkidegoan eraisten proiektu selektiboak egiteko 2005eko gida metodologikoa* eta *Euskal Autonomia Erkidegoan Etxebizitzaren Eraikigarritasun Iraunkorrari buruzko Gidaliburua (2005)* egin dira. Horretaz gain, Eraikuntza eta Eraisketetako Hondakinak Birziklatzeko Lehengo Foroa egin da, EEHen arloko plangintzaren aurreko urrats gisa. Hori guztia, Hondakin Ez Arriskutsuak Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planean txertatuko da. Horrela, finkatu egin dira 2003-2006 aldirako Planean ezarritako helburuak lortzeko oinarriak.
- 2003-2006 aldian, **tresna elektriko eta elektronikoen** arloan izandako I+G produktu horiek merkaturatzeko ardura duten enpresek hartu dute batez ere beren gain; izan ere, hondakin horien kudeaketa arautzen duen araudia indarrean jarri zenetik, enpresa horien esku baitago kudeaketaren ardura.
- **Erabiltzen ez diren ibilgailuei** dagokienez, *Erabiltzen ez diren ibilgailuak tratatzeko*

zentroentzako Ingurumen Gida egin da, eta deskontaminazio zentroein zuzenduriko prestakuntza eta sentsibilizazio jardunaldiak ere antolatu dira.

- Zementu-fabrikatan erabiltzeko erregaiak nahasteko I+G proiektu bat garatu da. Hainbat enpresa pribatuk **proiektu espezifikoak** landu dituzte; esaterako, kromo hexabalentea suntsitzea, lantza bidez labeko hautsak birziklätzea, hautsa peletizatzea eta labean kargatzea txatarrarekin batera, eta abar.
- Administrazioak hainbat **berrikuntza proiektu** gauzatzea sustatu du; esaterako, Euskal Autonomia Erkidegoan Hg duten substantzia arriskutsuak ordeztzeko edo estalketa galbanikoen tratamendu eta garbikuntzan mikrofiltrazioak egitekoa.

Giza baliabideak

- Ingurumen organoko giza baliabideak behar bezainbeste handitu ez diren arren, arlo publikoaren eta pribatuaren arteko lankidetzaz hazi egin da; beste batzuen artean, ikuskapen lanetan jasotako laguntzaren bitartez (Baimendutako Kontrol Erakundea).

2003-2006ko Planaren balantzean antzemandako indarguneak eta hobetu beharreko alderdi nagusiak laburbiltzen ditu 20. irudiak.

20. irudia. Hondakin Arriskutsuen 2003-2006 aldirako Planaren indarguneen eta hobetu beharreko alderdien laburpena.

2003-2006 aldirako Planaren balantzea

INDARGUNEAK

HELBURUAK

- 2004an jarduera ekonomikoari lotutako hondakin arriskutsuen % 53 **balorizatu** zen eta 2006an % 60ra iristeko aukera handiak.
- 2006an herdoilgaitzak ez diren **altzairu fabriketako hautsen** % 100 balorizatzeko akordioaren berrestea.
- **Desugerketa azidoen** % 74 balorizatzea, **lohi petrokimikoen** % 85 eta **ontzien** % 74.
- Euskal Autonomia Erkidegoko **olio** erabiliaren % 71 eta motorreko olioaren, transmisioaren eta kloratu gabeko lubrifikatzaileen % 88 balorizatzea.
- **Beruneko baterien** egonkortasuna, itxuraz.
- Kudeatutako **fluoreszente** kopurua nabarmen handiagotzea.
- **Erabiltzen ez diren ibilgailuen** kudeaketa sendotu da, tratamenduak egiteko baimendutako 40 zentro baino gehiagorekin.

AZPIEGITURAK

- **Desugerketa azidoak** sortzeko eskaintza finkatu da.
- **Altzairu fabriketako hautsak** birziklatzeko gaitasuna handitu da.
- Ontzien bi **kudeatzaile** espezifikok, higiene ontziak desinfektatzeko eta esterilizatzeko zentro batek eta sendagaien SIGen zentroak baimena lortu dute.

INFORMAZIOA ETA KONTROLA

- Urteko **inbentarioa** finkatu da.

TRESNA EKONOMIKOAK

- **Teknologia garbien euskal zerrenda** argitaratu da. Sozietateen gaineko zergetan gehiago kentzeko aukera ematen du.

LEGE ETA ADMINISTRAZIO ALORREKO TRESNAK

- **Borondatezko hitzarmenak** garatzea.
- Hondakin arriskutsuak biltzeko **hitzarmenak** sinatzea **ikastetxeekin**.

I+G

- Eraikuntza eta eraisketetako hondakinen **gidak** argitaratzea.

GIZA BALIABIDEAK

- Lankidetzat publiko-pribatua hedatzea, besteak beste baimendutako erakundeei (Baimendutako Kontrol Erakundeak) ikuskaritza lanak egiten lagunduz.

HOBETZEKO AUKERAK

HELBURUAK

- Garapen ekonomikoarekin, **hondakin arriskutsuak** areagotzea.
- **Pila** arriskutsuak eta ez arriskutsuak biltzea.
- **Poliklorobifenilodun** gailuak deskontaminatzeko konpromisoari buruzko kontrola.
- **Gailu elektrikoak eta elektronikoak** kudeatzea.
- Substantzia arriskutsuekin **inpregnatutako egurraren** kudeaketa kontrolatzea.
- **Etxe**ko hondakin **arriskutsuak** kontabilizatzea.

AZPIEGITURAK

- **ekoizle txikiei** arreta eskaintzea.

INFORMAZIOA ETA KONTROLA

- **IKS-LO3** aplikazioaren erabilera maila.
- Informazioaren **tratagarritasuna**, transferentzia zentro batek bildutako hondakin partida bakoitzari aplikatutako amaierako tratamenduari dagokionez.

TRESNA EKONOMIKOAK

- Ditugun tresnen **aplikazio** maila.

LEGE ETA ADMINISTRAZIO ALORREKO TRESNAK

- Erabilitako olioari buruzko **259/1998 Dekretua** berrikustea.
- **Bigarren mailako erregaien** erabilera arautzea.

I+G

- **Erabiltzen ez diren ibilgailuak** desmuntatzeko eta birziklatzeko metodologiaren inguruko adostasuna.

2. TESTUINGURU EKONOMIKOA

Euskal ekonomiaren ezaugarri nagusia bere izaera industrial nabarmena da. Produktu gordin astunak produktu erdilandu edo kapital-ondasun bihurtzen dituzten sektoreak dira nagusi. Materialei dagokienez, intentsitate handiko sektoreak dira, esaterako, metalaren adarra, mekanika, garraio materiala, kautxua eta plastikoa, eta beste batzuk.

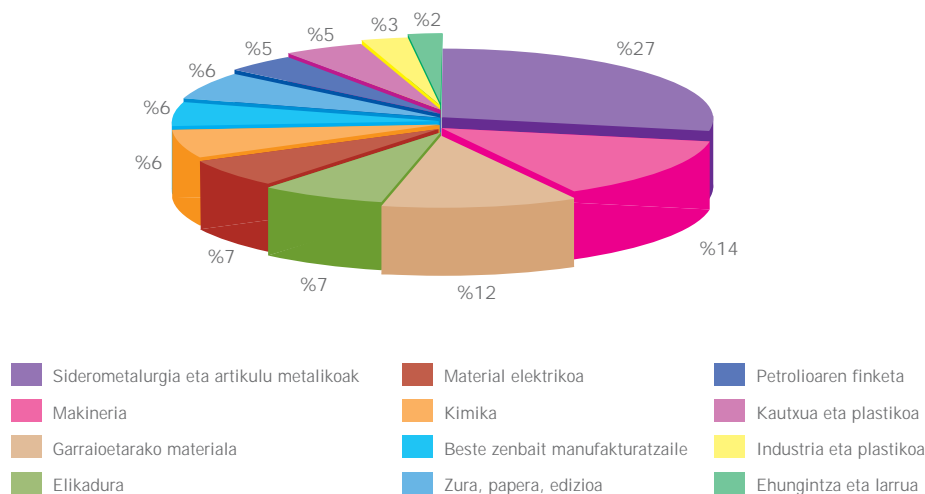
Tradizioz, siderometalurgiarene industria izan da euskal industriako sektorerik adierazgarriena. Eta sektore hori azken hamarkadetan goitik behera aldatu den arren, gailentzen jarraitzen du, industriako Balio Erantsi Gordinaren % 27ko kuota baitu. Altzairu gordinaren produkzioaren atzetik, horrekin lotuta dauden garrantzi handiko beste bi sektore daude: makineriaren eta ekipoen eraikuntza, BEG industrialaren %

14arekin, eta garraio materialarena (automozioa, ontzigintza, trenbide materialaren fabrikazioa eta eraikuntza aeronautikoa), % 12arekin (ikus 21. irudia).

Hori dela-eta, Euskal Autonomia Erkidegoan sorturiko hondakin arriskutsuen bi heren zuzenean daude metalen produkzioarekin eta eraldaketa-rekin lotuta. Ondorioz, harreman zuzena dago urteko hazkunde ekonomikoaren eta hondakin arriskutsuen hazkundearen artean. Betiere, aintzat hartzen da minimizatze eta zuzentze neurriak urteetan hartu ondoren, produkzioaren eraginkortasuna bermatzeko neurri jakin batzuk daudela, beste batzuen artean Borondatezko Hitzarmenetan ezarritakoa betez.

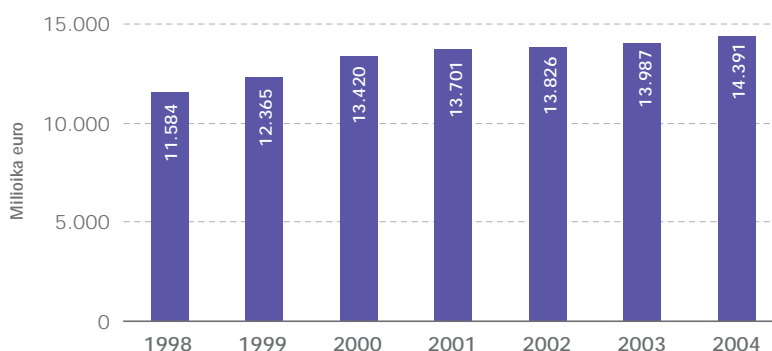
22. irudian ikus daitekeen moduan, Euskal Autonomia Erkidegoko BEG industrialia, guztizkoaren % 30 baino pixka bat handiagoa, hazten doa urteko urtera (1998 eta 2004 artean, % 24,23).

21. irudia. Industriako BEG, sektoreen arabera banatuta (ehunekoak). 2004ko datuak.

Industria siderometalurgikoak eta horrekin loturiko sektoreek (makineriaren eta garraio materialaren eraikuntza) Euskal Autonomia Erkidegoko industriako Balio Gordin Erantsi guztiaren (BEG) erdia baino gehiago osatzen dute (% 53).

22. irudia. Euskal Autonomia Erkidegoko Balio Erantsi Gordin (BEG) industrialaren urtez urteko bilakaera, milioi eurotan, prezio konstanteetan, oinarri gisa 2005. urtea hartuta.

Euskal Autonomia Erkidegoko BEG industrialia % 24,23 hazi zen 1998 eta 2004 artean.

Gaur egun, enpresa txiki eta ertainak (ETEak) Euskal Autonomia Erkidegoko enpresen % 99,84 dira; horien artean % 93,76 mikroenpresak dira, eta % 51,76ek ez du soldatapeko langilerik.

Hondakin arriskutsuei buruz eskuragarri daukagun azken inbentarioa 2004an egin zen. Urte hori positiboa izan zen euskal industriarentzat, sendotu egin baitzen sektorea, % 2,88ko hazkundearekin. 2003an, Euskal Autonomia Erkidegoko industria jarduerak bere balio erantsiaren % 1,16ko hazkundea izan zuen, aurreko urtean lorturiko erregistroa baino hobea (+% 0,16), EUSTATEk emaniko datuen arabera.

Era berean, 2004an 2.500 lanpostu industrial sortu ziren, aurreko urtean baino % 0,9 gehiago. Industriako lanpostuak 251.179 izatera iritsi ziren, hazkunde positiboko bederatzi urteren ondoren; hala, industriaren arloko enplegua 1984ko maila berean kokatu zen.

Gaur egun, enpresa txiki eta ertainak (ETEak) Euskal Autonomia Erkidegoko enpresen % 99,84 dira¹; horien artean % 93,76 mikroenpresak dira, eta % 51,76ek ez du soldatapeko langilerik. Hondakin arriskutsuen sorburuak sakanatua eta atomizatua daude beraz, eta horrek kudeaketa kostu handia eragiten du, kostu hori trataturiko eta garraiatutako hondakin kantitatearekiko alderantziz proportzionala baita; hau da, kudeaturiko kantitateak zenbat eta txikiagoak izan, handiagoa izango da kudeaketa kostua.

3. HONDAKINAK SORTZEA

2003-2006 aldirako Planaren betetze maila berrikusi ondoren, eta 2008-2011 aldirako Planak bildu beharreko helburu berriak ezarri baino lehen, beharrezkoa da Euskal Autonomia Erkidegoan hondakin arriskutsuak sortzeari eta kudeatzeari dagokionez daukagun egoera ezagutzea. 2004ko inbentarioa da denboran hurbilen dauden informazio iturria.

Hondakin arriskutsuen inbentarioak urtero-urtero egiten dira 1998az geroztik. Oinarri gisa, Kontrol eta Jarraipen Agirietako eta urte natural bakoitzean olioari buruz izapideturiko B Agirietako informazioan oinarritzen dira. Beste informazio iturri batzuetara ere jotzen da; esaterako, beste herrialdeetako hondakin arriskutsuen inportazioari eta esportazioari buruzkoetara, eta autokudeaketari buruzkoetara.

Datu horiek prozesatu egin behar dira transferentzia zentroen eragina garbitzeko; hau da, kudeaketa zentro horiei loturiko kontabilitate bikoitza ezabatzeko eta hondakina tratatzen duen azken kudeatzailearen tratamendua eta kokapen geografikoa zehazteko.

3.1. Sorturiko kantitatea

Euskal Autonomia Erkidegoan guztira 510.205 Tm hondakin arriskutsu kudeatu ziren 2004an; horietatik 221.822 Tm urteko jarduera ekonomikotik eratorriak ziren, 164.999 Tm lerroamaierako tratamenduetatik eta 123.384 Tm hondakin historikoetatik.

Esanguratsua da lur kutsatuen kopurua (118.228 Tm), korrontetan bigarrena; hots, altzairugintzako hautsen atzetik (123.435 Tm) eta desugerketako azidoen aurretik (79.471 Tm).

3.2. Sorturiko hondakin motak

Metalak sortzen eta eraldatzen dituen industria Europako Hondakinen Zerrendako (EHZ) 10., 11. eta 12. kategoriatan dago bilduta, eta hondakin gehien sortzen dituen sektorea da. Izan ere, altzairugintzako hautsek, gatz zepek, desugerketako azidoek eta taladrinek, beste hondakin batzuen artean, 293.587 Tm osatu zituzten guztira; hots, urteko guztizkoaren % 57,54.

Bigarren mailan, honako hauek daude: industria kimiko organikoa (EHZ 07, 11.709 Tm) eta inorganikoa (EHZ 06, 9.366 Tm), industria petrokimikoa (EHZ 05, 6.731 Tm) eta hondakin korrontek tratatzeko sektorea (EHZ 19, 10.677 Tm).

Ekoizpen atomizatuko hondakin korrontek (hainbat sektorek kantitate txikietan sorturiko hondakinak) urtez urte handitzen ari dira beren ekarpena. 2004an, erabilitako olioak (EHZ 13, 22.917 Tm), pinturak (EHZ 08, 7.384 Tm) eta ontziak zein xurgatzaileak (EHZ 15, 7.955 Tm) izan ziren horien artean ugarienak.

23. irudiak Lurralde Historiko bakoitzak 2004an ekoiztutako hondakin arriskutsuak azaltzen ditu, EHZko kategoria bakoitzaren arabera.

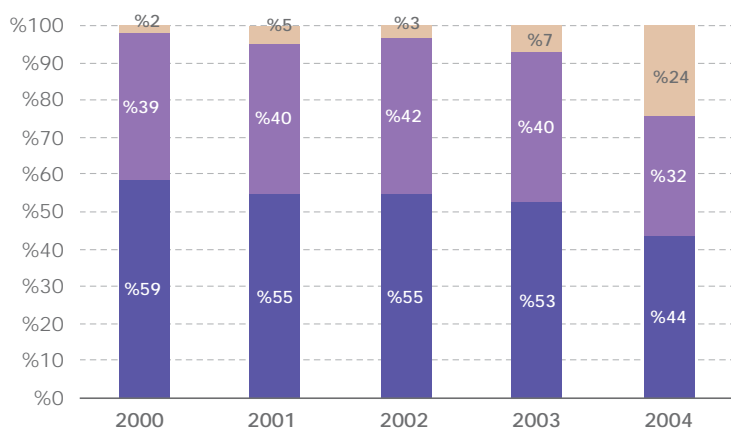
2004an hondakin arriskutsu gehien sortu zituztenak 10. (altzairugintzako hautsak), 11. (desugerketako azidoak) eta 17. (kutsaturiko lurrak) kategoriak izan ziren.

¹ Europako Batzordeak 2003ko maiatzaren 6an mikroenpresen, enpresa txikien eta enpresa ertainen definizioari buruz egindako gomendioaren arabera, mikroenpresa, enpresa txikiak eta enpresa ertainak (ETEak) 250 pertsona baino gutxiago dituzten enpresak dira, betiere horien urteko negozio bolumenak ez baditu 50 milioi euroak gainditzen, edo urteko balantze orokorrak ez baditu 43 milioi euroak gainditzen.

23. irudia. 2004an kudeaturiko hondakin arriskutsuen kuantifikazio numerikoa, EHZ kategoriaren eta sorturiko Lurralde Historikoaren arabera.

2004ko HONDAKIN ARRISKUTSUAK, EHZ KATEGORIAREN ETA LURRALDE HISTORIKOAREN ARABERA								
EHZ kodea (2 digitu)	Araba		Gipuzkoa		Bizkaia		Guztirak	
	tona	%	tona	%	tona	%	tona	%
01: Meatzeak eta harrobiak	0	%0	0	%0	7	%100	7	%0,001
02: Lehen ekoizpena	0,1	%100	0	%0	0	%0	0,1	%0
03: Zuraren eta paperaren industria	3	%8,58	30	%83,76	3	%7,67	36	%0,01
04: Larruaren eta ehungintzaren ind.	0	%0	0	%0	0	%0	0	%0
05: Petrolioa fi ntzea	0	%0	0	%0	6.731	%100	6.731	%1,32
06: Kimika inorganikoaren industria	327	%3,49	457	%4,88	8.583	%91,64	9.366	%1,84
07: Kimika organikoaren industria	3.834	%32,74	962	%8,22	6.914	%59,04	11.709	%2,30
08: Pinturak, bernizak eta tintak	2.779	%37,64	2.172	%29,41	2.433	%32,95	7.384	%1,45
09: Argazkigintza industria	102	%11,77	316	%36,37	451	%51,86	870	%0,17
10: Prozesu termikoen industria	11.956	%6,99	69.687	%40,73	89.471	%52,29	171.115	%33,54
11: Metalen estaldura eta tratamendua	35.239	%33,81	14.676	%14,08	54.314	%52,11	104.228	%20,43
12: Metalak mekanizatzeo industria	3.375	%18,50	6.197	%33,97	8.672	%47,53	18.244	%3,58
13: Erabilitako olioak	4.423	%19,30	7.288	%31,80	11.206	%48,90	22.917	%4,49
14: Erabilitako disolbatzaileak	434	%23,83	652	%35,79	736	%40,39	1.823	%0,36
15: Ontziak eta trapuak	2.547	%32,02	2.163	%27,19	3.245	%40,80	7.955	%1,56
16: Beste hondakin batzuk	2.091	%20,43	2.157	%21,07	5.988	%58,50	10.236	%2,01
17: Eraikuntza eta eraisketa	1.098	%0,89	1.836	%1,49	119.962	%97,61	122.895	%24,09
18: Zerbitzu medikoak	182	%13,24	414	%30,17	777	%56,59	1.373	%0,27
19: Hondakinak tratatzeko industria	3.720	%34,84	436	%4,09	6.521	%61,08	10.677	%2,09
20: Udalekoak eta asimilagarriak	247	%9,36	650	%24,62	1.742	%66,02	2.639	%0,52
GUZTIRA	72.357	%14,18	110.093	%21,58	327.755	%64,24	510.205	%100

24. irudia. Hondakin arriskutsuen ekoizpenaren xehakapenaren urtez urteko bilakaera.

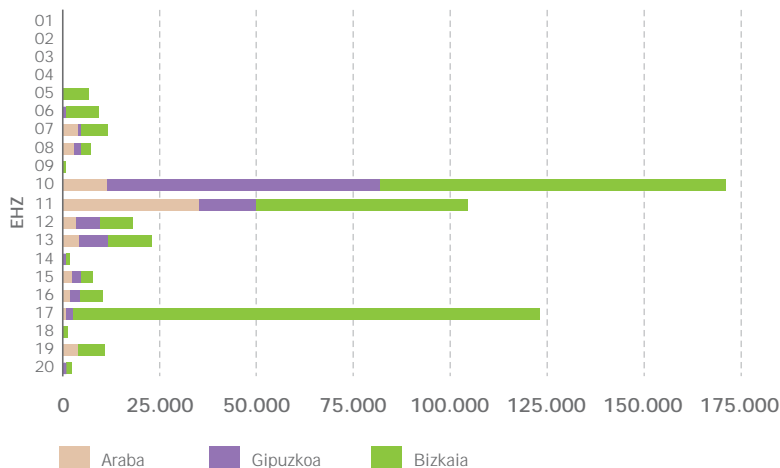

2000-2004 aldian, lerro-amaierako tratamenduetatik eratorritako hondakin arriskutsuen ekarpena % 32-42 artekoa izan zen, sorturiko guztizkoari dagokionez.

■ Ekoizpeneko hondakin arriskutsuak ■ Lerro amaierako hondakin arriskutsuak ■ Hondakin arriskutsu historikoak

25. irudia. 2004an kudeaturiko hondakin arriskutsuen kantitatearen irudikapen grafikoa, EHZ kategoriaren eta sortutako Lurralde Historikoaren arabera.

Arabaren desugertako azidoak (EHZ 11) izan ziren hondakin arriskutsuen korrante nagusia 2004an, Bizkaian lur kutsatuak (EHZ 17) eta Gipuzkoan altzairugintzako hautsak (EHZ 10).

EHZ guztietan, zuzenean ekoizpenarekin loturiko hondakinak daude, eta lerro-amaierako arazketa tratamenduekin loturikoak, hondakin-uren isurketari (araztegi opilak, ur/olioaren bereizgailuetako ur oliotsuak, eta abar) zein emisio atmosferikoari (altzairugintzako hautsak, prentsa iragazkietan jasotako bestelako hautsak, eta abar) dagozkienak. Jarraian datorren 24. irudiak erakusten du 2000-2004 aldian zer ekarpen egin duten lerro-amaierako hondakin horiek hondakin historikoen eta berezko ekoizpen prozesuei loturikoen ekarpenarekin alderatuta.

Euskal Autonomia Erkidegoko banaketa demografikoarekin uztartuz gero, ikusten da Arabaren kasuan bat datorrela, baina ez Bizkaia eta Gipuzkoaren kasuetan, horietan hondakin arriskutsuen sorrera ez baitago biztanleen profilarekin lotuta (Bizkaia % 54; Gipuzkoa % 32).

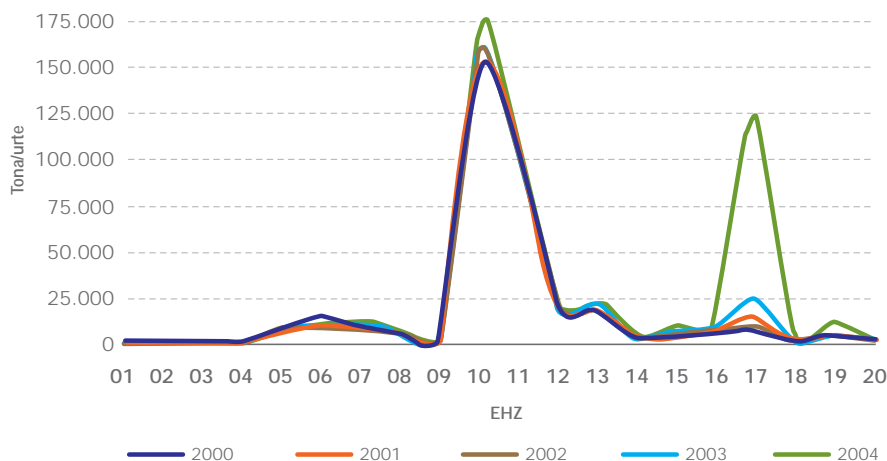
Urteko jardura ekonomikoarekin loturiko hondakinak bakarrik aztertuz gero (lerro-amaierakoak barne), ikusten da Bizkaia bere ehuneko demografikoari hurbiltzen zaiola (% 53,65); Arabak, ordea, bere biztanleria profilak baino hondakin gehiago sortzen ditu (% 18,39), eta Gipuzkoa da biztanle bakoitzeko hondakin arriskutsu gutxien sortzen duen lurraldea (% 27,96).

3.3. Lurralde Historikoen arabeko azterketa

Lurralde Historiko bakoitzean 2004an sorturiko hondakin arriskutsuen ehunekoa (Bizkaia % 64,24; Gipuzkoa % 21,58; Araba % 14,18)

Hiru Lurraldeetan, metala ekoizten eta tratatzen duen sektoreko hondakinak dira ugariak (ikus 25. irudia), lur kutsatuen salbuespena alde batera utzita, Bizkaia kasuan. Hala:

26. irudia. Hondakin arriskutsuen kudeaketaren bilakaera urtez urte, EHZ kategorien arabera.

Hondakin arriskutsuen sorreraren profila egonkorra izan da urtetan zehar, EHZ 17 izan ezik, urteko jardura ekonomikoari loturik ez dauden lur kutsatuen eragina dela-eta.

- Bizkaian 117.390 Tm lur kutsatu sortu ziren 2004an, altzairugintzako hautsen 47.473 Tm-ak eta desugerketako azidoen 43.280 Tm-ak baino dezente gehiago. Azken horiek izan ziren bigarren eta hirugarren hondakin ugariak, hurrenez hurren.
- Gipuzkoan, altzairugintzako hautsek (67.572 Tm) eta desugerketako azidoek (5.905 Tm) bete zituzten lehenengo bi postuak.
- Araban alderantziz, desugerketako azidoen 30.287 Tm eta altzairugintzako hautsen 8.390 Tm sortu baitziren.
- Metala ekoiztean eta eraldatzean sortutako hondakinen portaerarekiko mendetasuna (hondakin horiek 10, 11 eta 12. EHZn daude jasota).
- Hondakin historikoen eragina, batez ere lur kutsatuetakoa. Hondakin horiek bigarren korronte nagusia izan ziren 2004an (ikus 26. irudia).

3.4. Urtez urteko bilakaera

Hondakin arriskutsuak sortzeari dagokionez, urtez urteko bilakaeraren ezaugarri nagusiak honako hauek dira:

27. irudiak Euskal Autonomia Erkidegoko kantitateei, balorizazio tasei eta kudeaketa tasei buruzko datuak biltzen ditu hogeitaz kategorientzat eta 2000-2004 urteetarako, biak barne. Irudian ikus daitekeen bezala, hondakin atomizatuek hazkunde nabarmena izan dute: pinturak (EHZ 8, +3.071 Tm), olioak (EHZ 13, +6.771 Tm), disolbatzaileak (EHZ 14, +823 Tm), ontziak eta xurgatzaileak (EHZ 15, +5.279 Tm), eta abar.

27. irudia. Kudeaturiko hondakin arriskutsuen kantitatearen bilakaera urtez urte, balorizazio ratioa eta Euskal Autonomia Erkidegoko kudeaketa ratioa, EHZ kategoriaren arabera. Gorritz: % 0-10 arteko balioak. Beltzez: % 10,1-50 arteko balioak. Berdez: % 50,1-100 arteko balioak.

KUDEATURIKO HONDAKIN ARRISKUTSUEN KANTITATEAREN BILAKAERA URTEZ URTE, BALORIZAZIO RATIOA ETA EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO KUDEAKETA RATIOA															
EHZ	2000			2001			2002			2003			2004		
	tona/00	Baloriz.	EAEko kudeak.	tona/01	Baloriz.	EAEko kudeak.	tona/02	Baloriz.	EAEko kudeak.	tona/03	Baloriz.	EAEko kudeak.	tona/04	Baloriz.	EAEko kudeak.
01	5	%0	%100	5	%0	%100	14	%0	%100	6	0	%100	7	%0	%100
02	425	%0	%100	355	%0	%87,40	196	%0	%73,15	5	0	%0	0	%0	%100
03	22	%0	%100	12	%0	%96,11	6	%0	%100	9	0	%100	36	%0	%16,24
04	47	%0	%100				23	%0	%100						
05	5.974	%87,54	%97,14	7.653	%89,17	%98,85	7.408	%98,07	%98,51	8.626	78,64	%95,43	6.731	%81,21	%96,22
06	13.792	%0,04	%56,64	10.129	%0,12	%42,21	9.401	%0,60	%56,36	8.827	1,13	%48,56	9.366	%1,02	%50,72
07	8.517	%5,51	%73,78	7.910	%7,55	%69,70	9.203	%7,79	%75,90	10.109	12,80	%74,26	11.709	%18,19	%72,19
08	4.313	%14,56	%63,71	4.962	%18,76	%54,59	5.386	%21,51	%53,28	6.330	25,29	%48,05	7.384	%26,82	%41,14
09	720	%58,32	%61,33	798	%59,10	%64,33	874	%48,54	%65,25	804	50,21	%65,41	870	%46,53	%49,94
10	149.286	%34,00	%71,43	150.150	%38,20	%72,10	158.212	%49,35	%74,87	157.919	55,62	%76,16	171.115	%58,68	%73,24
11	92.193	%37,07	%75,17	88.511	%45,99	%60,96	90.408	%54,82	%60,56	92.856	55,64	%63,50	104.228	%60,79	%64,63
12	17.196	%5,49	%47,60	16.857	%4,27	%49,11	18.199	%5,22	%53,78	17.001	16,71	%54,33	18.244	%16,60	%50,60
13	16.146	%64,94	%59,29	17.028	%61,87	%65,30	16.748	%62,25	%59,68	20.788	66,51	%54,47	22.917	%58,90	%66,50
14	1.800	%73,00	%34,92	2.672	%86,80	%32,00	2.597	%86,69	%24,94	2.224	80,22	%27,41	1.823	%80,95	%36,83
15	2.676	%34,91	%59,21	3.444	%33,78	%46,52	4.864	%33,52	%50,11	6.166	36,91	%56,40	7.955	%38,13	%54,36
16	4.353	%49,60	%46,89	6.575	%60,41	%28,33	6.515	%55,69	%39,47	8.270	54,52	%38,01	10.236	%54,55	%45,21
17	5.419	%0	%0,26	13.765	%0	%0,30	9.176	%0,10	%23,68	24.128	0,02	%16,82	122.895	%0,32	%3,72
18	1.156	%0,58	%27,88	1.244	%0	%27,65	1.272	%0	%25,82	1.306	0	%27,05	1.373	%0	%25,64
19	2.810	%7,09	%64,90	3.458	%0,44	%37,77	3.998	%0,09	%49,03	4.278	2,69	%45,00	10.677	%2,11	%65,93
20	1.266	%96,20	%18,96	1.311	%94,39	%17,82	1.632	%96,10	%15,12	2.170	99,80	%29,88	2.639	%99,89	%30,14
Gutzira	328.115	%33,20	%68,25	336.840	%37,66	%61,97	346.133	%45,57	%65,45	371.821	47,66	%63,91	510.205	%40,26	%51,69

Hondakin arriskutsuen arloan finkaturiko politiken ondorioz, nabarmen handitu dira korrante atomizatuak; esaterako, pinturak (EHZ 8), olioak (EHZ 13), disolbatzaileak (EHZ 14) eta ontziak zein xurgatzaileak (EHZ 15). Lur kutsatuek (EHZ 17) eragin negatiboa dute Euskal Autonomia Erkidegoko balorizazio eta kudeaketa ratioetan.

28. irudia. Hondakin arriskutsuak sortzearen gakoak Euskal Autonomia Erkidegoan.

HONDAKIN ARRISKUTSUAK SORTZEAREN GAKOAK EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOAN

- Euskal Autonomia Erkidegoak guztira 510.205 Tm hondakin arriskutsu kudeatu zituen 2004an; horietatik 221.822 Tm urteko jarduera ekonomikotik eratorriak ziren, 164.999 Tm lerro-amaierako tratamenduetatik eta 123.384 Tm hondakin historikoetatik.
- Ekoizpen atomizatuko hondakinen kudeaketan (esaterako, erabilitako olioak, pinturak, ontziak eta xurgatzaileak) joera hazkor jarraituari eusten dio.
- Hondakin historikoen eragina (lur kutsatuak, amiantoa, tresnak/PCBdun olioak) aldatu egiten da urte-tik urtera, lur kutsatuen arloan egindako ekintzen arabera, batez ere.

28. irudian Euskal Autonomia Erkidegoan hondakin arriskutsuak sortzea baldintzatzen duten gako nagusiak laburbildu dira.

4. GAUR EGUNGO KUDEAKETA

4.1. Tratamendu mota

Hondakin arriskutsuei buruzko urteko inbentarioek lau tratamendu mota biltzen dituzte:

- Materialak **birziklatzea** edo balioa ematea.
- **Balorizazio energetikoa**.
- **Erraustea**, energia aprobetxatu gabe.
- **Suntsitzea**; horrek tratamendu fisikoa eta kimikoa jasotzen ditu, eta segurtasun gordailuan jartzea, edota aurrekoen edozer konbinazio.

Europako ingurumen politikak hierarkia bat ezartzen du tratamenduen artean. Hala, lehentasun handiagoa ematen dio materialen balorizazioari balorizazio energetikoari baino, eta azken horri suntsitzeari baino. Deposizioa da aukera guztien artean desegokiena.

29. irudian ikus daitekeen moduan, 2004an kudeaturiko hondakin arriskutsu guztien % 40,26 balorizatu egin zen; hala birziklatzearen bitartez (% 38,98) nola balorizazio energetikoaren bitartez (% 1,28). Gainerakoak suntsitu egin ziren (% 59,33), eta % 0,40 bakarrik erraustu zen. 2004an kudeaturiko lur kutsatuen kantitate handiak eragin izugarria izan du balio horietan. Lur horietako gehienak kokaleku bakar batetik datoz, eta ia guztiak Euskal Autonomia Erkidegoatik kanpo kokaturiko segurtasun gordailuetara bidali dira.

Urteko jarduera ekonomikoari loturiko hondakinei dagokienez (lerro-amaierakoak barne),

balorizazio ehunekoa % 52,99ra arte iristen da (balorizazio materiala % 51,30; balorizazio energetikoa % 1,69). Kudeaketako osagai dira suntsitzea (% 46,59) eta errausketa ere (% 0,41).

Dauden hogeitaz hamar EHZ kategorietatik zazpik gaituzten dute % 50 balorizazio tasari dagokionez:

- **EHZ 05**, Hondakin petrokimikoak: % 81,21.
- **EHZ 10**, Prozesu termikoen hondakinak: % 59,68.
- **EHZ 11**, Gainazaleko tratamendu kimikoak sortutako hondakinak: % 60,79.
- **EHZ 13**, Erabilitako olioak: % 58,90.
- **EHZ 14**, Agortutako disolbatzaileak: % 80,95.
- **EHZ 16**, Berezko talderik ez duten hondakinak (bateriak, jatorri industrialeko ekipo elektriko-elektronikoak, zisternak garbitzearen ondoriozko hondakinak, etab.): % 54,55.
- **EHZ 20**, Udal hondakinak: % 99,89 (Kontrol eta Jarraipen Agiriarekin soilik kudeaturikoei buruzkoa, Garbiguneek edo beste bilketa espezifikoei jasotakoa).

Beste korrante batzuen kasuan, hondakinaren izaerak zaildu egiten du balorizazioa:

- Hondakin mediko infekziosoak (EHZ 18) errausketa bidez kudeatu ohi dira.
- Suntsipena sektore kimikoan egiten da gehien (EHZ 06 eta 07), baita metalaren mekanizazioan, lur kutsatuetan (EHZ 17) eta hondakinak tratatzeko planten hondakinen kasuan ere (EHZ 19).

Zaila da tratamenduen ehuneko horiek Europako Estatuak lortutakoekin konparatzea, dela azken horien datuek hondakin guztiei egiten dietelako erreferentzia, izaera arriskutsuak

29. irudia. 2004an kudeaturiko hondakin arriskutsuen kuantifikazio numerikoa, EHZ kategoriaren eta kudeaketa motaren arabera

2004KO HONDAKIN ARRISKUTSUAK, EHZ KATEGORIAREN ETA TRATAMENDU MOTAREN ARABERA										
EHZ kodea (2 digitu)	Deuseztatzea		Erraustea		Birziklatzea		Baloriz. energ.		Guztira	
	tona	%	tona	%	tona	%	tona	%	tona	%
01: Meatzeak eta harrobiak	7	%100	0	%0	7	%0	0	0%	7	%0,001
02: Lehen ekoizpena	0,1	%100	0	%0	0	%0	0	0%	0,1	%0
03: Zuraren eta paperaren industria	6	%16,24	30	%83,76	0	%0	0	0%	36	%0,01
04: Larruaren eta ehungintzaren ind.	0	%0	0	%0	0	%0	0	0%	0	%0
05: Petrolio fi ntzea	1.265	%18,79	0	%0	5.466	%81,21	0	0%	6.731	%1,32
06: Kimika inorganikoaren industria	9.271	%98,98	0	%0	85	%0,91	10	0,11%	9.366	%1,84
07: Kimika organikoaren industria	9.533	%81,42	46	%0,39	627	%5,36	1.503	12,83%	11.709	%2,30
08: Pinturak, bernizak eta tintak	5.403	%73,18	0	%0	1.618	%21,91	363	4,91%	7.384	%1,45
09: Argazkigintza industria	465	%53,47	0	%0	405	%46,53	0	0%	870	%0,17
10: Prozesu termikoen industria	68.995	%40,32	0	%0	102.119	%59,68	0	0%	171.115	%33,54
11: Metalen estaldura eta tratam.	40.870	%39,21	0	%0	63.299	%60,73	60	0,06%	104.228	%20,43
12: Metalak mekanizatze industria	14.966	%82,03	251	%1,37	2.660	%14,58	368	2,02%	18.244	%3,58
13: Erabilitako olioak	8.965	%39,12	454	%1,98	10.357	%45,19	3.141	13,71%	22.917	%4,49
14: Erabilitako disolbatzaileak	254	%13,91	94	%5,13	1.408	%77,24	68	3,71%	1.823	%0,36
15: Ontziak eta trapuak	4.915	%61,79	6	%0,08	2.909	%36,57	124	1,56%	7.955	%1,56
16: Beste hondakin batzuk	4.623	%45,16	30	%0,29	4.667	%45,60	916	8,95%	10.236	%2,01
17: Eraikuntza eta eraisketa	122.503	%99,68	0	%0	392	%0,32	0	0%	122.895	%24,09
18: Zerbitzu medikoak	229	%16,68	1.144	%83,32	0	%0	0	0%	1.373	%0,27
19: Hondakinak tratatzeko industria	10.451	%97,89	0	%0	226	%2,11	0	0%	10.677	%2,09
20: Udalekoak eta asimilagarriak	3	%0,11	0	%0	2.636	%99,89	0	0%	2.639	%0,52
GUZTIRA	302.724	%59,33	2.054	%0,40	198.873	%38,98	6.553	1,28%	510.205	%100

banakatu gabe (hori da Danimarkaren eta Suediaren kasua), dela beste tratamendu batzuk hartzen dituztelako aintzat, eta beraz ezin delako konparaketa fidagarriak egin (Ingalaterra eta Gales).

30. irudian Ingalaterrak eta Galesen aplikaturiko tratamenduen ehunekoak ikus daitezke, Euskal Autonomia Erkidegoan lorturikoen alboan. Lehenengoak tratatzeko aukeretako bat «epe laburreko transferentzia» da. Euskal Autonomia Erkidegoan, ordea, Transferentzia Zentroei entregaturiko hondakinak aztertzen egiten dira, azken kudeatzaileak aplikatuko dien tratamendua ahal den neurrian zehaztu arte; eta informazio hori bideragarria ez denean, «birziklatzeko» aukeran biltzen dira, baldin eta R13 tratamendu kodea esleitu bazaie (R01-R12 operazioen mende jartzeko hondakinak), edota suntsitzeko aukeran, D15 esleitu bazaie (D01-D14 operazioen aurretiazko biltegitratzea).

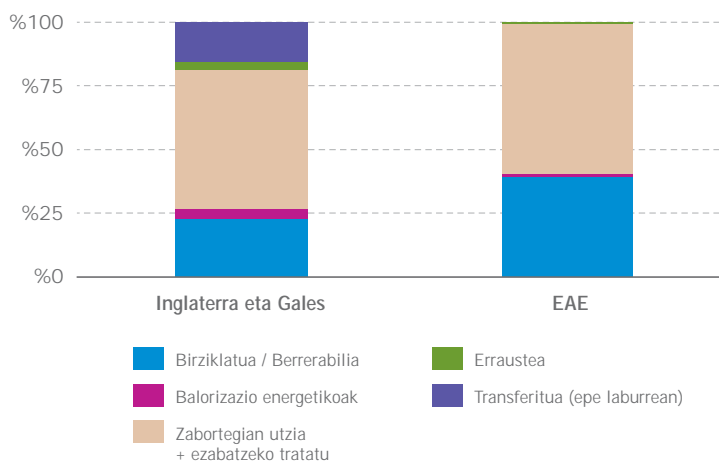
Birziklatze/berrerabiltze ehunekoak zuzenean alderatuz gero, ikusten da Euskal Autonomia Erkidegoak, itxuraz, gaintitu egiten dituela Ingalaterraren eta Galesen ratioak. Eta epe motzean transferentziaren mende jarritako hondakin arriskutsu gehienak azkenean birziklatu egingo direla suposatuz, birziklatze ehunekoak berdindu egiten dira (% 38,02 Ingalaterran eta Galesen; % 38,98 Euskal Autonomia Erkidegoan). Hori dela-eta, Euskal Autonomia Erkidegoko hondakin arriskutsuen birziklatze ehunekoak erreferentzia gisa hartutako Estatuetako enparrekoak dira.

31. eta 32. irudietan, EHZ kategoria bakoitzari aplikaturiko tratamenduak ikus daitezke, grafikoki. Hura hobeto ulertzeko, ez ditugu 500 Tm-tik beherako tratamendu korrontek irudikatu, horiek sorturiko hondakin arriskutsuen % 2 baino ez baitira.

EHZ 10eko (prozesu termikoak) eta EHZ 11ko hondakinak (gainazalen tratamendu kimikoa) birziklaturiko 198.873 Tm-en % 83,18 dira.

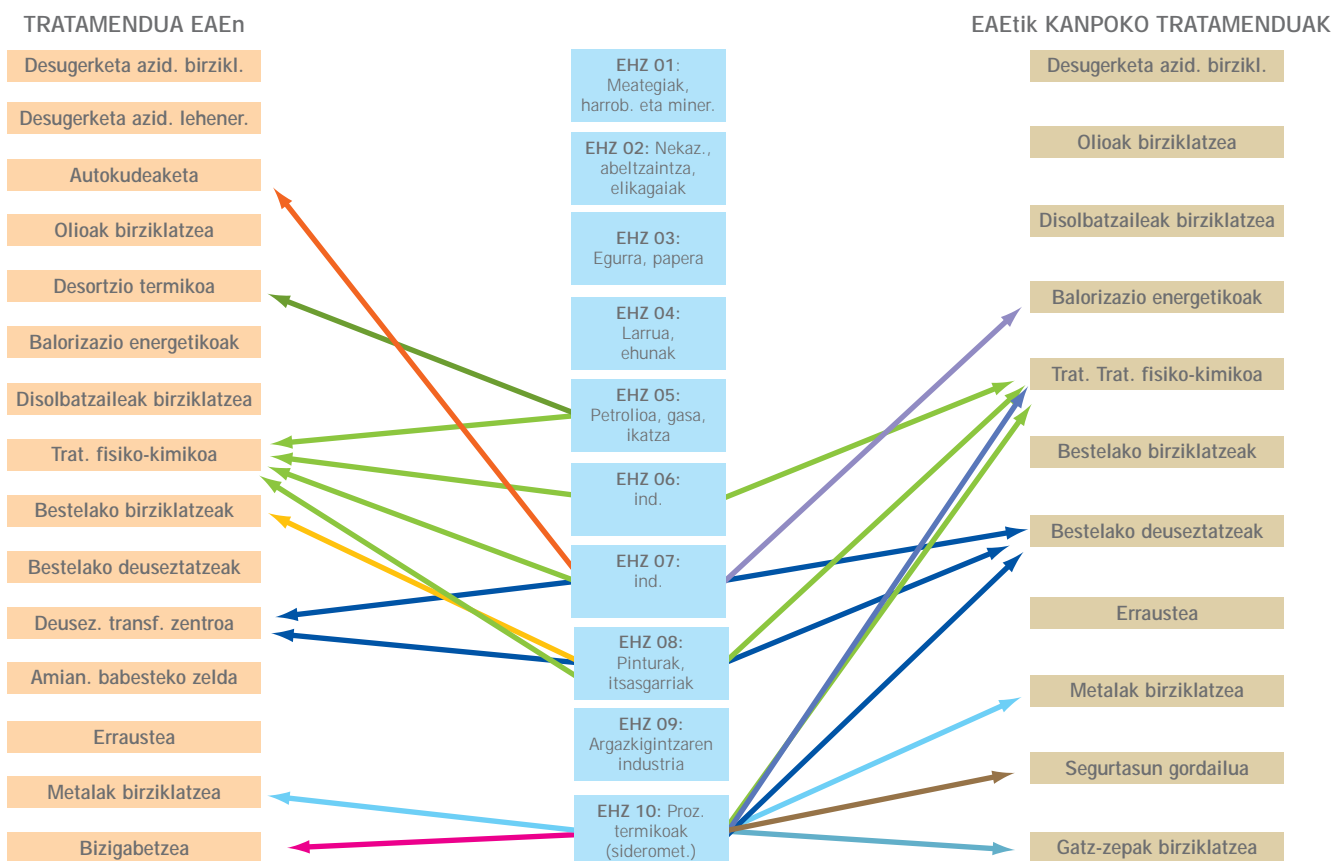
Ingalaterrak eta Galesek aintzat hartzen dituztenez «Transferentzia (epe motzean)», «Epe luzeko biltegitratzea» eta «Beste jomuga bat» aukerak, ezin dugu erabateko konparazioa egin, nahiz eta, kasurik txarreanean, baiezta daitekeen hondakin arriskutsuen birziklatze tasek antzeko balioak dituztela.

30. irudia. Ingalaterran eta Galesen aplikaturiko tratamendu moten banaketaren (2005eko datuak) eta Euskal Autonomia Erkidegokoaren (2004. urteko datuak, hondakin historikoak barne) arteko konparaketa. Ikusi Euskal Autonomia Erkidegoan ez direla «Transferentzia (epe motzean)», «Epe luzeko biltegitratzea» eta «Beste jomuga bat» aukerak aintzat hartzen; beraz, datuak ez dira guztiz konparagarriak.

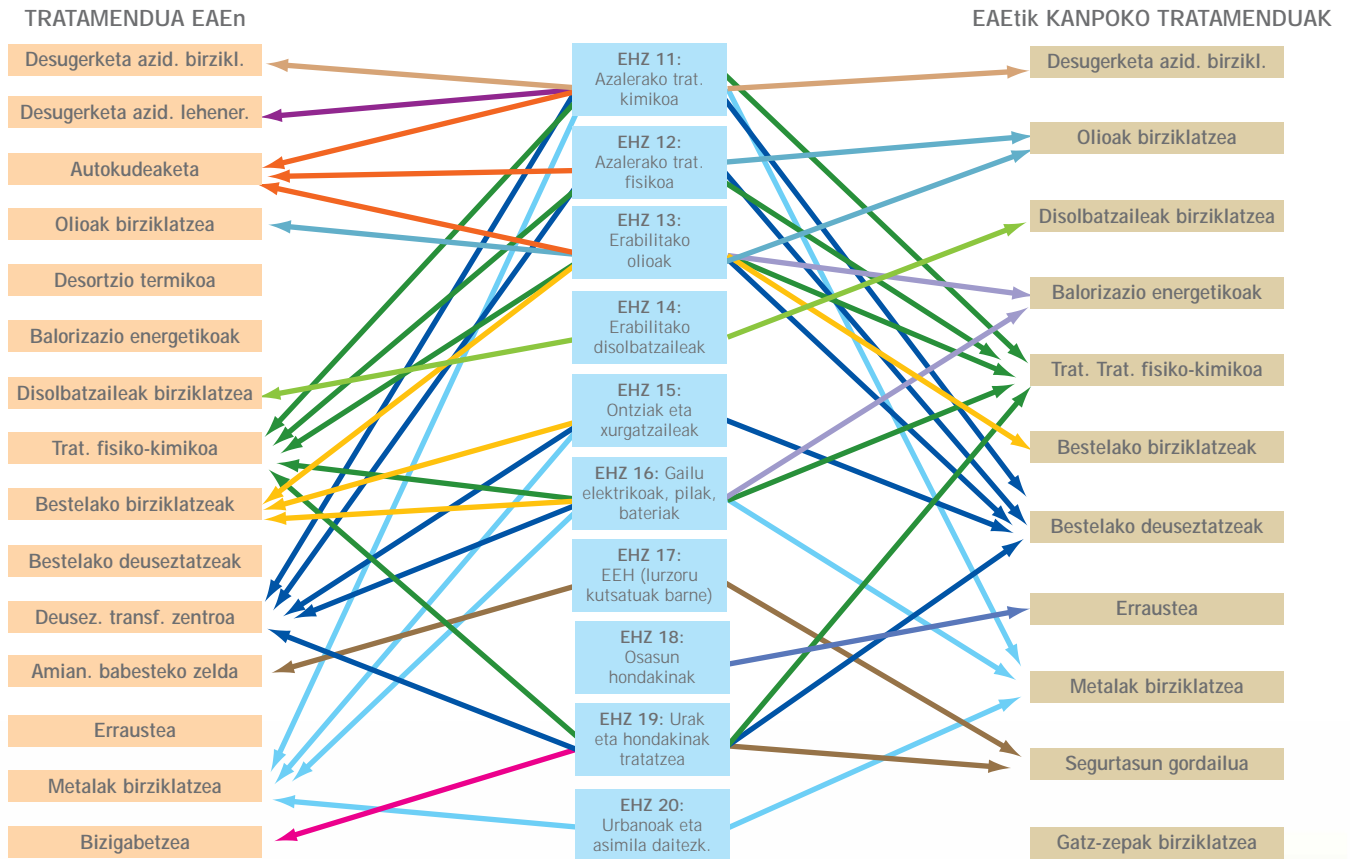
31. irudia. 2004an EHZ 01etik EHZ 10era arteko kategorietako hondakin arriskutsuei aplikaturiko tratamenduak.

EHZen tratamenduen diagrama 01etik 10era - 2004. urtea
(500 tonatik gorako fluxuak bakarrik irudikatu dira; hondakin arriskutsu guztien % 98)

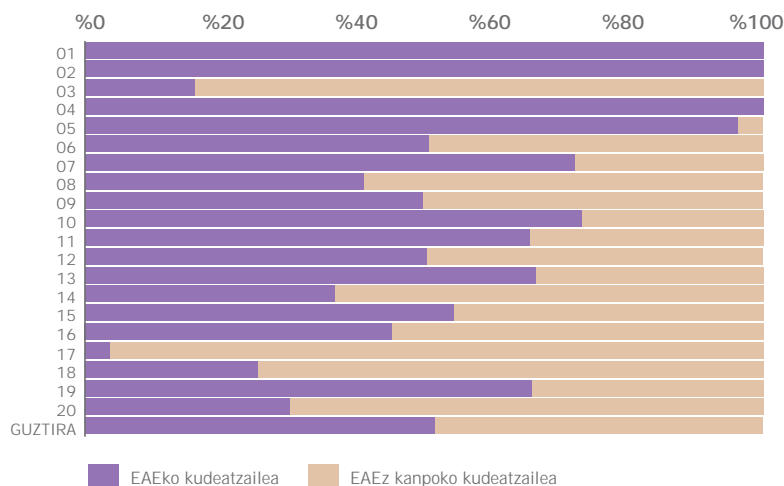
32. irudia. 2004an EHZ 11tik EHZ 20ra arteko kategorietako hondakin arriskutsuei aplikaturiko tratamenduak.

EHZen tratamenduen diagrama, 11tik 20ra – 2004. urtea
(500 tonatik gorako fluxuak bakarrik irudikatu dira; hondakin arriskutsu guztien % 98)

Euskal ekonomian funtsezkoak diren sektoreek -hala nola, industria petrokimikoak (EHZ 05), kimika organikoak (EHZ 07) eta siderometalurgiak (EHZ 10 eta 11)-batez bestekoaren gainera dauden tratamendu ehunekoak dituzte Euskal Autonomia Erkidegoan.

33. irudia. 2004an kudeaturiko hondakin arriskutsuen kantitatea eta ehunekoen arabera, EHZ kategoriaren eta tratamendu lekuaren arabera. Ez zen EHZ 04ari zegokion inolako hondakin arriskutsurik kudeatu.

4.2. Kudeatzaileen jatorri geografikoa

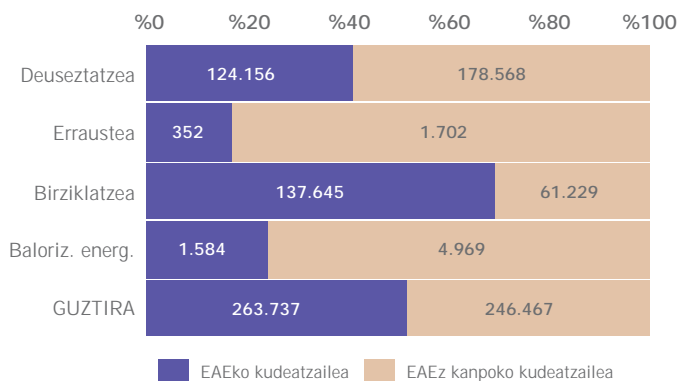
2004an sorturiko hondakin arriskutsuen % 51,69 Euskal Autonomia Erkidegoan kokaturiko enpresa baimenduek kudeatu zituzten. Urteko jarduera ekonomikoarekin loturiko hondakinei dagokienez (lerro-amaierakoak barne), ehuneko hori % 67,00ra iristen da.

Industria petrokimikoaren hondakinak (EHZ 05; % 96,22), kimika organikoarenak (EHZ 07; % 72,19), prozesu termikoenak (EHZ 10; % 73,24), gainazaleko tratamenduenak (EHZ 11; % 65,63) eta hondakin korronteen kudeaketarenak (EHZ 19; % 65,93) tratamendu ehuneko hori gainditu edo berdindu egiten dute Euskal Autonomia Erkidegoan (ikus 33. irudia).

Euskal Autonomia Erkidegoko prozesu industrial garrantzitsuen barruan, batez bestekoaren azpitik dauden tratamendu balioak dituzten hondakin bakarrak industria kimiko inorganikoarenak (EHZ 06; % 50,72) eta mekanizatuen sektorekoak dira (EHZ 12; % 50,60). Portaera hori azetileno ekoizpenetik eratorritako kaltzio hidroxidoak baldintzatzen du EHZ 06aren kasuan, eta mekanizatu taladrinek eta lohiek EHZ 12an.

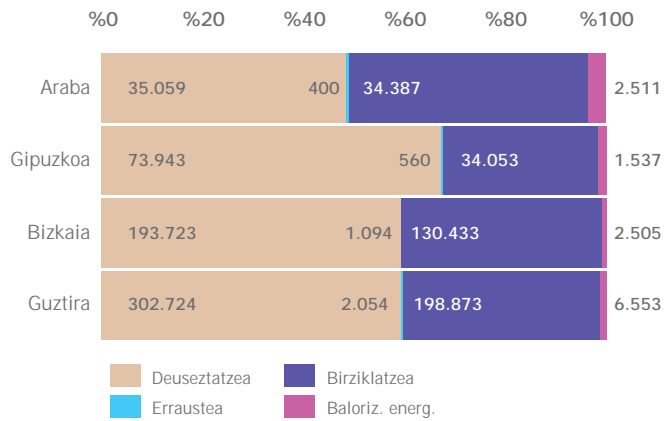
Ekoizpen atomizatuko hondakinei dagokienez, EAEko kudeaketaren batez bestekoa gainditzen dutenen artean olioak (EHZ 13; % 66,50) eta ontziak zein xurgatzaileak daude (EHZ 15; % 54,36). Beste korronte batzuk ez dira Autonomia Erkidegoko tratamenduen batez besteko baliora iristen; esaterako, pinturak (EHZ 08; % 41,14), disolbatzaileak (EHZ 14; % 36,83) eta hondakin sanitarioak (EHZ 18; % 25,64).

34. irudia. 2004an kudeaturiko hondakin arriskutsuen kantitatea eta banaketa, tratamendu motaren eta lekuaren arabera.

Materialki balorizatzen diren hondakinen bi heren Euskal Autonomia Erkidegoan tratatzen dira.

35. irudia. 2004an kudeaturiko hondakin arriskutsuen kantitatea eta banaketa, jatorrizko Lurralde Historikoaren eta tratamendu motaren arabera.

Arabako Lurralde Historikoak du, ehunekoei begiratuta, balorizazio ratoririk handiena.

Euskal kudeatzaileek materialki balorizaturiko hondakin guztien % 69,21 tratatzea lortzen dute (ikus 34. irudia). Suntsipen, errausketa eta balorizazio energetikoaren kasuan, Euskal Autonomia Erkidegoatik kanpo dauden tratamendu zentroak dira gehien kudeatzen dutenak.

4.3 Kudeaketa maila, Lurralde Historikoaren arabera

Araba da Euskal Autonomia Erkidegoko batez besteko balorizazioa gainditzen duen lurralde bakarra, tratamendu hori sortzen dituen hondakin arriskutsuen % 50,99ri aplikatzen baitie. Bizkaiak % 40,56ri aplikatzen dizkie, eta Gipuzkoak % 32,33ari (ikus 35. irudia).

Bizkaian, Euskal Autonomia Erkidegoatik kanpo dauden segurtasun gordailuetan jartzen dira lur

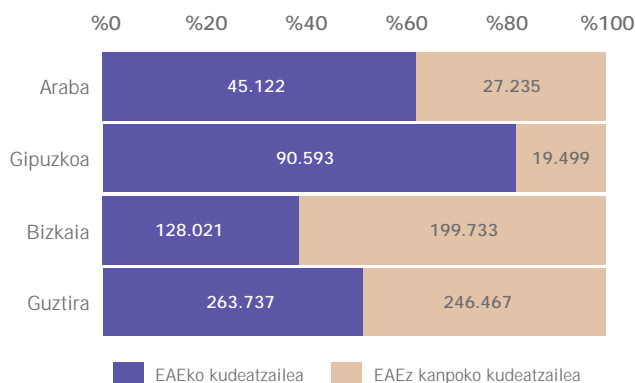
kutsatuak. Gipuzkoan, berriz, ehuneko txikia lortu da 2004an apenas birziklatzen zirelako lurralde horrek sorturiko altzairugintzako hautsak.

Bizkaian sorturiko hondakinen tratamendu ehuneko (% 39,06) txikiagoa da Euskal Autonomia Erkidegoko batez bestekoa baino (% 51,69). Araban (% 62,36) eta Gipuzkoan (% 82,29), ordea, erreferentzia hori erruz gainditzen da (ikus 36. irudia).

Gipuzkoak sortzen dituen hondakinen % 82,29 euskal enpresekin kudeatzea lortu du. Ehuneko handi horren atzean batik bat altzairugintzako hautsak daude, Euskal Autonomia Erkidegoan kudeatzen diren Lurralde horretako hondakinen hiru laurdenak halakoak baitira.

Bestalde, Bizkaian, 2004an sorturiko lur kutsatuak Euskal Autonomia Erkidegoatik kanpo

36. irudia. 2004an kudeaturiko hondakin arriskutsuen kantitatea eta banaketa, jatorrizko Lurralde Historikoaren eta tratamendu lekuaren arabera.

Kutsaturiko lurrek eta aluminioaren bigarren fusioko gatz zepek baldintzatu egiten dute Bizkaiko Lurralde Historikoaren barne kudeaketa ratioa.

Urteko ekoizpen ekonomikoari loturiko hondakinen balorizazio ehunekoak (lerro-amaierakoak barne) handitzen ari da urtetik urtera, eta 2004an % 52,99ra iritsi zen.

dauden segurtasun gordailuetan ezarrita bitartez kudeatu dira; bigarren fusioko gatz zepak, ordea, Espainiar Estatuko genero horretako kudeatzaile bakarrari bidaltzen zaizkio.

4.4. Autokudeaketa

2004an 11.712 Tm hondakin autokudeatu zizuten hondakinetakoz batzuk tratatzeko baime-na zuten hogeita lau euskal enpresak.

Praktika hori aplikatzeko korrontetik egokienak enpresa kimikoetako zenbait hondakin likido dira, horiek dituzten zenbait substantzia aprobe-txatzea posible baita, baita metalaren sektore mekanizatuan erabilitako taladrinak ere, merkatuan teknikoki eta ekonomikoki lehiakorrak diren ekipoak daudelako.

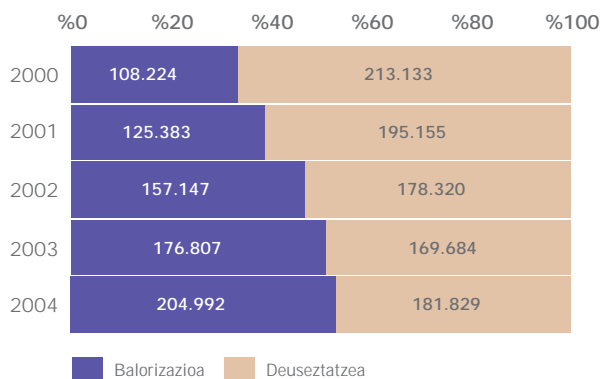
Autokudeaketa teknikak, batzuetan, produktua hondakin arriskutsu bilakatu baino lehen bere

balio-bizitza luzatzeko aukera ematen dute. Ho-rrek hondakin kantitatea nabarmen murrizten laguntzen du. Beste batzuetan, autokudeaketa prozesuek hondakin korrontearen frakzio bat berreskuratzeke aukera ematen dute, enpresan berrerabil daitezten, azken hondakinaren kanti-tatea eta/edo arriskugarritasuna murriztuz.

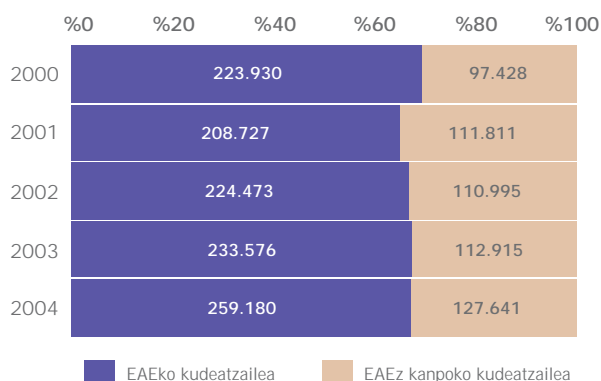
4.5. Urtez urteko bilakaera

Urtetik urtera gora egiten ari da balorizaturiko hondakinen kopurua; hala, 2004an 205.426 Tm izatera iritsi zen. **Balorizazio** ehunekoan, ordea, eragina du hondakin historikoen urteko portaerak; hondakin horiek, oro har, suntsitzeko tratamenduak jasotzen dituzte. Haien eragina ezabatuz gero, urteko jarduera ekonomikoari lo-turiko hondakinen balorizazio ehunekoak (lerro-amaierakoak barne) gora egiten ari da urtetik urtera; hala, 2004an % 52,99ra iritsi zen (ikus 37. irudia).

37. irudia. Urteko ekoizpenari loturiko hondakin arriskutsuen (lerro-amaierakoak barne) kantitatea eta ehunekoan banaketa, urtearen eta tratamenduaren mota generikoaren arabera (balorizazio tasaren urtez urteko bilakaera).

38. irudia. Urteko produkzioari loturiko hondakin arriskutsuen (lerro-amaierakoak barne) kantitatea eta ehunekoan banaketa, urtearen eta tratamendu lekuaren arabera (kudeaketa tasaren urtez urteko bilakaera Euskal Autonomia Erkidegoan).

2004an, Euskal Autonomia Erkidegoan urteko jarduera ekonomikoari lotuta kudeaturiko hondakinen ratioak (lerro-amaierakoak barne) ia berdindu egin zuen 2003ko erregistroa, nahiz eta sorturiko kantitatean hazkundeak izan.

39. irudia. Hondakin arriskutsuen ekoizpenaren gakoak Euskal Autonomia Erkidegoan.

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO HONDAKIN ARRISKUTSUEN KUDEAKETAREN GAKOAK

- Urteko ekoizpen ekonomikoari loturiko Euskal Autonomia Erkidegoko hondakin arriskutsuen (lerro-amaierakoak barne) erdiak baino gehixeagok (% 52,99; hots, 204.992 Tm) jasotzen dituzte balorizazio tratamenduak. Horien artean, altzairugintzako hautsak eta desugerketako azidoak dira ekarpen handiena egiten duten korrontekak.
- Barne kudeaketarako gaitasunari dagokionez, hazkunde ekonomikoari loturiko hondakinen (lerro-amaierakoak barne) bi heren (% 67,00; hots, 259.180 Tm) Euskal Autonomia Erkidegoan kokaturiko instalazioetan kudeatzen dira. Horietatik erdia baino gehiago (% 53,72; hots, 139.229 Tm) balorizazio prozesuetan sartzen dira.
- 2004an, baimenduriko 24 enpresak aplikatu dituzte autokudeaketa prozesuak hondakin arriskutsuen gainean (11.712 Tm), batez ere prozesu kimikoen hondakin likidoetan eta taladrinatan.

Hondakin historikoen eta, batez ere, Euskal Autonomia Erkidegoatik kanpo kudeatu beharreko lur kutsatuen portaerak, baldintzatu egiten du **hurbiltasun eta autosufizientzia printzipioen** betetze mailaren bilakaera. Horrela, 263.737 Tm kudeatu ziren 2004an gure Erkidegoan, azken urteetako kantitaterik handiena. Dena den, Euskal Autonomia Erkidegoan trataturiko ehunekoak behera egin zuen 2003koarekin alderatuz. Nolanahi ere, urteko jarduera ekonomikoari loturiko hondakin guztien kasuan (lerro-amaierakoak barne), ratioa % 67,00ra iristen da, ia 2003an bezalaxe, nahiz eta sorturiko kantitatea hazi (ikus 38. irudia).

39. irudiak Euskal Autonomia Erkidegoko hondakin arriskutsuen kudeaketa arautzen duten gako nagusiak laburtzen ditu.

5. INPORTAZIOA ETA ESPORTAZIOA

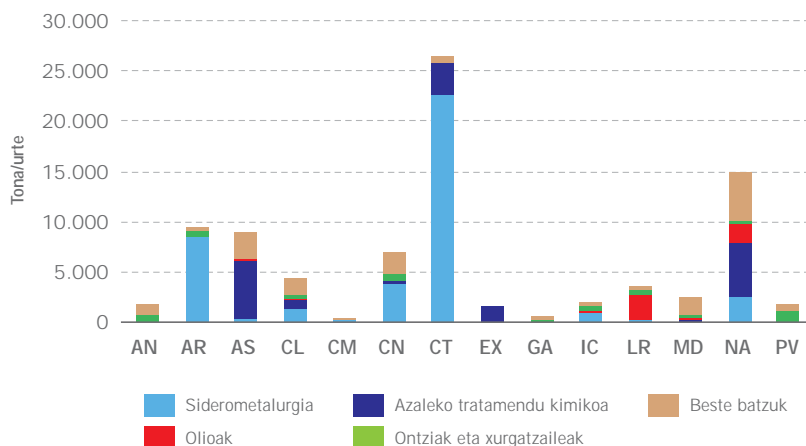
5.1. Inportazioa

Atal honetan, Euskal Autonomia Erkidegoan sartzen diren beste autonomia erkidego edota Estatu batzuetako hondakinen fluxua aztertuko dugu. Hondakin horiek, Euskal Herritik at sortuak izatean, ez dira urteko inbentarioan kontabilizatzen.

2004an, 122.598 Tm jaso zituen guztira Euskal Autonomia Erkidegoak: 85.886 Tm beste autonomia erkidego batzuetatik (% 70,06) eta 36.712 Tm beste Estatu batzuetatik (% 29,94).

Beste **autonomia erkidegoetatik** inportatutako hondakin arriskutsuei dagokienez, Kataluniakoak

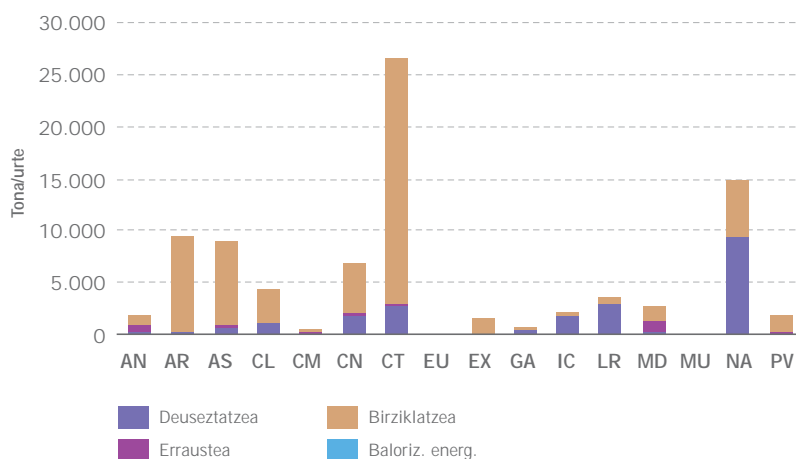
40. irudia. 2004an beste autonomia erkidego batzuetatik inportaturiko hondakin arriskutsuen kantitatea, hondakin motaren eta jatorrizko autonomia erkidegoaren arabera. AN = Andaluzia; AR = Aragoi; AS = Asturias; CL = Gaztela eta Leon; CM = Gaztela Mantxa; CN = Kantabria; CT = Katalunia; EX = Extremadura; GA = Galizia; IC = Kanariar Uharteak; LR = Errioxa; MD = Madril; NA = Nafarroa; PV = Valentzia.

Kataluniako altzairugintzako hautsak dira beste autonomia erkidegoetatik etorritako inportazio fluxu nagusia.

Beste autonomia erkidego batzuetatik inportaturiko hondakinen ia hiru laurdenak Euskal Autonomia Erkidegoan birziklatzen dira.

41. irudia. 2004an beste autonomia erkidego batzuetatik inportaturiko hondakin arriskutsuen kantitatea, jatorrizko autonomia erkidegoaren eta aplikaturiko tratamendu motaren arabera. AN = Andaluzia; AR = Aragoi; AS = Asturias; CL = Gaztela eta Leon; CM = Gaztela Mantxa; CN = Kantabria; CT = Katalunia; EX = Extremadura; GA = Galizia; IC = Kanariar Uharteak; LR = Errioxa; MD = Madril; NA = Nafarroa; PV = Valentzia.

dira gehienak; hala, 26.459 Tm jaso zituen Euskal Autonomia Erkidegoak 2004an, guztizkoaren % 30,81. Gehienbat altzairugintzako hautsak ziren. Nafarroako Foru Erkidegoa izan zen bigarren inportazio iturria, 14.989 Tm-rekin (% 17,45). Kasu horretan, desugerketako azidoak ziren korrante nagusi. Aragoi zegoen hirugarren postuan, 9.442 Tm-rekin (% 10,99), gehienbat altzairugintzako hautsak bidalita (ikus 40. irudia).

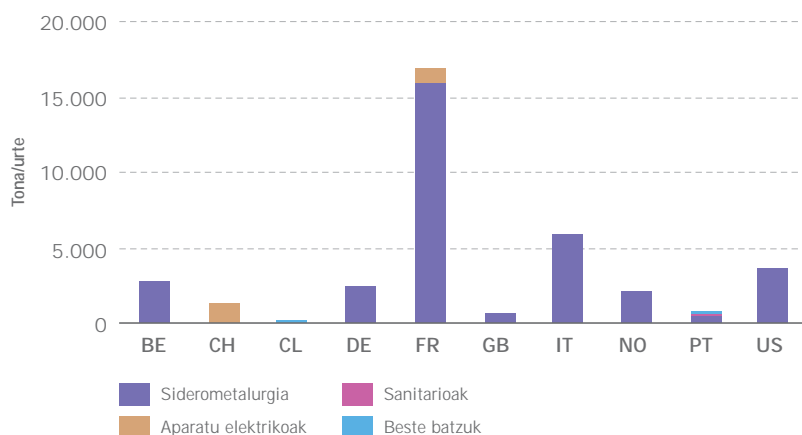
2004an beste autonomia erkidego batzuetatik inportaturiko hondakin arriskutsuen artean, Gipuzkoak % 10,71 jaso zituen, Arabak % 15,80 eta Bizkaiak % 73,49.

Beste autonomia erkidego batzuetatik etorritako hondakinen % 71,72 Euskal Autonomia Erkidegoan balorizatzeke xedearekin inportatu ziren (ikus 41. irudia).

Beste Estatu batzuetako inportazioei dagokienez, 2004an 36.712 Tm inportatu ziren; horietatik % 97,02 altzairugintzako hautsak eta kobre hondakinak ziren gehienbat, eta haien metalak birziklatzeko ekarri ziren Euskal Autonomia Erkidegora (ikus 42. irudia).

Frantzia da hornitzaile nagusia. 16.817 Tm bidali zituen 2004an.

42. irudia. 2004an beste Estatu batzuetatik inportaturiko hondakin arriskutsuen kantitatea, hondakin motaren eta jatorrizko Estatuaren arabera. BE = Belgika; CH = Suitzar Konfederazioa (Suitza); CL = txile; DE = Alemania; FR = Frantzia; GB = Britainia Handia; IT = Italia; NO = Norvegia; PT = Portugal; US = Ameriketako Estatu Batuak.

Beste Estatu batzuetatik inportaturiko hondakinen % 97,02 metalak berreskuratzen da, eta Frantzia da hornitzaile nagusia.

5.2. Esportazioa

Konplexua da beste autonomia erkidego edota beste Estatu batzuetara eginiko espportazioak aztertzea, Transferentzia Zentroen bitartekotza lanak direla-eta.

Urteko inbentarioak kudeaketa zentro horietara eginiko sarreretatik hartzen du informazioa, euskal jatorria duten fluxuak bakarrik identifikatu eta zenbatzeko. Transferentzia Zentroetatik eginiko irteerak alde batera utzita -izan ere, inbentarioan sarrerak eta irteerak bilduko balira, bi aldiz zenbatuko bailirateke-, galdu egiten da hondakinen partida bakoitza tratatzen duen azken kudeatzailearen kokapenari buruzko informazioa eta, hortaz, ezin daiteke jakin hondakina euskal kudeatzaile baten esku geratzen den edota gure Erkidegotik kanpo dagoen kudeatzaile baten esku.

Euskal ekoizleek beste autonomia erkidego batzuetako kudeatzaileei «zuzenean» egindako bidalketak, euskal Transferentzia Zentroen bitartekotzarik gabe alegia, 235.203 Tm-koak izan ziren 2004an. Bestalde, 54.599 Tm entregatu zitzaizkien euskal Transferentzia Zentroi, eta litekeena da horien zati bat beste autonomia erkidego batzuetan kokaturiko kudeatzaileen esku geratu izana.

Beste autonomia erkidego batzuetan kokaturiko kudeatzaileei «zuzenean» eginiko entregan

fluxua aztertuta (ikus 43. irudia), honako hau antzeman ahal izango dugu:

- 2004an, Andaluziara bidali zen fluxu gehien, autonomia erkidego horretan kokaturiko segurtasun gordailu batera zuzendu baitziren Bizkaian sorturiko 107.498 Tm lur kutsatu.
- Gaztela eta Leonek 41.132 Tm jaso zituzten; horietatik 33.743 Tm balorizatu egin ziren, eta gainerako 7.389 Tm-ek suntsitzeko tratamenduak jaso zituzten.
- Kantabriara 38.048 Tm bidali ziren, eta suntsipenarena izan zen maizen aplikatutako tratamendua (% 96,63).

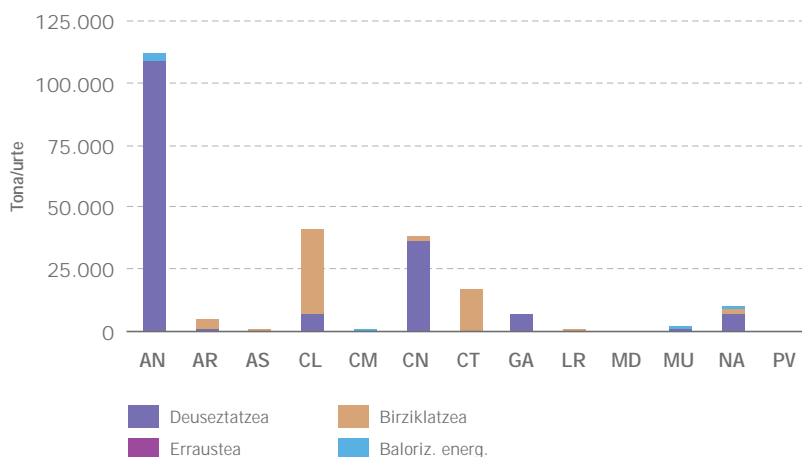
Lur kutsatuen eragina aplikaturiko tratamendu moten ehunekoetan ere antzeman daiteke. Horrela, beste autonomia erkidego batzuetako kudeatzaileei zuzenean bidalitako hondakinen % 72,71k suntsitzeko tratamenduak jaso zituzten; 2003an, aldiz, % 56,18k.

Oraindik ere metalak ekoiztean eta eraldatzean sortutako hondakinak dira urteko ekoizpenari loturikoen artean ugariak, lerro-amaierakoak barne (EHZ 10aren 49.201 Tm eta EHZ 11ren 35.684 Tm).

Gipuzkoak sortzen dituen hondakin arriskuetsuen % 7,52 espportatzen ditu zuzenean beste autonomia erkidego batzuetara, Arabak % 9,96 eta Bizkaiak % 82,53. Azken Lurralde Histo-

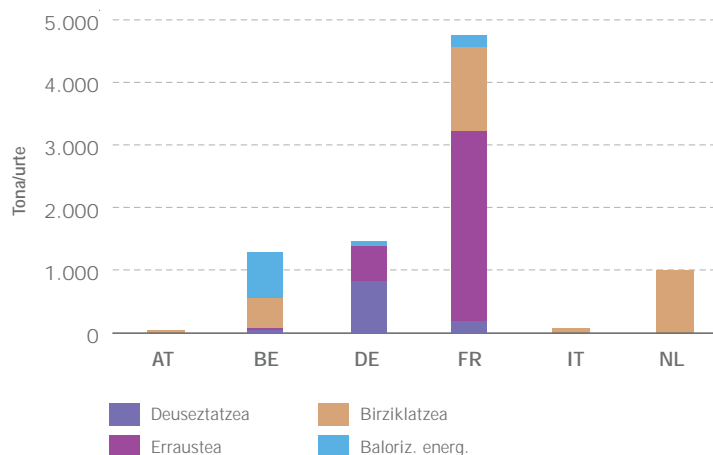
Andaluziak jaso zituen Euskal Autonomia Erkidegoan sorturiko lur kutsatu gehienak 2004an. Aluminioaren bigarren fusioko gatz zepak Gaztela eta Leonera bidaltzen dira, hor baitago hondakin mota hori balorizatzen duen Estatuko kudeatzaile bakarra

43. irudia. 2004an beste autonomia erkidego batzuetara espportaturiko hondakin arriskuetsuen kantitatea (euskal Transferentzia Zentroen bitartekotzarik gabe), tratamendu motaren eta autonomia erkidego jasotzailearen arabera. AN = Andaluzia; AR = Aragoi; AS = Asturias; CL = Gaztela eta Leon; CM = Gaztela Mantxa; CN = Kantabria; CT = Katalunia; GA = Galizia; LR = Errioxa; MD = Madril; MU = Murtzia; NA = Nafarroa; PV = Valentzia.

Frantziara errausteko asmoz esportatzen diren hondakin sanitarioak dira beste Estatuera bidalitako hondakin arriskutsuen artean fluxu nagusia.

44. irudia. 2004an beste Estatu batzuetara esportaturiko hondakin arriskutsuen kantitatea, tratamendu motaren eta Estatu jasotzailearen arabera. AT = Austria; BE = Belgika; DE = Danimarka; FR = Frantzia; IT = Italia; NL = Holanda.

riko horren balioan zeresan handia du 2004an sorturiko lur kutsatuen kopuru handiak, bai eta aluminioaren bigarren fusioko gatz zepez ardurtzen den Estatuko kudeatzaile bakarra Gaztela eta Leonen egoteak ere.

- txikia da oso beren hondakin batzuk zuzenean beste Estatu batzuetara esportatzen dituzten hondakin arriskutsuen ekoizleen ekarpena (96 Tm 2004an).

2004an 8.626 Tm hondakin arriskutsu esportatu ziren beste Estatu batzuetara:

- Finkatu egin da Transferentzia Zentroek nazioarteko esportazioan duten eragina, 2004an guztizkoaren % 97,44 lortu baitzuten. Korronte ugariak hondakin sanitarioak, hondakin halogenatuak eta lur kutsatuak dira.
- Dirudinez, egonkortu egin da beren tratamendu prozesuetan sorturiko hondakin arriskutsuak kudeatzen dituzten enpresek esportaturiko kantitatea (126 Tm 2004an).

44. irudian ikus dezakezuen bezala, Frantziara errausteko asmoz bidalitako hondakin sanitarioak dira esportaturiko fluxu nagusia (2.507 Tm; guztizkoaren % 29,07). Nolanahi ere, 2004an gora egin zuen beste herrialdeetara eginiko disolbatzaileen eta lur kutsatuen esportazioak, eta pinturenak, ontzienak eta xurgatzaileenak, ordea, behera.

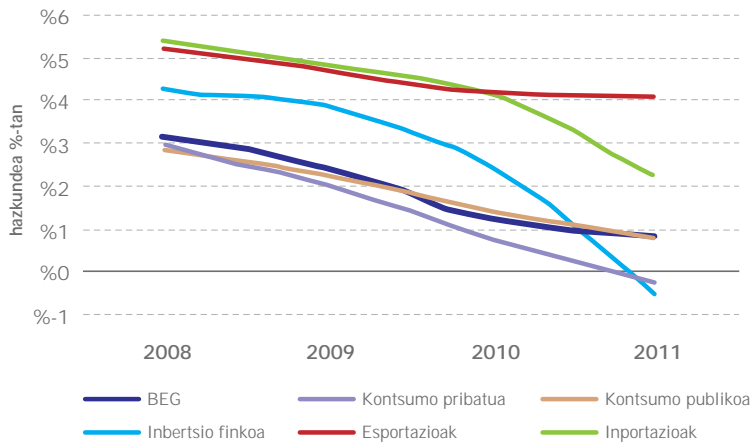
45. irudiak Euskal Autonomia Erkidegoko hondakinen inportazioarekin eta esportazioarekin loturiko gako nagusiak erakusten ditu.

45. irudia. Beste autonomia erkidego eta Estatu batzuekin eginiko inportazioaren eta esportazioaren gakoak.

BESTE AUTONOMIA ERKIDEGO ETA ESTATU BATZUEKIN EGINIKO INPORTAZIOAREN ETA ESPORTAZIOAREN GAKOAK

- **Inportazioak:** 2004an, beste autonomia erkidego batzuetatik eratorritako 85.886 Tm hondakin arriskutsu inportatu ziren, eta beste Estatu batzuetatik etorritako 36.712 Tm, batez ere Euskal Autonomia Erkidegoko instalazioetan balorizatzeko. Kasu bietan, Kataluniatik eta Frantziatik etorritako altzairugintzako hautsak dira korronte nagusiak.
- **Esportazioak:** Euskal Autonomia Erkidegoak, oro har, suntsitzeko xedearekin esportatzen ditu hondakinak beste autonomia erkidegoetara, horietako segurtasun gordailuetan suntsi ditzaten, eta errausteko xedearekin bidaltzen ditu hondakin arriskutsuak beste Estatu batzuetara (esaterako, hondakin sanitarioak edo PCBa duten hondakinak).

46. irudia. Aldagai ekonomiko nagusietarako (BPG, inbertsio finkoa, kontsumo pribatua, kontsumo publikoa, inportazioak eta esportazioak) aurreikusitako urtez urteko bilakaera.

Aurreikuspenaren arabera, 2008-2011 aldian hazkunde ekonomikoa pixkanaka moteltzen joango da.

6. SORTZEARI ETA KUDEAKETARI BURUZKO AURREIKUSPENAK

Orain arte azaldu dugun informazioa 2004. urteari dagokio; hots, 2003-2006ko Planaren indarraldia amaitu aurreko urteari. Plan berri hori aplikatuko den epeari ondoen egokitzen zaizkion helburuak garatu ahal izateko, beharrezkoa da 2008-2011 aldian izango den hazkunde ekonomikoaren eta hondakinen sorreraren aurreikuspena egitea, eskuragarri dagoen informazioan oinarrituz.

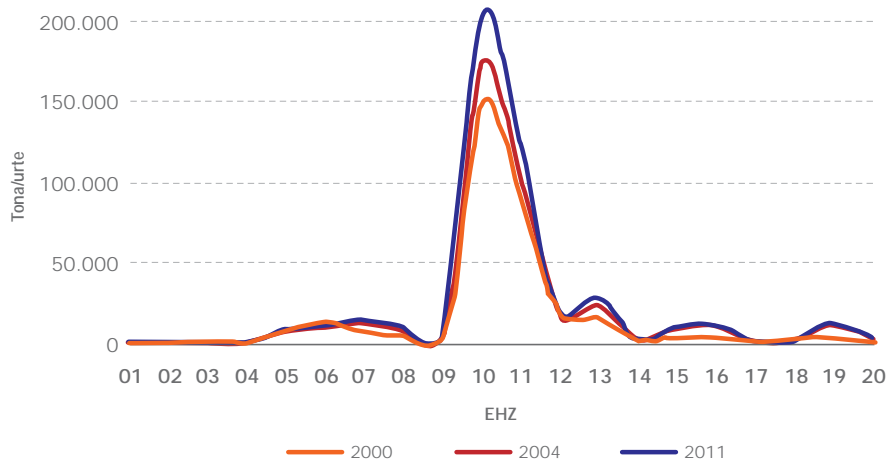
Horretarako, eredu matematiko bat garatu da, 2000ko eta 2004ko hondakin arriskutsuei buruzko informazio erabilgarria oinarri gisa hartuta, baita aldagai ekonomikoek ustez izango duten joerari buruzkoa ere (BPG, kontsumo pri-

batua eta publikoa, inbertsio finkoa, esportazioak eta inportazioak). Horrela, 2011ko urteko jarduera ekonomikoan sortuko diren hondakinen ekoizpenaren aurreikuspena egin da.

Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzaren arabera, 2008-2011 aldian moteldu egingo da aipatutako aldagai ekonomiko guztien hazkundea. Litekeena da inbertsio finkoak eta kontsumo pribatuak 2010-2011 ekitaldian hazteari uztea (ikus 46. irudia).

Aintzat harturiko aldagaien arabera, ereduak aurreikusten du 2011n 451.887 Tm hondakin arriskutsu sortuko direla urteko jarduera ekonomikoari lotuta (lerro-amaierakoak barne); 2004an, berriz, 386.821 Tm sortu ziren. 47. irudiak kantitate horiek hogeitaz EHZ kategorien artean nola banatzen diren erakusten digu.

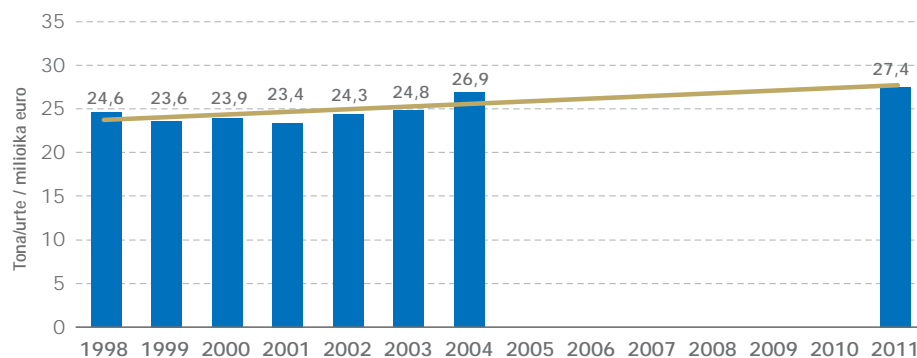
47. irudia. Urteko ekoizpenari loturiko hondakin arriskutsuen kantitateari dagokionez aurreikusitako urtez urteko bilakaera (lerro-amaierakoak barne), EHZ kategorien arabera.

Sektore siderometalurgikoak beste sektore garrantzitsu batzuen antzeko hazkunde ekonomikoa izango duela aurreikusi den arren, asko direnez prozesu termikoek urtean sorturiko hondakinak (EHZ 10), nabarmen handituko da 2011rako aurreikusitako kopurua.

Aurreikuspenen arabera, prebentzio politiken eraginik gabe, hondakin arriskutsuen sorrerak garapen ekonomikoaren erritmoak baino azkarrago hazten jarraituko du.

48. irudia. Urteko hazkunde ekonomikoarekin loturiko hondakin arriskutsuen Tm Euskal Autonomia Erkidegoko industriaren Balio Erantsi Gordinarekin zatitzean sortzen den ratorako aurreikusi den urteko bilakaera, 2005erako prezio konstanteetan kalkulatua.

«Urteko jarduera ekonomikoarekin loturiko hondakin arriskutsuen Tm, BEG industrialarekiko» ratioak 27,4ko balioa aurreikusten du 2011rako (ikus 48. irudia); horrek esan nahi du eutsi egingo zaiola hondakin arriskutsuen sorreraren eta garapen ekonomikoaren arteko bereizketa negatiboko egoerari; hau da, hondakin arriskutsuen hazkunde erritmoa proportzioan handiagoa dela hazkunde ekonomikoa baino.

Aurreikuspenen arabera, hondakin arriskutsuen sorreran eragina duten sektore nagusiek urtean % 2,7-3,3 arteko batez besteko hazkundeaz izango dute 2000-2011 aldira (ikus 49. irudia).

Ereduaren arabera, 2011n altzairugintzako hautsaren 145.907 Tm sortuko dira, desugerketako azidoen 93.494 Tm, aluminioaren bigarren mailako ekoizpenaren gatz zepen 35.335 Tm eta taladrina ez-halogenatuen 13.397 Tm. Lau hondakin korrante horiek izango dira hiru urteetan gehien sortuko direnak (ikus 50. irudia).

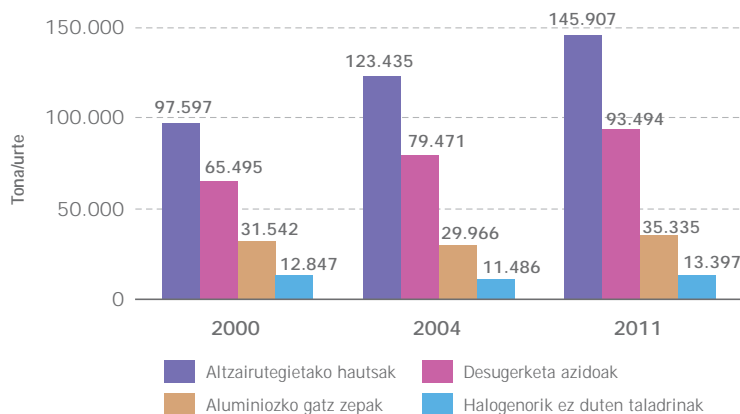
Ikus dezakezuen bezala, aurreikuspenen arabera, 2011n Euskal Autonomia Erkidegoan hondakin arriskutsuak sortzen izango den dinamika funtsean industria siderometalurgikoaren bilakaeraren mende egoten jarraituko du. Hor-taz, sektore horretako enpresen portaeran eta/edo merkaturatzean inolako aldaketarik egonez

49. irudia. 2000-2011 aldirako aurreikusitako ekoizpenaren guztizko hazkundea Euskal Autonomia Erkidegoko industria sektore nagusientzat, eta bakoitzarentzat urteko batez besteko hazkunde tasa.

Jarduera ekonomiko nagusiak	Produkzioaren hazkundea 2000-2011	Urteko batez besteko hazkunde tasa
Petrolioaren finketa	%35,63	%2,81
Oinarritzko kimika	%37,43	%2,93
Kimika industrialia	%37,31	%2,92
Azken kimika	%34,82	%2,75
Kautxua eta pneumatikoak	%37,04	%2,91
Plastikozko artikulak	%36,97	%2,90
Siderurgia	%38,22	%2,99
Ez-burdinazko metalurgia	%38,13	%2,98
Fundizioa	%37,89	%2,96
Eraikuntza metalikoa	%43,32	%3,33
Forjaketa eta estanzazioa	%37,64	%2,95
Ingeniaritza mekanikoa	%38,92	%3,03
Metalezko artikulak	%38,62	%3,01
Makina erreminta	%41,41	%3,20

Euskal Autonomia Erkidegoan errotuen dauden sektore ekonomikoek 2000-2011 aldira urtean batez beste % 2,7-3,3ko hazkundeaz izango dutela aurreikusi da.

50. irudia. 2000n eta 2004an urteko ekoizpen ekonomikoarekin loturiko lau hondakin arriskutsu ugarienen korronteei dagokienez kudeaturiko kantitatea eta 2011rako aurreikusitakoa (lerro-amaierakoak barne).

Aurreikuspenaren arabera, 2011n altzairugintzako hautsen 145.907 Tm sortuko dira, eta desugerketako azidoen 93.494 Tm.

gero, erabat alda liteke hondakin arriskutsuen sorrerari buruzko aurreikuspena.

Horretaz gain, **hondakin historikoen** bilakera ez dago aldagai makroekonomikoen portaerarekin loturik, baizik eta PCBdun tresnak kudeatzeko edota lurzoru kutsatuen ezaugarriak ezartzeko araudiak betzearekin, beste alderdi batzuen artean.

228/2006 Errege Dekretuak xedatzen duenaren arabera, PBCak, PCTak eta horiek dituzten tresnak dituztenek suntsitu edota deskontaminatu egin behar dituzte 2011rako, urteko ehuneko jakin batzuen arabera. Edukitzari buruzko 2006ko Deklarazioaren arabera, kudeaturiko kantitateak 4.829 Tm-ra iritsiko dira 2007an, 2.944 Tm-ra 2008an, 3.067 Tm-ra 2009an eta 2.311 Tm-ra 2010ean.

Kutsaturiko lurri dagokienez, zera dio Euskadiko Lurzoru Kutsatuei buruzko 2007-2012 aldirako Planak: «Maila ezberdinetan dauden

hirigintza planek gaur egun potentzialki kutsatu gisa inbentariaturiko lurzoruen % 51ren gaineko jarduerak aurreikusten dituzte EAEn hurrengo 15 urteetan». Horri, enpresa pribatuek beren kokapenak deskontaminatzeko gara ditzaketen jarduerak batu beharko litzaizkioke.

Nahiz eta ezin den zuzeneko loturarik ezarri eragindako lurzoruaren eta azkenean hondakin arriskutsu gisa kudeatuko den kutsaturiko lur kantitatearen artean, bai aurreikus daitekeela korrante horrek balio esanguratsuak izango dituela aurrerantzean egingo diren urteko inbentarioetan.

Hortik ondoriozta daiteke hondakin historikoek eragin handia izaten jarraituko dutela Euskal Autonomia Erkidegoan oro har sortutako hondakin arriskutsuen artean.

51. irudian, hondakin arriskutsuak sortzeari eta kudeatzeari dagokionez 2011rako aurreikusitako gako nagusiak bildu dira.

51. irudia. Euskal Autonomia Erkidegoko hondakin arriskutsuen sorrerari eta kudeaketari buruzko aurreikuspenak, 2011. urteari begira.

SORRERARI ETA KUDEAKETARI BURUZKO AURREIKUSPENEN GAKOAK

- 2008-2011 aldian, hazkunde ekonomikoa moteldu egingo dela aurreikusten da, aldagai guztietan (BPG, inbertsio finkoa, kontsumo pribatua, kontsumo publikoa, inportazioak, esportazioak).
- Prebentzio politiken eraginik gabe, hondakin arriskutsuen sorrerak garapen ekonomikoak baino erritimo azkarragoan hazten jarraituko duela aurreikusi da.
- Nahiz eta Euskal Autonomia Erkidegoan gehien errota dauden sektore guztiek urtean % 3 inguruko hazkundera izango duten 2000-2011 aldian, asko izango direnez prozesu termikoen ondorioz sortutako hondakinak (EHZ 10), hain zuzen ere korrante horrek izango du hazkunde gordinik handiena; hala, 2011n altzairugintzako hautsen 145.907 Tm sortuko direla aurreikusi da.

2008-2011 ALDIRAKO HELBURU ESTRATEGIKOAK ERLATEGIKOAK BOKO

1. EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOARAKO IKUSPEGIA, 2020. URTEARI BEGIRA

Europak ingurumen gaietan dituen lehentasunen artean, hondakinak sortzeari eta kudeatzeari loturiko arazoak daude. Europar Batasunerako ingurumen politikaren esparrua ezarri zuen lehen Ekintza Programan bertan (1973-1976) onartu zen *Hondakinen 75/442/CEE Zuzentarau Markoa*.

Azken hogeita hamar urte hauetan aurrerapen handiak egin dira: horien artean, erkidego mailan nabarmentzekoa da kudeaketaren prozedura administratiboaren finkatze argia eta Euskal Autonomia Erkidegoaren birziklatze eta kudeaketa tasen hobekuntza.

Nolanahi ere, errealitate ekonomiko eta sozial berriak erronka berriak dakartza berekin. Europar Batasunak hondakinak prebenitzeko eta birziklatzeko 2005ean onaturiko gaikako estrategiak berak ere aitortzen du ez direla aurreikusitako aurrerapenak egin, eta hobetzeko moduko alderdiak antzematen ditu indarrean dagoen legedia betetzeari, hondakinak sortzea prebenitzeari (kantitatearen zein arriskuaren aldetik) eta birziklatzeko estrategia global eta harmonizatu bat edukitzeari dagokienez.

Egoera horri heltzeko, *Euskal Autonomia Erkidegoak Garapen Iraunkorraren Euskal Ingurumen Estrategia* dauka. Estrategia horrek 2020ra arteko jarduera ildo nagusiak ezartzen ditu, baita 2007-2010 aldirako *Euskal Autonomia Erkidegoko II. Ingurumen Esparru Programa* ere. Azken horrek epe laburrerako ekintzak zehaz-

ten ditu eta ahalmena du Europar Batasuneko joera berriei eta eztabaidei egokitzeko, bereziki hondakinen kasuan.

Horrela, *Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planak* bere ikuspegia azaldu du, 2020. urteari begira.

52. irudia. **Hondakin arriskutsuak, 2020. urteari begira.**

HONDAKIN ARRISKUTSUAK, 2020. URTEARI BEGIRA

2020. urterako, Euskal Autonomia Erkidegoak hondakin arriskutsuen ekoizpena hazkunde ekonomikotik bereizteko urrats nabarmenak ematea, sorturiko hondakin arriskutsu guztientzat kudeaketa segurua eta hurbilekoa bermatuz.

Adierazitako ikuspegiaren oinarri den helburu nagusiaren arabera, Euskal Herriak ingurumena eta giza osasuna babesteko zenbait neurri ezartzearen aldeko apustua egin du; hala, hondakinen sorrerak eta kudeaketak eragiten dituen eragin negatiboak prebenitzera edo murriztera bideraturiko neurriak ezarri ditu eta, beraz, baliabideak erabiltzeak dakartzan eragin globalak murrizten lagundu du, baita erabilera horren eraginkortasuna hobetzen ere.

Hondakin arriskutsuen arloan adierazitako ikuspegia lortzeko, *2007-2010 aldirako II. Inguru-*

men *Esparru Programan* ezinbestekotzat jotako baldintzak guztiz estrapolagarriak dira. Hala:

- **Ingurumenaren aldagaia beste politika batzuetan integratu behar da;** hortaz, Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planak beste estrategia batzuekin koordinatzeko tresnak hartu behar ditu aintzat.
- **Indarrean dagoen legedia hobetu egin behar da, baina legedi horren aplikazioa ere bai;** hau da, eraginkortasunez aplikatu behar dira hondakin arriskutsuen arloan ezarritako konpromisoak lortzera bideraturiko neurriak.
- **Beharrezkoa da merkatua ingurumenaren alde egin dezan bultzatzea,** besteak beste baliabide materialen eraginkortasuna bultzatuta eta baliabide material berriztagarriak erabilia.
- **Ezinbestekoa da herritarrak, administrazioak eta enpresak gaitzea eta erantzule egitea,** eragile guztien inplikazio eta parte-hartze aktiborik gabe ezin izango baitira hartutako konpromiso guztiak bete.
- **Eta, batez ere, ezinbestekoa da ikerketaren, garapen teknologikoaren eta berrikuntzaren aldeko apustua egitea,** besteak beste Bizi Zikloaren Azterketa edo Erabilgarri dauden Teknika Onenen arloetan (edota aski ezagunak diren beste batzuetan), **funtsezkoak baitira fabrikaturiko produktu unitate bakoitzeko sorturiko hondakin arriskutsuen ratioa**

murriztea ahalbidetuko duen aldaketa teknologikoa bultzatzeko, eta hortaz, hondakin arriskutsuen ekoizpena eta hazkunde ekonomikoa bereizteko.

2. HELBURU ESTRATEGIKOAK, 2011RA BEGIRA

Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planaren helburu estrategikoak aurreko ataletan adierazitako eta 53. irudian jasotako erronketan eta aukeretan oinarrituta atera behar dira, hau da:

- hondakinei dagokienez indarrean dauden **politiketatik**, eta aurreikusitakoetatik,
- hondakin arriskutsuak sortzean, kudeatzean eta inportatzean-esportatzean antzemandako **dinamiketarik**, eta
- aldagai makroekonomiko handien portaeren arabera 2011rako egindako **aurreikuspenetatik**.

Europako eta Erkidegoko politikek ezarritako jarraibideak, hondakin arriskutsuen urteko inbentarioak eta eredu matematikoak 2011rako ematen dituen aurreikuspenak aintzat hartuta, hainbat erronka eta aukera antzeman ditzakegu, eta Plan honek erronka eta aukera horiei erantzun beharko die, hain zuzen ere (ikus 54. irudia).

53. irudia. Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planak kontuan hartu beharreko arloak.

Indarrean dauden eta aurreikusita dauden hondakinen inguruko politikak

- Europako Estrategia Tematikoa
- Hondakinen Zuzentarau Markoaren Proposamena
- EAEko 2007-2010 aldirako Ingurumen Esparru Programa

2004ko inbentarioaren arabera gaur egungo dinamikak

- Sorkuntza
- Kudeaketa
- Inportazioa-esportazioa

2011rako aukerak eredu matematikoaren arabera

- Aldagai makroekonomikoen jokabidea
- EHZ bakoitzeroako espero diren kopuruak

**EAEKO HONDAKIN
ARRISKUTSUAK
2008-2011
ALDIAN
PREBENITZEKO
ETA KUDEATZEKO
PLANA**

54. irudia. Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planak kontuan hartu beharreko erronkak eta aukerak.

ERRONKAK

- Hondakin arriskutsuen sorreraren eta hazkunde ekonomikoaren arteko **lotura haustera** jotzea.
- **Prebentzioa**, kudeaketa hierarkia, eta **hurbiltasun** eta **autosufizientzia printzipioa** bultzatzea.
- **Korrante atomizatu**en kudeaketa baldintzak hobetzea.
- **Hondakin historikoen** urteko kudeaketa kontrolatzea.

AUKERAK

- Hautemandako erronkei egokitutako **tresna administratibo-legalak** ezartzea.
- **Eragileekiko koordinazioa** areagotzea, hau da: ekoizleekin, kudeatzaileekin, sektoreko elkarrekin, beste erakunde publiko batzuekin, eta abar.
- **Beste esparru batzuetako tresnak** aprobetxatzea, adibidez: diru-laguntzak, I+G+B, eta abar.

Azterturiko eremu guztietan nabarmentzen da hondakinen arloko Europako printzipioak bultzatzen jarraitzeko premia. Dena den, tresna zehatzak garatu beharko lirateke kudeaketa baldintza egokienak aplikatzeak zailtasunak dakartzanean teknikoki, ekonomikoki edota administratiboki.

Testuinguru horretan, *Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planaren* helburu estrategikoak honako hauek dira:

55. irudia. Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planaren helburu estrategikoak.

HONDAKIN ARRISKUTSUEN PLANAREN HELBURU ESTRATEGIKOAK

1. HELBURU ESTRATEGIKOA:

Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari **aurea hartzea**.

2. HELBURU ESTRATEGIKOA:

Hondakin arriskutsuen **balorizazio materialari** dagokionez, % 65eko tasa lortzea, eta **kudeaketaren hierarkia** betetzen dela ziurtatzea.

3. HELBURU ESTRATEGIKOA:

Ekoizle guztiei hondakin arriskutsuak kudeatzeko **zerbitzu eraginkorra** ematea.

1. HELBURU ESTRATEGIKOA:

Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari aurea hartzea

Aurreko ataletan adierazi dugun moduan, Europako ingurumen politikak hondakinen kantitatea eta arriskugarritasuna prebenitzearen aldeko apustua egiten du, arazo hori tratatzeko lehen aukera gisa. Bestalde, *2007-2010 aldirako II. Ingurumen Esparru Programak* prebentzioa sustatzeko beharra aldarrikatzen du, hondakinen sorreraren eta hazkunde ekonomikoaren artean bereizketa lortzeko bitarteko gisa.

Bereizketa hori lortzea erronka zaila da, ekoizpen prozesu bakoitzeko egiturei eragiten baitie, eta urteko ekoizpenarekin loturiko korranteetan oinarritu behar baitu. Gaur egun modu positiboan balioesten da hondakin historikoen korranteetan eta lerro-amaierako tratamenduetatik eratorritako hondakinetan gerta daitekeen edozer hazkunde, beste ingurumen bektore batzuei onurak eragiten dizkielako.

Arriskugarritasunaren prebentzioa, bestalde, substantzia arriskutsuak dituzten lehengaien kontsumoa murriztearekin lotu behar da. Horregatik, beharrezkoa da hainbat jarduera-ildo artikulatzea, indartzea eta elkar osatzea, haietatik eratorritako eragin positiboak biderka daitezen.

Beharrezkoa izango da aldaketa teknologikoaren aldeko apustua egitea; horretarako, enpresa mota bakoitzaren errealitateari ondoen egokitzen zaizkion laguntza ekonomikoak, eta prestakuntza eta sentsibilizazio kanpainak ezarri beharko dira. Aldi berean, fabrikazio unitate bakoitzeko sortutako hondakinen gehieneko balioak adierazteko sistema bat ezartzea, eta arriskugarritasun handieneko substantziak dituzten

hondakinak behar bezala kudeatu eta horiek ordezka daitezela bultzatzea izango dira landu beharreko neurrietako bi.

2. HELBURU ESTRATEGIKOA: Hondakin arriskutsuen balorizazio materialari dagokionez, % 65eko tasa lortzea, eta kudeaketaren hierarkia betetzen dela ziurtatzea

Bigarren helburu horrek Europar Batasunean hondakinak kudeatzeko ezarritako hierarkia indartzen jarraitzea du xede. Lehen helburu estrategikoan prebentzioaren aldeko apustua egin ondoren, bigarren honetan birziklatzea eta hondakinak modu egokian kudeatzea sustatu nahi da.

Autonomia Erkidegoak, *2007-2010 aldirako Ingurumen Esparru Programaren bidez, honako konpromiso hau hartu du, besteren artean: hondakin arriskutsuetan dauden baliabide materialak berreskuratzea, birziklatze tasa % 65era handituta.*

Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planak bere egiten du konpromiso hori, eta asmo horrekin hiru jarduera ildo ezartzen ditu: alde batetik, hondakin bakoitzari kudeaketa prozesu egokiena eta hurbilekoena aplikatzeko ezintasuna justifikatzeko premia; bestetik, zenbait hondakin korrontentzat balorizazio potentzial maximoak ezagutzeko komenigarritasuna; eta, azkenik, balorizatorako alternatiba teknologiko berriak bultzatzea.

3. HELBURU ESTRATEGIKOA: Ekoizle guztiei hondakin arriskutsuak kudeatzeko zerbitzu eraginkorra ematea

Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioak, eta are gehiago euskal industria sektoreak, ahalgin handiak egin dituzte siderometalurgiaren eta horrekin loturiko industriaren hondakinak bideratzeko; hasiera batean, ondo kudea zitezten, eta gaur egun, haien balorizazio materiala egin dadin. Korronte horiek lantzen hasi ziren, bai kezka gehien eragiten zutenak zirelako, bai horien gainean jarduteak Euskal Autonomia Erkidegoko hondakin arriskutsuen bi herenen gainean jardutea suposatzen zuelako. Hori dela-eta, nahiko eraginkortasun maila handiak lortu dira hondakin arriskutsu gehien sortzen dituzten sektoreetan.

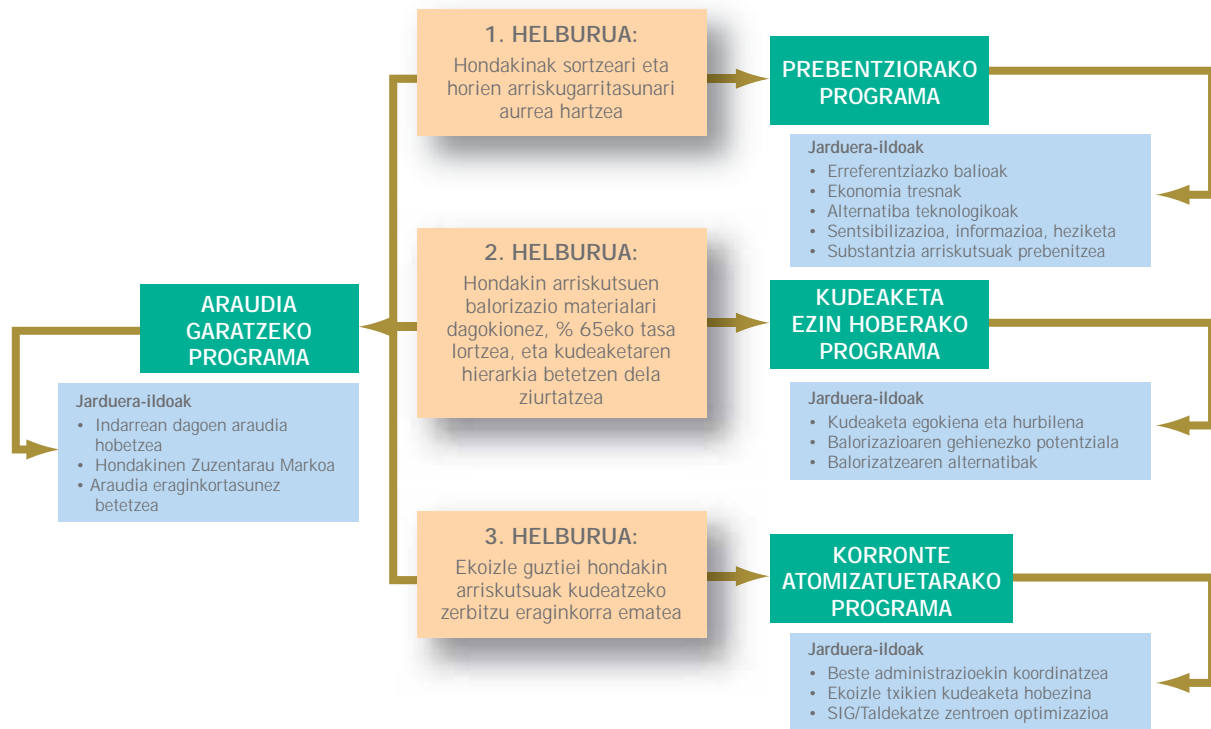
Hirugarren helburu estrategikoarekin, zera lortu nahi da: aurreko hondakinentzat lorturiko balorizazio maila eutsiz, ingurumen organoaren jarduera kantitate handi eta lokalizatueta sortzen ez diren beste korronte batzuetara bideratzea; hots, hainbat industria instalaziotan eta bolumen txiki eta sakabanatuan sortzen direnetara.

Korronte atomizatu horiek (pinturak, disolbatzaileak, olioak, xurgatzaileak, ontziak eta abar) ekoizle txikien egoeran izaten du eraginik handiena, oro har zailtasun teknikoak, ekonomikoak edo logistikoak izaten baitituzte beren hondakinak behar bezala kudeatu ahal izateko.

Hori dela-eta, Gobernuak zenbait organok jarduera jakin batzuen gainean dituzten eskumenez baliatuz, hondakin arriskutsuak sortzen dituzten eragile guztientzat eraginkorra izango den kudeaketa eredua sortu nahi da, bilketa zerbitzu unibertsal, eraginkor eta ekonomikoki jasangarria baliatzeko aukera emango duena.

56 irudia. Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planaren helburuak, programak eta jarduerak.

3. HELBURUEN GARAPENA: PROGRAMAK ETA JARDUERA ILDOAK

Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planak ezarritako **hiru helburu estrategikoak** lortzeko, beharrezkoa da Administrazio Publiko guztiek eta tartean diren eragile ekonomikoek erantzun integratu eta ko-ordinatua ematea.

Horretarako, Plana lau programatan dago artikulatuta (**Prebentzioa, Kudeaketa ezin hobea, Korronte atomizatuak eta Arauen garapena**), eta horietako bakoitzak honako arlo hauek jorratzen ditu, xehetasunez:

- hondakin arriskutsuak sor daitezten prebenitzea,

- hondakin horietan dauden baliabideak berreskuratzea eta kudeaketarako tratamendu egokiena aplikatzea,
- ekoizle txikiei eta ekoizpen atomizatuko korronteei arreta berezia ematea, eta
- hondakin arriskutsuen arloko araudia hobetzeko eta egokitzeko beharra.

Hondakin Arriskutsuen Plan honek landutako lau programek **hamalau jarduerak** dituzte finkatuta. Ildo horiek zehatzagoak eta ebaluagarriagoak dira, eta programa bakoitzak dituen nabardurei erantzun nahi diete. 56. irudiak helburu estrategikoen, programen eta jarduerak erakusten du, eta 57.ak jarduerak bakoitzaren norainokoa laburtzen du.

57. irudia. Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planaren programa bakoitzari loturiko jarduera ildoak.

PROGRAMA BAKOITZARI LOTURIKO JARDUERA ILDOAK

PREBENTZIORAKO PROGRAMA

- P-A1** Ingurumen organoak hondakin arriskutsuak sortzeari dagokionez eska ditzakeen **erreferentziako balio batzuk** ezartzea. Horrela, prebentzio programak fabrikaturiko produktu unitate bakoitzeko balioak gaindituko dituzten jardueretara zuzendu ahal izango dira nagusiki, adierazitako bereizketarantz aurrera egin ahal izateko.
- P-A2** Prebentzioa eta kudeaketa ezin hobea bultzatzeko **tresna ekonomikoak** indartzea (Diru-laguntzei buruzko Dekretua, Teknologia Garbien Euskal Zerrenda, dagozkion dedukzioekin, informazio sistemarekin eta tresna ekonomikoen sustapenarekin, ekoizpen eta isurketa kanonen bideragarritasunarekin, eta abar).
- P-A3** **Prebentziorako alternatiba teknologiko** berriak bultzatzea, bereizketarako bidea bermatzen duen aldaketa teknologikoa ekar dezaten.
- P-A4** Sentsibilizazio, informazio eta prestakuntza oinarria sektorez sektore sendotzea, hondakin arriskutsuak sortzen parte hartzen duten eragile guztiei zabalduko zaiela bermatuz.
- P-A5** Hondakinetan **substantzia arriskutsuak prebenitzeko** mekanismoak garatzea, substantzia arriskutsuak dituzten lehengaien edo auxiliarren erabilera minimizatzeak hondakin arriskutsuen sorrera murriztea ekarriko baitu.

KUDEAKETA EZIN HOBERAKO PROGRAMA

- GO-A1** **Hondakin korrante bakoitzarentzat kudeaketa prozesu egokiena eta hurbilekoena** ziurtatzea, kudeaketa hierarkia eta hurbiltasun eta autosufizientzia printzipioak betetzen direla zaintzeko.
- GO-A2** Hondakin arriskutsuetan dauden baliabideen **balorizazio potentzial maximo**ei buruzko jakintza egokia eta partekatua izatea, kostuak eta ekoizpen eta kudeaketa agertokiak estimatuz, Bizi Zikloaren Azterketa tresna gisa indartuz.
- GO-A3** Hondakin arriskutsuak **balorizatzeko alternatiba** berriak bultzatzea, beren baliabideen aprobetxamendua optimizatzeko.

KORRONTE ATOMIZATUETARAKO PROGRAMA

- CA-A1** Beste **Administrazio batzuekiko koordinazioa** (Hezkuntza Saila, Nekazaritza, Industria eta Euskal Autonomia Erkidegoko Hiri Hondakinen Arloko Koordinazio Organoa) indartzea, zenbait hondakin arriskutsuen kudeaketaren hobekuntzan eraginez.
- CA-A2** Eskualdeko eta sektoreko ekoizle txikien **kudeaketa ezin hobea** dinamizatzea, tokiko administrazioekin eta mankomunitate edo kuadrillekin lan eginez, tokiko arazo bakoitzari egokitutako erantzunak emateko.
- CA-A3** Tresna elektrikoekin eta elektronikoekin hondakinei, pilei, hondakin fitosanitarioei eta antzekoiei loturiko **bilketa unibertsal eraginkorra** ziurtatzea, **kudeaketa sistema integratuak** eta **multzokatze zentroak** baimentzeari dagokionez, haien ingurumen onura ahalik eta handiena izan dadin.

ARAUDIA GARATZEKO PROGRAMA

- DN-A1** Hondakin arriskutsuen arloko **araudia hobetzea**, hondakinen arloko Estatuko araudia eraginkortasunez garatzeko euskal dekretu berri bat onartzen, indarrean den araudiaren alderdirik nahasgarrienak argi ditzan.
- DN-A2** Hurrengo **Hondakinen Zuzentzarau Markoaren** inplikazioei aurrea hartzea, batez ere zenbait hondakin desklasifikatzeari eta azpiproduktuaren kontzeptuari dagozkien alderdietan.
- DN-A3** Araudi aplikagarria **eraginkortasunez beteko dela** ziurtatzea, arau bakoitzaren azpian dauden helburuak lortuko direla bermatzeko.

JARDUERA ILDOAK ETA HELBURU ESPEZIFIKOAK

Atal honetan, lau programetako bakoitzak garatu beharreko jarduera-ildoak aztertuko ditugu, baita bakoitzak dituen helburu espezifikoen zerrenda ere.

1. PREBENTZIO PROGRAMA

Prebentzio Programak aldaketa teknologikoaren aldeko apustua egiten du eta, horretarako, enpresa mota bakoitzaren errealitateari ondoen egokitzen zaizkion laguntza ekonomikoak eta prestakuntza zein sentibilizazio kanpainak ezartzen ditu. Aldi berean, neurri batzuk ere aurreikusten ditu; esaterako, fabrikazio unitate bakoitzean sortutako hondakinen gehieneko balioak adierazteko sistema bat ezartzea, eta arriskugarritasun handieneko substantziak dituzten hondakinak behar bezala kudea eta ordezka daitezela bultzatzea.

P-A1

Hondakin arriskutsuak sortzeari dagokionez, ingurumen organoak eska ditzakeen erreferentziako balio batzuk ezartzea

Hondakinei buruzko 10/1998 Legeko 9.2 artikulua ezartzen duenaren arabera, hondakinak sortzeko baimenak ematerakoan, Administrazioak honako hau zehaztu behar du:

«Produkzio unitate bakoitzeko gehieneko kantitatea eta sor daitezkeen hondakinen ezaugarriak. Horretarako, beste irizpide batzuen artean, honakoak hartuko dira aintzat: gutxiago kutsatzen

duten teknologiak erabiltzea, ekonomikoki eta teknikoki bideragarriak izango diren baldintzatan, baita dagokion instalazioaren ezaugarri teknikoak ere. Teknologia horiek zehazteko erabiliko diren irizpideen artean, hondakinen arloko prebentzioari emango zaio lehentasuna».

Hortaz, aski onartuta dago sektoreko adierazlearen eta erreferentziako balioen sistema bat ezartzeko eta dekretu bidez onartzeko premia. Adierazle eta balio horiek, hondakin arriskutsuen ekoizleek lau urtean behin aurkeztu beharreko minimizazio azterketak baliozkotzeko aukera emango dute.

P-A2

Prebentzioa eta kudeaketa ezin hobea bultzatzeko tresna ekonomikoak indartzea

Gaur egun enpresei laguntzeko dauden tresna ekonomikoen bitartez prebentzioa bultzatzeko, dekretu berri bat onartuko da, ingurumenaren arloko diru-laguntzei buruzkoa, prebentzioa eta ekoberrikuntza sustatzeko. Era berean, luzatu egingo da *teknologia garbien euskal zerrenda*, desgrabatzeko ehuneko handiagoak izatea ahalbidetzen duena. Hori guztia, sektore industrial bakoitzari eta enpresaren tamainari egokituriko kanpaina batean bilduta.

Era berean, diseinuari arreta berezia emango zaio eta bi kanon (ekoizpena eta isurketa) ezartzeko bideragarritasuna aztertuko da.

P-A3

Prebenitzeko **alternatiba teknologiko berriak bultzatzea**

Plan honek prebentzio politiken alde eginiko apustuak arrakasta izan dezan, beharrezkoa da aldi berean ikerketa tekniko eta aldaketa teknologikoa garatzea, merkatuan prezio onargarrietako ekipo eta teknika kontrastatuak egon daitezen.

Hortaz, hondakin arriskutsuen prebentzioa sustatuko duten I+G+b ekimenak eta transferentzia teknologikoko proiektuak sustatuko eta babestuko dira.

P-A4

Sektorez sektore, **sentsibilizazio, informazio eta prestakuntza oinarri sendoa ezartzea**

Azken urteetan hondakinak prebenitzeko arloan hainbat prestakuntza eta informazio tresna garatu diren arren, beharrezkoa da urtero-urtero sentsibilizatzeko kanpaina berriak egitea, baita EKOSCAN programaren aplikazioa sektorez sektore indartzea ere.

P-A5

Hondakinetan **substantzia arriskutsuak prebenitzeko mekanismoak garatzea**

Europar Batasunak beti eskaini die arreta berezia arriskugarritasun handieneko substantziei eta haietatik eratorritako hondakinei, eta berriazko araudiak sortu ditu; esaterako, CFC/HCF-Cei, PCBei eta gainerako Konposatu Organiko Iraunkorrei dagozkienak.

Arazo horiei heltzeko, hondakinetan dauden substantzia arriskutsuei buruzko jakintza sakontzera bideraturiko neurriak hartuko dira. Era berean, kontsumo handiko substantzia arriskutsuak ordeztzea eta diseinu fasean substantzia arriskutsuen erabilera murriztea bultzatuko da, eremu bakoitzari dagozkion legezko betekizunak betetzen direla zainduz.

2. KUDEAKETA EZIN HOBERAKO PROGRAMA

Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planak Programa hori artikulatzen du Batasuneko kudeaketa hierarkiak ezarritakoari erantzuteko, baita hurbiltasun eta autosufizientzia printzipioei erantzuteko ere.

GO-A1

Hondakin korrante bakoitzarentzat **egokiena eta hurbilena den kudeaketa prozesua administratiboki ziurtatzea**

2011rako, Euskal Autonomia Erkidegoan hondakin arriskutsu ez-historikoen balorizazio tasa % 65ean egon dadin lortu nahi da, baita hurbiltasun eta autosufizientzia printzipioen aplikazioa hobetzea ere. Horretarako, kudeaketa hierarkia eta adierazitako printzipioak ezin bete ahal izatea justifikatzeko betebeharra ezarriko da.

Horretaz gain, ekoizle bakoitzak baimendu zaion kudeaketa aplikatzen duela bermatzeko, Onarpen Dokumentuen izapidetzea ofizialki arautuko da, eta sentsibilizazio, kontrol eta ikuskapen kanpainak garatuko dira.

GO-A2

Alderdi interesdunek jakintza egokia eskuratzea eta partekatzea, hondakin arriskutsuek dituzten baliabideen **balorizazio potentzial maximoei buruz**

Balorizazio politikak osotasunean garatzeko, hondakin arriskutsuen korrante nagusiei loturiko balorizazio potentzial maximoak ezagutu behar dira. Horregatik, hondakin fluxuen arteko elkarreraginetan, tratamenduari loturiko kostuetan, erabilgarri dauden teknika onenetan eta zerikusia duten gainerako alderdietan azterketa teknikoak egingo dira, eta tartean sartutako eragileekin harremanak izango dira. Bizi Zikloa Aztertzeke zenbait metodo Euskal Autonomia Erkidegoko errealitatera egokitzea lagungarria izango da jakintza handitzeko.

GO-A3

Hondakin arriskutsuak balorizatzeko alternatiba berriak sustatzea

Birziklatzeko potentzial handiena duten hondakin arriskutsuen kasuan gehienbat balorizaziora jotzen den bitartean, hondakin korrante horiek balorizatzeko alternatiba berriak garatu beharko dira. Izan ere, hondakin korrante horiek, gaur egun, beste tratamendu batzuetara jotzen baitute, merkatuan ez dagoelako baldintza tekniko eta ekonomiko onargarriak dituen beste aukerarik.

Hortaz, gizarte birziklatzailea erdiesteko bidean aurrera egitea ahalbidetuko duten I+G+b arloko edo Erabilgarri dauden Teknika Onenen arloko ekimenetan oinarrituko dira.

3. KORRONTE ATOMIZATUEN PROGRAMA

Korrante Atomizatuen Programa honek hondakin arriskutsuak sortzen dituzten eragile guztientzat eraginkorra izango den kudeaketa eredua sortu nahi du, Gobernuko zenbait organok arlo jakin batzuen gainean dituzten eskumenak baliatuz eta bilketa zerbitzu unibertsal, eraginkor eta ekonomikoki jasangarria baliatzeko aukera emango duten akordioak eginez.

CA-A1

Beste Administrazio batzuekiko koordinazioa indartzea, zenbait hondakin arriskutsuren kudeaketa hobetzea landuz

Badira hondakin arriskutsuen hainbat korrante, beren berezitasunagatik ohiko kudeaketa zirkuituetan sartzen ez direnak; horien artean ditugu ikastetxeetan, nekazaritza eta abeltzaintzan, hoteletan zein saltokietan sortutakoak. Hondakin korrante horiek erakartzeko, lankidetzeta hitzarmenak sinatuko dira jarduera horiekin lotura zuzenagoa duten beste Administrazio batzuekin; esaterako Nekazaritza, Hezkuntza edo Industria Sailarekin edota Euskal Autonomia Erkidegoko Hiri Hondakinak Koordinatzeko Organoarekin.

CA-A2

Eskualdeko sektoreetan ekoizleen kudeaketa ezin hobea dinamizatzea

Ekoizle txikiei kudeatzeko bide baimenduetara baldintza tekniko eta ekonomiko bideragarrietan jotzeko aukera ematen zaien heinean, hobetu egingo da ekoizpen atomizatuko hondakin kudeaketa.

Horregatik, eskualdean eta/edo sektorean hitzarmenak egitera bultzatuko dira kudeatzaileak eta ekoizle taldeak, hondakin arriskutsuak abantailazko baldintzatan bil eta kudea ditzaten, ahal den neurrian eskura dauzkaten tresnak baliatuz; adibidez, Tokiko Agenda 21en Industria-Udaleiria Ekintza Planak.

Horrekin batera, tokiko administrazioaren eta mankomunitate edo kuadrillen lankidetzak hondakinak sortzeko baldintzak arautzea bultzatuko du.

CA-A3

Bilketa unibertsal eta eraginkorra ziurtatzea kudeaketa sistema integratuak eta multzokatze zentroak baimentzea

Zenbait produktu merkaturatzearen arduradunek (tresna elektrikoak eta elektronikoak, ibilgailuak, olio industrialak, pilak eta metatzaileak) beren gain hartu behar dute produktu horietatik eratorritako hondakinak biltzeko eta ingurumen kudeaketa egokia egiteko erantzukizuna. Horretarako, kudeaketa sistema integratuak artikulatu ahal izango dituzte, nahi izanez gero.

Kudeaketa sistema integratu horiek baimentzeko unean, ingurumen organoa honako alderdi hauek bermatzen saiatuko da: bilketaren unibertsalitatea (gutxienez, hondakin horiek sortzen dituzten produktuak banatzen diren udalerrietan) eta hondakin baten beraren gainean arituko diren kudeaketa sistemen arteko koordinazioa, horien eraginkortasuna areagotzeko eta bilketa zein kudeaketarako helburu ekologikoak hobetzeko.

Bestalde, hondakin korrante jakin batzuk multzokatze zentroak legezatzeko ahaleginak egingo dira (farmazia hondakinak, hondakin fitosanitarioak edo pilak), tresna elektriko eta elektronikoentzat daudenen ildo beretik.

4. ARAUDIA GARATZEKO PROGRAMA

Hondakinak prebenitzeko eta birziklatzeko gaikako estrategiak argitu eta sinplifikatu egiten du gaur egungo araudia, Europar Batasunak hobeto arautzeko eginiko gomendioari jarraiki.

Xede hori bera du, bestalde, *Euskal Autonomia Erkidegoko II. Ingurumen Esparru Programak*; izan ere, hartutako konpromisoak betetzeko, ezinbestekotzat jotzen baitu «*indarrean dagoen legedia eta bere aplikazioa hobetzea*».

Administrazio baimenak emateaz arduratzen den ingurumen organoaren eguneroko lanak argi utzi du gaur egun aplikatzen den araudian behar bezala zehaztuta ez dauden hondakin arriskutsuak kudeatzeko zenbait alderdi osatu edo zehazteko beharra dagoela.

Horregatik guztiagatik ekin zaio Araudia Garatzeko Programari. Indarrean dagoen legedia eta etorkizuneko hobetzea du helburu, baita hura modu eraginkorrean aplikatzea ere. Era berean, eta zeharka, indartu egiten ditu Prebentzio Programen, Kudeaketa Ezin Hoberako Programen eta Korrante Atomizatuen Programen xedeak.

DN-A1

Hondakin arriskutsuei buruzko araudia hobetzea

Europar Batasunak eta Euskal Autonomia Erkidegoko II. Ingurumen Esparru Programak araudia hobetzeko egiten duten gomendioa aintzat hartuta, dekretu bat onartzeko konpromisoa hartu du ingurumen organoak, Estatuan hondakin arriskutsuei buruz dagoen araudia gara dezan. Horrez gainera, agindu bat ere emango du argitara, kontrol eta jarraipen agirien eredu berriak arautuko dituena eta, zenbaitetan, izapide administratiboak sinplifikatzen lagunduko duena.

DN-A2

Hurrengo Hondakin Zuzentzeri Markoaren inplikazioei aurrea hartzea

Europar Batasuna prestatzen ari den Hondakin Zuzentzeri Markoaren proposamenak aldatuta garrantzitsuak ekar ditzake hondakin desklasifikatzeko eta azpiproduktuak definitzeko arloetan. Aldaketa horiek hondakin arriskutsuak kudeatzeko euskal dinamikan izan ditzaketen ondorioei begira, Zuzentzeri Marko hori onartzeak izan ditzakeen inplikazioak aztertzeari ekingo zaio, eta inplikaturako eragileei horren berri emango zaie.

DN-A3

Araudi aplikagarria modu eraginkorrean betetzen dela ziurtatzea

Plan honetan hartutako konpromisoak guztiz garatzeko, ezinbestekoa da indarrean dagoen araudiak hondakin arriskutsuak sortzen eta kudeatzen dituzten eragileei ezarritako neurriak behar bezala betetzen direla zaintzea.

Hortaz, informazio kanpainak antolatuko dira, enpresei hondakin arriskutsuen arloan dauden legezko betebeharren berri emateko. Horretarako, eskura izango dituzte IHOBE-Line zerbitzua eta *2008-2011 aldirako Ingurumen Ikuskaritza eta Kontrol Plana*. Bestalde, neurri espezifikoak hartuko dira hondakinak Estatu batetik bestera eramateko eta erabiltzen ez diren ibilgailuak deskontaminatzeko.

Dauden tresnak ere indartu egingo dira (esaterako, IKS-L03 aplikazio informatikoa eta urteko inbentarioa), jarduera ildo hori indartu ahal izateko.

5. HELBURU ESPEZIFIKOEN LABURPENA

Orain arte adierazitako ekintza ildoek 58. irudian adierazitako helburu espezifikoak dituzte. Helburu horiek **I. Eranskinean** daude xehetasun handiagoz garatuta.

58. irudia. Jarduera ildo bakoitzari loturiko helburu espezifikoak.

EKINTZA ILDO BAKOITZARI LOTURIKO HELBURU ESPEZIFIKOAK

PREBENTZIORAKO PROGRAMA

P-A1: Hondakin arriskutsuak sortzeari dagokionez, erreferentziako balio batzuk ezartzea, ingurumen organoak eska ditzakeenak

- **P-A1-1:** Ingurumen Sailburuordetzak hondakin arriskutsuei dagokienez sektore bakoitzeko ezarritako adierazleak berrikustea eta osatzea, prebentzio politikan eginiko aurrerapenak hobeto kontrolatzeko.
- **P-A1-2:** Erreferentziako balioak ezartzea sektoreetarako diseinaturiko adierazleentzat, sektore bakoitzaren izaeraren, erabilgarri dauden teknika onenen eta bideragarritasun tekniko ekonomikoko baldintzen arabera.
- **P-A1-3:** Adierazleei eta erreferentziako balioei ofizialtasuna ematea, Erkidegoko dekretu berri batean txertatuz. Horri esker, beste alderdi batzuen artean, hondakin arriskutsuen ekoizleek lau urtean behin aurkeztu behar dituzten minimizazio azterketak balidatu egin ahal izango dira.
- **P-A1-4:** Aholkularitza, kontrol eta ikerketarako 50 bisita egitea, ekoizleek aplikagarri zaizkien erreferentzia balioak betetzen dituztela egiaztatzeko, eta 300 minimizazio azterketa balidatzea.

P-A2: Prebentzioa eta kudeaketa ezin hobe bultzatzen duten tresna ekonomikoak indartzea

- **P-A2-1:** Enpresei ingurumenaren alorrean diru-laguntzak emateko dekretu berrian hondakin arriskutsuak prebenitzeko ikuspegia eta ekoberrikuntza indartzea, Estatuari ingurumenaren aldeko laguntzak ematen dizkien *Europar Batasuneko Zuzentzauek* eskaintzen dituzten aukerak baliatuz.
- **P-A2-2:** *Teknologia garbien euskal zerrenda* zabaltea, hondakin eta substantzia arriskutsuak prebenitzeko eta balorizatzeko beste lau erreferentzia sartuta. Horiei esker, eginiko inbertsioaren kuota likidoaren % 30 kendu ahal izango da, aukeraketa prozesuan merkatuko eragileak txertatzen.
- **P-A2-3:** Tresna ekonomikoari eta fiskalei buruzko informazioa emateko eta horiek sustatzeko sistema bat ezartzea, tresna horiek balia ditzaketen jarduera guztietara zabalduko direla bermatuz, enpresa elkar-teen eta tokiko erakundeen laguntzarekin.
- **P-A2-4:** Hondakin arriskutsuen gaineko bi kanon (ekoizpena eta isurketa) diseinatzeko eta ezartzeko aukeraren bideragarritasuna aztertzea.

P-A3: Prebentziorako alternatiba teknologiko berriak bultzatzea

- **P-A3-1:** Hondakin arriskutsuak prebenitzeko arloan erabilgarri dauden teknika onenei buruzko I+G+b-ko lau proiektu dinamizatzea. Horretarako, aintzat hartuko dira Ingurumenaren Basque Contact Point delakoa eta *Industria Sailaren Enpresa Lehiakortasun eta Gizarte Berrikuntzarako 2006-2009 aldirako Planeko* beste mekanismo batzuk, SPRI, SARETEK eta Eurobulegoa bezalako erakundeekin lankidetzan.
- **P-A3-2:** Hondakin arriskutsuak prebenitzeko arloan, erabilgarri dauden teknika onenen transferentzia teknologikoko bi esperientzia dinamizatzea eta sustatzea, eragile publikoekin eta merkatuko eragileekin lankidetzan, arrakasta izan duten esperientzia pilotuak tartean sartuz eta dokumentatuz. Programa publikoetatik bultzaturikoek izango dute lehentasuna; esaterako, Ingurumen Sailburuordetzaren diru-laguntzen ildoak eta INNOTEK zein GAITEK programek. Bereziki bultzatuko direnak transformadore elektrikoak *in situ* deskontaminatzena –haien balio-bizitza luzatzeko– eta substantzia arriskutsuekin inpregnatutako trapaak berrerabiltzera bideraturiko ekimenak izango dira.

P-A4: Sentsibilizazio, informazio eta prestakuntzako sektoreko oinarri sendoa ezartzea

- **P-A4-1:** Hondakin arriskutsuen arloan sentsibilizatzeko, informatzeko eta prestakuntza emateko gutxienez lau kanpaina garatzea, inplikaturiko eragileekin lankidetzan eta IHOBE-Line zerbitzuaren babesarekin. Mekanizatu, pintura, inprimaketa eta serigrafia sektoreak lehentasunezkoak izango dira, eta arreta berezia eskainiko zaie gai arriskutsuekin kutsaturiko ontzien hondakinei.
- **P-A4-2:** EKOSCAN programa sektoreetan indar handiagoz aplikatzea, gutxienez lau kanpaina espezifikoko garatuta, hondakin arriskutsuen prebentzioa behin eta berriz bultzatuz.

P-A5: Hondakinetan substantzia arriskutsuak prebenitzeko mekanismoak garatzea

- **P-A5-1:** Hondakinek dituzten lehentasunezko zortzi substantzia arriskutsuri buruzko jakintza zabaltea (esaterako, merkurioa, pentaklorofenola, klorodun parafina, beruna, sugar-atzeragailuak, xilenoa, beste hidrokarburo aromatiko batzuk eta flalatoak), hondakin arriskutsuetan horien presentzia murriztera bideraturiko ekintzak ezarritak.
- **P-A5-2:** Informazio teknikoa, ekonomikoa eta ingurumenari buruzko informazioa bilduko duen argitalpen bat kaleratzea, Euskal Autonomia Erkidegoko erabiltzaile eta merkaturatzaile nagusiak asko kontsumitzen dituzten substantzia arriskutsuak ordeztara bultzatzeko, REACH Erregelamenduak bildutako printzipioen ildoari jarraiki.
- **P-A5-3:** Lau produktu sortaren fabrikatzaileak (tresna elektrikoak eta elektronikoak, olio industrialak, ibilgailuak, pilak eta metatzaileak) diseinu fasean substantzia arriskutsu gutxiago erabiltzera bultzatzeko neurriak aplikatzea. Dagozkien araudiek dagoeneko biltzen dute diseinuan substantzia arriskutsuak erabiltzea mugatzeko betebeharra.
- **P-A5-4:** Euskal Autonomia Erkidegoan kokaturiko fabrikatzaileek substantzia arriskutsuak erabiltzeari buruzko legezko betekizunak betetzen dituztela egiaztatzea, Industria Sailarekin eta berak kudeatzen dituen Baimendutako Kontrol Erakundeekin lankidetzan.

EKINTZA ILDO BAKOITZARI LOTURIKO HELBURU ESPEZIFIKOAK

KUDEAKETA EZIN HOBERAKO PROGRAMA

GO-A1: Hondakin korrante bakoitzerako egokiena eta hurbilena den kudeaketa prozesua administratiboki ziurtatzea

- **GO-A1-1:** Hondakin arriskutsu bakoitzaren gainean, kudeaketa hierarkiaren arabera tratamendurik egokiena aplikatzen dela justifikatzeko betebeharra ezartzea. Kudeaketa proposamen gisa energia balorizazioa edota suntsipena duten hondakinen kasuan balorizazio materiala egiteko aukerarik ez dagoela justifikatu beharko da bereziki. Beste autonomia erkidego edo Estatu batzuetara bidali nahi diren hondakinei dagokienez, hondakin horiek Euskal Autonomia Erkidegoan kudeatzeko ezintasun teknikoak eta ekonomikoak daudela justifikatu beharko da.

Desugerketarako azido agortuei dagokienez, % 75 balorizatzea iristea lortu nahi da, eta gai arriskutsuekin kutsaturiko ontziei dagokienez % 85era.

Aldi berean, beste arlo batzuetan ere ekingo da; esaterako, Euskal Autonomia Erkidegoko balorizazio tasa hobetzeko potentzial altua duten beste frakzio batzuetan (pinturarik gabeko disolbatzaileak, erabilitako olio/erregai ez-kloratuak eta ez-emulsionatuak, EHZ 13ren barnean daudenak) edo kudeaketa ratioan (desugerketa azidoak, aluminioaren bigarren mailako ekoizpenaren gantz beltzak, pinturarik gabeko disolbatzaileak, erabilitako olio/erregai ez-kloratuak eta ez-emulsionatuak, EHZ 13an daudenak, trataera fisiko-kimikoetara bideraturiko hondakin likido edo oretsu zenbait).

Ingurumen organoak garrantzi berezia emango dio kudeaketa hierarkia eta hurbiltasun zein autosufizientzia printzipioak hobeto betetzea ekarriko duten kudeaketa ekimenak legalizatzeari; fluoreszenteen eta gasa deskargatzeko lanparen arloan, adibidez.

- **GO-A1-2:** Ekoizteko baimenean onarturiko kudeaketa mota betetzen dela egiaztatzen duten zenbait neurri ofizialtasuna ematea (erkidego mailako dekretu berri batean txertatuz). Neurri horien artean, honako hauek bilduko lirateke: 1) onarpena emateko izapidetzen diren dokumentu berri guztiak ingurumen organoaren aurrean baliozkotzea, 2) onarpen dokumentu bakoitzean iraungipen data jartzea, inongo hondakinik entregatzen ez den kasuetarako, eta 3) transferentzia zentroetan entregaturiko hondakinei dagozkien kontrol eta jarraipen agiritan azken kudeatzailea eta hondakinak jasoko duen behin betiko tratamendua jartzea.
- **GO-A1-3:** Kontrol eta Ikuskapen lanak egitea, eskatzen diren neurriak hartzen direla egiaztatzeko, batez ere kutsaduraren prebentzio eta kontrol integratuari buruzko *16/2002 Legearen* eraginpeko jardueri dagokienez.
- **GO-A1-4:** Mugakide ditugun autonomia erkidegoekin esperientziak eta akordioak trukatzea bultzatzea, korrante jakin batzuen kudeaketa ezin hobea izango dela ziurtatzeko.

GO-A2: Alderdi interesdunek hondakin arriskutsuetan dauden baliabideen balorizazio potentzial maximoei buruz jakintza egokia eskuratzea

- **GO-A2-1:** Lau hondakin arriskutsuri buruz aurreikusitako kostuak eta ekoizpen eta kudeaketa agertokiak ezartzea, honako hauek aintzat hartuta: erabilgarri dauden teknika onenen ezarpen maila, ekoizpen aurreikuspenak, osaerarentzat aurreikusitako bilakaera, gaur egungo eta etorkizuneko kostuak eta balorizazio joerak. Arreta berezia eskainiko zaio, halaber, hondakin fluxuen arteko elkarreraginari.
- **GO-A2-2:** Lau hondakin arriskutsu balorizagarriei bizi zikloari buruzko azterketaren metodologia aplikatzea, beste administrazioei eta sektoreari zerbitzu independentea eskaintzeko.

GO-A3: Hondakin arriskutsuak balorizatzeko alternatiba berriak sustatzea

- **GO-A3-1:** Hondakin arriskutsuak balorizatzearen arloan teknologia garbi berriak eta erabilgarri dauden teknika onenak txertatzen laguntzeko bi proiektu garatzea.
- **GO-A3-2:** Hondakin arriskutsuak balorizatzeari dagokionez, I+G+b-ko bi proiektu bultzatzea, INNOTEK programa indartuz.

EKINTZA ILDO BAKOITZARI LOTURIKO HELBURU ESPEZIFIKOAK

KORRONTE ATOMIZATUETARAKO PROGRAMA

CA-A1: Beste Administrazio batzuekiko koordinazioa indartzea, arreta berezia eskainiz zenbait hondakin arriskutsuren kudeaketa hobetzeari

- **CA-A1-1:** Hezkuntza Sailarekin lankidetzatza estutzea, ikastetxeetan sortutako hondakin arriskutsuen bilketa eta kudeaketa egokia bultzatzeko, indarrean dagoen *Euskal Autonomia Erkidegoko Unibertsitateaz Kanpoko Ikastetxe Publikoetan Sortutako Hondakin Arriskutsuak Kudeatzeko Planean* ezarritakoari jarraiki, horrela haien kudeaketa % 10 handitzeko.
- **CA-A1-2:** Nekazaritza Sailarekin lankidetzatza aritzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako ustiatagietatik, eta haien produktuak eraldatzeko jardueretatik eratorritako hondakin arriskutsuen bilketa eta kudeaketa egokia bultzatzeko, *Euskal Autonomia Erkidegoko Lehenengo Sektoreak Sorturiko Hondakinen Planean* ezarritakoa betez, horrela haien kudeaketa % 10 handitzeko. Arreta berezia eskainiko zaio nekazaritza eta basogintzako fitosanitarioen erabilera minimizatzeari eta horiek substantzia iraunkorragoekin ordezteari, batez ere Administrazio publikoen aldetik.
- **CA-A1-3:** Industria Sailarekin koordinatzea, PCB duten tresnak dituztenak eta 2006ko Urteko Deklarazioa egin ez dutenak identifikatu eta dinamizatzeak, arreta berezia eskainiz ostalaritza, merkataritza eta irakaskuntza sektoreei. Era berean, lehentasuna emango zaio bero/hotz tresnen instalazioaren eta mantentzearen sektoreak dinamizatzeari, eta haloiak dituzten su-itxalgailuen kudeaketa zainduko da.
- **CA-A1-4:** Euskal Autonomia Erkidegoko hiri hondakinen arloko koordinazio organoarekin etxeko hondakin arriskutsuak biltzeko ezarritako helburuak lortzeari bultzada ematea: esaterako, herritarrak sentibilizatzeko kanpainak eginez, kudeaketa bideetarako sarbidea izanez, Garbiguneen funtzionamendua arautuz (ordutegi malguagoak, onartzeko irizpide homogeenagoak, eta abar), hondakin arriskutsuak biltzeko sistema mugikorrek ezarritako abar, haien kudeaketa % 10 handitzeko.

CA-A2: Eskualdean diren sektoreetako ekoizleen kudeaketa ezin hobea dinamizatzea

- **CA-A2-1:** Hamar jarduera sektorek sorturiko hondakin arriskutsuen bilketa optimizatua dinamizatzea, bilketa hori baldintza onetan egin dadin eta,aldi berean, alderdi bakoitzaren administrazio betebeharrak bermatuz, hondakinaren titulartasunari dagokionez.
Horretarako, enpresei ingurumen arloan emango zaizkien diru-laguntzen dekretu berrian, sektorekako bilketa dinamizatzeak ildo sartuko da, eta gai hori administratiboki egokitzeko aholkularitza publikoa ere emango da.
Sektore jakin batzuei arreta berezia eskainiko zaie; besteak beste, mekanizatu tailerrei, automozio tailerrei, inprentei, pintura aplikatzen duten jardueri, tindategiei, argazki estudioei, fitosanitarioak erabiltzen dituzten jardueri (zerratokiak,...) eraikuntza enpresei eta hotz/bero tresnak jartzen edo mantentzen dituzten enpresei.
- **CA-A2-2:** Tokiko administrazioekin eta mankomunitateekin/kuadrillekin lan ildo bat ezartzea, Udalsarea 21en esparruan, ETE eta mikroETEn (udalerriren edo industrialdearen arabera) tokiko lau talderen hondakin arriskutsuren bilketa eta legeztatzea bultzatzeko; hori guztia, Agenda 21en Industria-Udala Ekintza Planen testuinguruan.
Ildo horrek lizitazio publikoak sustatuko ditu, bai kudeatzaileak esleitzeko, bai administrazio egokitzapena egiteari begira aholkularitza publikoa emateko.

CA-A3: Bilketa unibertsal eta eraginkorra ziurtatzea kudeaketa sistema integratuak eta multzokatze zentroak baimentzean

- **CA-A3-1:** Tresna elektriko eta elektronikoekin, pilen, baterien eta erabilitako olio industrialen hondakinak kudeatzeko sistema integratuak baimentzean akordiorik onena lortzea, honako alderdi hauek bermatuz: bilketaren unibertsaltasuna (gutxienez hondakin mota horiek sortzen dituzten produktuak igortzen dituzten udalerrietan) eta hondakin bat bera kudeatzeko sistemen arteko koordinazioa, horien eraginkortasuna areagotzeko eta bilketan zein kudeaketan helburu ekologikoak hobetzeko.
Horrekin batera, pila, fitosanitario eta farmazia hondakinentzako multzokatze zentroak baimentzeko joera sustatuko da, haien bilketa optimiza dadin.
Mota horretako hondakin arriskutsuei buruzko araudi sektorialeak bilketari eta balorizazioari buruz ezarritakoak bete egiten direla aztertu beharko da.

EKINTZA ILDO BAKOITZARI LOTURIKO HELBURU ESPEZIFIKOAK

ARAUDIA GARATZEKO PROGRAMA

DN-A1: Hondakin arriskutsuei buruzko araudia hobetzea

- **DN-A1-1:** Estatuan hondakin arriskutsuen arloan dagoen araudia eraginkortasunez garatuko duen euskal dekretu bat egin eta onartzea, eta bertan honako eduki hauek biltzea:
 - Euskal araudia erabilitako olio industrialei buruzko 679/2006 Errege Dekretuari egokitzea.
 - Prebentziorako adierazle sektorialen erreferentziatzeko balioak, besteak beste Minimizazio azterketak balorizatzeko.
 - Hondakin arriskutsuak biltzeko baldintzak.
 - Autokudeaketa baimentzeko baldintzak.
 - Hondakin laginketa eta sailkapena egiteko baldintzak.
 - Onarpen agiri berri bat izapidetzen ari dela jakinarazi beharra, eta hondakin ematen ez bada iraungitze data ere jartzeko beharra.
 - Transferentzia Zentroek Kontrolerako eta Jarraipenerako Agirian hondakinaren azken kudeatzailea nor izango den eta hondakinari zer tratamendu emango zaion adierazteko beharra.
 - IKS-L03 tresna indartzea.
 - Multzokatze Zentroak sortzea hondakin korrante jakin batzuk kudeatzeko (hondakin fitosanitarioak, pilak, eta abar).Dekretua garatzeko lanetan, arlo honekin zerikusia duten eragileek hartuko dute parte.
- **DN-A1-2:** Kontrol eta jarraipen agiriaren eredu berriak (hondakin bakar batentzat edo hainbat hondakinentzat) arautuko dituen agindu berri bat onartzea, kasu jakin batzuetan administrazio izapidea sinplifikatzeko.

DN-A2: Hurrengo Hondakin Zuzentzarau Markoaren inplikazioei aurrea hartzea

- **DN-A2-1:** Hondakin Zuzentzarau Markoaren proposamenak hondakin arriskutsuak sortzeko eta kudeatzeko euskal dinamikan dituen inplikazioak aztertzea, batez ere zenbait hondakin desklasifikatzeari edo azpiproduktuaren kontzeptua definitzeari dagokien alderdian, tartean sarturiko eragileei garaiz jakinarazita.

DN-A3: Araudi aplikagarria modu eraginkorrean betetzen dela ziurtatzea

- **DN-A3-1:** Ingurumen Sailburuordetzak enpresei hondakin arriskutsuen arloan dituzten legezko betebeharrak buruzko informazioa eskaintzeko lau kanpaina egitea, IHOBE-Line zerbitzuaren laguntzarekin eta 2008-2011 aldirako Ingurumen Ikuskaritza eta *Kontrol Planarekin koordinatuta*.
- **DN-A3-2:** Aduana eta Portuen Zuzendaritzarekin lankidetzak akordio bat ezartzea, hondakin inportazio eta esportazioaren kontrola hobetzeko, Hondakin Lekualdatzeari buruzko *Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2006ko ekainaren 14ko (CE) 1013/2006 Erregelamendu* berria indarrean jarri zela baliatuz.
- **DN-A3-3:** Erabiltzen ez diren ibilgailuak tratatzen dituzten zentro baimenduek sorturiko hondakin ratioak lortzea; esaterako, gasolina, izotz-kontrako, olio-iragazki eta beste batzuen, ibilgailuak behar bezala zaintzen direla erakusten duten adierazleak diren aldetik.
- **DN-A3-4:** Tresna elektronikoen erabilera sustatzea, inplikaturiko eragileak horiek erabiltzera bultzatuko dituzten neurriak artikulatuz. Horrela, optimizatu egin ahal izango da hondakinak kudeatzeko administrazio izapidea, eta tresna informatikoen bitartez jasotako informazioa % 10 hazi ahal izango da, 2006ko balioekin alderatuta.
- **DN-A3-5:** Hondakin arriskutsuen urteko inbentarioa argitaratzea azterketa egin eta hurrengo urtean, zuzendu beharreko alderdiak atzeman eta/edo zuzendu ahal izan daitezten.

Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arrisku-tsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planak ez du berariaz hondakin arrisku-tsuak tratatzeko azpiegitura zehatzik ezartzen, nahiz eta aintzat hartzen duen ekimenak garatzeko aukera, betiere beharrezko baldintzak asetzen badituzte.

Jarraian aipatuko ditugun Jarduera ildoak nola-baiteko azpiegitura bat eraikitzeak aukera onartzen dutenak dira. Adierazpenak I. Eranskinetik atera ditugu.

- **Kudeaketa Ezin Hoberako Programa, GO-A1 Jarduera ildoak:** “Hondakin korronte bakoitzerako egokiena eta hurbilena den kudeaketa prozesua administratiboki ziurtatzea”

GO-A1-1: Kudeaketa hierarkia eta hurbiltasun zein autosufizientzia printzipioak hobeto betetzen lagunduko duten **kudeaketa ekimenak** legezatzeko joera bultzatuko du ingurumen organoak, fluoreszenteen eta gasa deskargatzeko lanparen arloan, adibidez.

- **Korronte Atomizatuen Programa, CA-A3 Jarduera ildoak:** “Bilketa unibertsal eta eraginkorra ziurtatzea kudeaketa sistema integratuak eta multzokatze zentroak baimentzean”

CA-A3-1: Tresna elektriko eta elektronikoen, pilen, baterien eta erabilitako olio industria-

len hondakinak kudeatzeko sistema integratuak baimentzean akordiorik onena lortzea, honako alderdi hauek bermatuz: bilketaren unibertsaltasuna (gutxienez hondakin mota horiek sortzen dituzten produktuak igortzen dituzten udalerrietan) eta hondakin bat bera kudeatzeko sistemen arteko koordinazioa, sistema horien eraginkortasuna areagotzeko eta bilketan zein kudeaketan helburu ekologikoak hobetzeko.

Era berean, pila, fitosanitario eta farmazia hondakinentzako **multzokatze zentroak** baimentzeko joera sustatuko da, haien bilketa optimiza dadin.

Mota horretako hondakin arriskutsuei buruzko araudi sektorialek bilketari eta balorizazioari buruz ezartzen dituzten betebeharrak bete egiten direla aztertu beharko da.

Azpiegitura horietako baten bat gauzatzen bada, bete egin beharko dira indarrean dauden Plan, Programa eta Babes Figurek ezartzen dituzten irizpideak, baita Lurraldea Antolatzeke Artezpideek bitarteko fisikoa antolatzeke adierazten dutena ere. Azken horien artean, hondakin arriskutsuak kudeatzeko azpiegiturak erabili beharra jasotzen da, erabilera hori noiz izango den egokia, onargarria edo debekatua zehazteko helburuarekin. Baldintzatzaile horiek guztiak dokumentu honen **II. Eranskinean** daude jasota.

BALLABIDE EKONOMIKOAK

Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planean bilduriko Jarduera ildoak behar bezala gauzatzeko, Plana indarrean egongo den lau urteetan guztira 10.000 milioi euro erabiliko direla aurreikusi da.

59. irudia. Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Plana garatzeko aurreikusitako aurrekontuaren banakatzea.

Aurrekontua (milioi €-tan)	Hondakin Planaren indarraldia				Guztira
	2008	2009	2010	2011	
Prebentzio Programa	0,63	1,00	1,19	1,40	4,22
Kudeaketa Ezin Hoberako Programa	0,22	0,65	0,80	0,80	2,45
Korronte Atomizatueterako Programa	0,24	0,80	0,80	0,70	2,54
Araudia Garatzeko Programa	0,03	0,34	0,22	0,20	0,79
GUZTIRA	1,10	2,79	3,01	3,10	10,00

PLANAREN JARRAIPENA ETA ALDIZKAKO BERRIKUSPENA ETA ALDIZKAKO BERRIKUSPENA PLANAREN JARRAIPENA

Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Programak eta Jarduera ildoak behar bezala garatuko direla bermatzeko, beharrezkoa da aldizka jarraipena eta ikuskapena egiteko tresnak ezartzea. Horiei esker, eta 2011 amaitu baino lehen ezarritako helburuak lortzeari begira, aurrerapen maila ebaluatuko da, zailtasunak antzemango, eta desbideratzeak zuzenduko.

Aldizkako jarraipen eta berrikuspen lan hori **Plana kudeatzeko taldeak** egingo du. Talde hori Ingurumen Sailburuordetzak eta Ingurumen Jarduketarako Sozietate Publikoak (IHOBE) osatuko dute.

Kudeaketa talde horrek Euskal Autonomia Erkidegoko hondakin arriskutsuak sortzeko eta kudeatzeko dinamikan **inplikaturiko eragile talde** bat izango du lagun, ekarpenak egingo dizkiona Planaren garapen mailari buruz, eta proposamenak luzatuko dizkiona behar bezala

edo aurreikusi bezala funtzionatzen ez duten jarduera ildoen aurrean.

Azterketa egin osteko urtean, **urteko inbentarioa** argitaratuko da, desbiderapenak kontrolatzeko eta atzemateko tresna gisa erabili ahal izan dadin.

Planak aurreikusitako ekintza bakoitzaren gaineko jarraipena **adierazleen** bitartez egingo da, eta adierazle horiek urtero kalkulatu beharko dira.

Adierazleetatik abiatuta, ebaluazio eta jarraipen **xostenak** prestatuko dira **urtero**, eta horien bitartez baloratuko dira aurreikusitako ekintzen ezarpen maila eta abiapuntuko egoerarekiko aurrerapen globala. Ateratako ondorioak ekintzak eta baliabideak berbideratzeko erabiliko dira, helburuak betetzeko asmoa errespetatzen.

Helburu estrategikoei dagokienez, 60. irudian bilduriko adierazleak ezarri dira.

60. irudia. Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planaren helburuen jarraipena egiteko adierazleak.

INGURUMEN ESPARRU PROGRAMAREN HELBURU ESTRATEGIKOAK	HONDAKIN ARRISKUTSUEN PLANAREN HELBURU ESTRATEGIKOAK	ADIERAZLEAK
M2.8.- Industriako hondakin arriskutsuen sorrera eta industriako balio erantsi gordina bereiztea	Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari aurrea hartzea.	<ul style="list-style-type: none"> Erreferentziako balioak dituzten sektoreek sortutako hondakin arriskutsuen Tm urteko. Konposatu organiko iraunkorrak dituzten hondakinen Tm urteko (PCB, CFC/HCFC, zura babesteko zenbait produktu, eta abar).
M2.9.- Hondakin arriskutsuetako baliabide materialak berreskuratzea, horien birziklatze tasa % 65era arte igota.	Hondakin arriskutsuen balorizazio materialari dagokienez, % 65eko tasa lortzea, eta kudeaketaren hierarkia betetzen dela ziurtatzea.	<ul style="list-style-type: none"> Materialki balorizaturiko hondakin arriskutsuen ehunekoa (historikoak alde batera utzita).
	ekoizle guztiei hondakin arriskutsuak kudeatzeko zerbitzu eraginkorra ematea.	<ul style="list-style-type: none"> Kudeaketa zirkuituan sartuta dauden hondakin atomizatuen (pinturak, ontziak, bateriak, disolbatzaileak eta abar) ekoizleen kopurua.

Diseinaturiko lau programetan aintzat harturiko jarduera ildoetara buruzko adierazleak 61. irudian zehaztu dira:

61. irudia. Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Prebenitzeko eta Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planaren helburuen jarraipena egiteko adierazleak.

PROGRAMAK		ADIERAZLEAK
PREBENTZIORAKO PROGRAMA		
P-A1	Hondakin arriskutsuak sortzeko erreferentziako balio batzuk ezartzea, ingurumen organoak eska ditzakeenak	<ul style="list-style-type: none"> Diseinaturiko adierazle sektorialentzat erreferentziako balioak argitaratzea. Eskatutako ratioetara iritsi diren enpresen kopurua. Erreferentziako balioak betetzen direla egiaztatzeke eginiko bisiten kopurua. Balorizatutako minimizazio azterketen kopurua.
P-A2	Prebentzioa eta kudeaketa ezin hobea bultzatzeko tresna ekonomikoak indartzea	<ul style="list-style-type: none"> Hondakin arriskutsuei edo gai arriskutsuen kontsumoari buruzko Euskal Zerrendan dauden teknologia garbien kopurua. Hondakin arriskutsuen arloan informazio sistemari egindako kontsulten kopurua. Diseinaturiko kanonen kopurua.
P-A3	Prebenitzeko teknologia alternatiba berriak bultzatzea	<ul style="list-style-type: none"> Dinamizaturiko I+G+b proiektuen kopurua. Dinamizaturiko transferentzia teknologikoari buruzko esperientzien kopurua.
P-A4	Sentsibilizazio, informazio eta prestakuntzako sektorean oinarri sendoa ezartzea	<ul style="list-style-type: none"> Martxan jarritako kanpainen kopurua. EKOSCAN metodologia aplikatu duten edota arau horren arabera egiaztatutako diren enpresek murrizturiko hondakin arriskutsuen tona kopurua.
P-A5	Hondakinetan substantzia arriskutsuak prebenitzeko mekanismoak garatzea	<ul style="list-style-type: none"> Aztertutako lehentasunezko gai arriskutsuen kopurua. Kontsumo handiko gai arriskutsuak ordeztuari buruzko informazio teknikoa, ekonomikoa eta ingurumen informazioa jasotzen duen agiria argitaratzea. Gai arriskutsuak erabiltzeko legezko baldintzak zenbateraino bete diren egiaztatzeke egindako ikuskapenen kopurua.
KUDEAKETA EZIN HOBERAKO PROGRAMA		
GO-A1	Hondakin korrante bakoitzerako egokiena eta hurbilena den kudeaketa prozesua administratiboki ziurtatzea	<ul style="list-style-type: none"> Balorizaturiko onarpen agirien kopurua. Onarpen agirietan adierazitako kudeaketa aplikatzen dela egiaztatzeke egindako ikuskapenen kopurua.
GO-A2	Alderdi interesdunek hondakin arriskutsuek dituzten baliabideen balorizazio potentzial maximoa buruz jakintza egokia eskuratzea	<ul style="list-style-type: none"> Beren balorizazio potentziala aztertu den hondakin arriskutsuen kopurua. Bizi zikloa zehazteko eginiko azterketen kopurua.
GO-A3	Hondakin arriskutsuak balorizatzeko alternatiba berriak sustatzea	<ul style="list-style-type: none"> Teknologia Garbiak eta Erabilgarri dauden Teknika Onenak aplikatzen laguntzeko proiektuen kopurua. Hondakin arriskutsuak balorizatzeko bultzaturiko I+G+B proiektuen kopurua.
KORRONTE ATOMIZATUETARAKO PROGRAMA		
CA-A1	Beste Administrazio batzuekiko koordinazioa indartzea, bereziki zenbait hondakin arriskutsu hobeto kudeatzeko	<ul style="list-style-type: none"> Beste erakunde batzuekin elkarlanean eginiko ekintzen kopurua. Unibertsitateaz kanpoko hezkuntza zentroetan, lehenengo sektoreko jardueretan eta etxeetatik sortutako hondakin arriskutsuen kudeaketan 2006. urtearekin alderatuta izaniko hobekuntzaren ehunekoa.
CA-A2	Eskualdean eta sektore ezberdinetan ekoizleentzako kudeaketa ezin hobea dinamizatzea.	<ul style="list-style-type: none"> Kudeaketa zirkuituan sartuta dauden hondakin atomizatuak (pinturak, ontziak, bateriak, disolbatzaileak eta abar) ekoizleentzako kopurua. Kudeatzaileen eta ekoizleentzako (sektorekoak, eremu geografiko berekoak...) artean eginiko akordioentzako kopurua.
CA-A3	Bilketa unibertsal eta eraginkorra ziurtatzea kudeaketa sistema integratuak eta multzokatze zentroak baimentzean	<ul style="list-style-type: none"> Baimendutako kudeaketa sistema integratuak kopurua. Legeztatutako Multzokatze Zentrotan kopurua.
ARAUDIA GARATZEKO PROGRAMA		
DN-A1	Hondakin arriskutsuei buruzko araudia hobetzea	<ul style="list-style-type: none"> Hondakin arriskutsuei buruzko Estatuko araudia garatzen duen euskal dekretua argitaratzea. Kontrolerako eta jarraipenerako dokumentuen eredu berriei buruzko agindua argitaratzea.
DN-A2	Hurrengo Hondakin Zuzentzaile Markoaren inplikazioei aurrea hartzea	<ul style="list-style-type: none"> Sortutako dokumentu teknikoentzako kopurua.
DN-A3	Araudi aplikagarria modu eraginkorrean betetzen dela ziurtatzea	<ul style="list-style-type: none"> Hondakin arriskutsuen arloan dauden legezko betebeharrei buruzko informazioa emateko kanpainen kopurua. 2006ko balioekin alderatuta, modu elektronikoa jasotako informazioaren gehikuntzaren ehunekoa.

I. ERANSKINA. JARDUERA ILDOEN FITXA XEHATUAK

1. PROGRAMA PREBENTZIOA

P-A1

Hondakin arriskutsuen sorrerari buruzko erreferentziako balio batzuk ezartzea, ingurumen organoak eska ditzakeenak

Helburua

- Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari aurrea hartzea.

Adierazleak

- Diseinaturiko adierazle sektorialentzat erreferentziako balioak argitaratzea.
- Eskatutako ratioetara iritsi diren enpresen kopurua.
- Erreferentziako balioak betetzen direla egiaztatzeko eginiko bisiten kopurua.
- Balorizatutako minimizazio azterketen kopurua.

Justifikazioa

- Hondakin arriskutsuen sortzaileek beren gain hartutako prebentzio mailaren jarraipen egokia egin ahal izateko, beharrezkoa da jarduera mota bakoitzari loturiko minimizatzeko aukerak ondo ezagutzea, baldintza teknikoak zein ekonomikoak eta merkatuko baldintzak aintzat hartuta.
- Indarrean dagoen araudiak ez du ezartzen hondakin arriskutsuak sortzearen eta fabrikatutako produktuen ratorik. Salbuespen gisa, kutsaduraren prebentzio eta kontrol integratuari buruzko 16/2002 Legeak eraginpean hartutako jarduerari aplika dakizkiekeen BREF dokumentuetan bildutakoak daude. Horrek hainbat ondorio ditu: esaterako, Ingurumen Sailburuordetzak ezin dituela ekoizle handiek lau urtean behin aurkeztu behar dituzten Minimizazio Azterlanak ofizialki baliozkotu.

Helburu espezifikoak

- P-A1-1:** Ingurumen Sailburuordetzak hondakin arriskutsuei dagokienez sektore bakoitzeko duen adierazleen sistema berrikustea eta amaitzea, prebentzio politiken aurrerapen maila hobeto kontrolatzeko.
- P-A1-2:** Diseinaturiko sektoreko adierazleentzat erreferentziako balioak ezartzea, sektore bakoitzaren ezaugarrien, erabilgarri dauden teknika onenen eta bideragarritasun tekniko ekonomikoko baldintzen arabera.
- P-A1-3:** Adierazle eta erreferentziako balio horiei ofizialtasuna ematea, erkidegoko dekretu berri batean txertatuz; horri esker, beste alderdi batzuen artean, hondakin arriskutsuen sortzaileek lau urtean behin aurkeztu behar dituzten minimizazio azterketak baliozkotu ahal izango dira.
- P-A1-4:** Aholkularitza, kontrol eta ikerketarako 50 bisita egitea, produktuek ezartzen zaizkien erreferentzia balioak betetzen dituztela egiaztatzeko, eta 300 minimizazio azterketa baliozkotzea.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza, IHOBEn.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
P-A1-1	0,05	0,05	0,04	0,05	0,19
P-A1-2		0,11	0,13	0,11	0,35
P-A1-3			0,01		0,01
P-A1-4			0,04	0,05	0,09
Guztira	0,05	0,16	0,22	0,21	0,64

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBEn aurrekontuak.

1. PROGRAMA PREBENTZIOA

P-A2 Prebentzioa eta kudeaketa ezin hobea bultzatzeko tresna ekonomikoak indartzea

Helburua

- Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari aurrea hartzea.
- Hondakin arriskutsuen balorizazio materialari dagokionez, % 65eko tasa lortzea, eta kudeaketaren hierarkia betetzen dela ziurtatzea.

Adierazleak

- Hondakin arriskutsuei edo gai arriskutsuen kontsumoari buruzko Euskal Zerrendan dauden teknologia garbien kopurua.
- Hondakin arriskutsuen arloan informazio sistemari egindako kontsulten kopurua.
- Diseinaturiko kanonen kopurua.

Justifikazioa

- 2008-2011 aldirako Planak prebentzioaren alde egiten duen apustua ingurumen organoak berak bultzatu behar du, behar adina babes politika egoki hartuta.
- Nolanahi ere, gaur egun dauden tresna ekonomiko eta fiskalek are indar handiagoz bultzatu ahal izango lukete hondakin arriskutsuen prebentzioa. Era berean, agerian gelditu da gai horietarako berariazko langilerik ez duten hondakinen ekoizpen iturri batzuk (ETEEK eta mikroETEEK, esaterako) ez daudela beti behar bezala informatuta beren esku dauden laguntzen inguruan.

Helburu espezifikoak

- **P-A2-1:** Enpresei ingurumenaren alorrean diru-laguntzak emateko dekretu berrian hondakin arriskutsuak prebenitzeko ikuspegia eta ekoberrikuntza indartzea, Estatuak ingurumenaren alde eman beharreko laguntzei buruzko *Europar Batasuneko Zuzentarauek* adierazitako eremuetan eskaintzen dituzten aukerak baliatuz.
- **P-A2-2:** *Teknologia garbien euskal zerrenda zabaltzea*, hondakin eta substantzia arriskutsuak prebenitzeko eta balorizatzeko lau erreferentzia berri ezarriz, eginiko inbertsioaren % 30eko kuota likidoa kentzea ahalbidetzeko, aukeraketa prozesuan merkatuko eragileak txertatuz.
- **P-A2-3:** Tresna ekonomikoei eta fiskalei buruz informazioa emateko eta haiek sustatzeko sistema bat ezartzea, tresna haietaz balia daitezkeen jarduera guztietara zabalduko dela bermatuz, enpresa elkarteen eta tokiko erakundeen laguntzarekin.
- **P-A2-4:** Hondakin arriskutsuen gaineko 2 kanon (ekoizpena eta isurketa) diseinatzeko eta ezartzeko aukeraren bideragarritasuna aztertzea.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza, IHOBE.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
P-A2-1	0,25	0,26	0,26	0,32	1,09
P-A2-2	0,02	0,03	0,04	0,05	0,14
P-A2-3	0,05	0,03	0,04	0,05	0,17
P-A2-4			0,09	0,11	0,20
Guztira	0,32	0,32	0,43	0,53	1,60

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBEren aurrekontuak.

1. PROGRAMA PREBENTZIOA

P-A3 Prebenitzeko alternatiba teknologiko berriak bultzatzea

Helburua

- Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari aurrea hartzea.

Adierazleak

- Dinamizaturiko I+G+B proiektuen kopurua.
- Dinamizaturiko transferentzia teknologikoari buruzko esperientzien kopurua.

Justifikazioa

- Hondakin arriskutsuak sortzeko egituran aldaketa nabarmena egin ahal izateko, beharrezkoa da gaur egun prebentziorako eta balorizatorako ditugun tresnen ezarpenean sakontzea. Baina, horretaz gain, ezinbestekoa da ikerketa proiektu berriak garatzea, enpresa handi eta txikiengat onargarriak diren kostuekin teknologia errazak, transferigarriak eta egiaztatutako eraginkortasunekoak merkaturatzea ahalbidetuko dutenak.
- Jarduera ildo horrek ikerketa, garapen eta berrikuntzaren arloan jarduten duten erakunde publikoen lankidetzeta eta koordinazioa behar du.

Helburu espezifikoak

- **P-A3-1:** Hondakin arriskutsuak prebenitzeko arloan erabilgarri dauden teknika onenei buruzko I+G+b-ko lau proiektu dinamizatzea. Horretarako, aintzat hartuko dira Ingurumenaren Basque Contact Point delakoa eta Industria *Sailaren Enpresa Lehiakortasun eta Gizarte Berrikuntzarako 2006-2009 aldirako Planeko* beste mekanismoak, SPRI, SARETEK eta Eurobulegoa bezalako erakundeekin lankidetzan.
- **P-A3-2:** Hondakin arriskutsuak prebenitzeko arloan erabilgarri dauden teknika onenen transferentzia teknologikoko bi esperientzia dinamizatzea eta sustatzea, eragile publikoekin eta merkatuko eragileekin lankidetzan, arrakasta izan duten esperientzia pilotuak tartean sartuz eta dokumentatuz. Programa publikoetatik bultzaturikoek izango dute lehentasuna: esaterako Ingurumen Sailburuordetzaren dirulaguntzen ildotik edo INNOTEK edo GAITEK programetatik bultzaturikoek. Bultzada berezia emango zaio transformadore elektrikoak *in situ* deskontaminatzerari –horien balio-bizitza luzatzeko– eta substantzia arriskutsuekin inpregnatutako trapuak berrerabiltzera bideraturiko ekimenei.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza, IHOBE, enpresak, Industria Saila.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
P-A3-1	0,04	0,05	0,04	0,05	0,18
P-A3-2		0,05	0,09	0,16	0,30
Guztira	0,04	0,10	0,13	0,21	0,48

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBEren aurrekontuak.

1. PROGRAMA PREBENTZIOA

P-A4 Sentsibilizazio, informazio eta prestakuntzako sektoreko oinarri sendoa ezartzea

Helburua

- Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari aurrea hartzea.
- Hondakin arriskutsuen balorizazio materialari dagokionez, % 65eko tasa lortzea, eta kudeaketaren hierarkia betetzen dela ziurtatzea.
- Ekoizle guztiei hondakin arriskutsuak kudeatzeko zerbitzu eraginkorra ematea.

Adierazleak

- Martxan jarritako kanpainen kopurua.
- EKOSCAN metodologia aplikatu duten edota arau horren arabera egiaztatu diren enpresek murrizturiko hondakin arriskutsuen tona kopurua.

Justifikazioa

- Azken hamarkadan, Ingurumen Sailburuordetzak, IHOBE bere sozietate publikoaren bitartez, fondo publiko ugari bideratu ditu besteak beste hondakinak minimizatzeko tresnak garatzeko; esaterako, sektoreetarako liburu zuriak, fitxa teknikoak eta esperientzia praktikoak, teknologia garbien euskal zerrenda, EKOSKAN arauak, IHOBE-Line zerbitzua, industriarako prestakuntza tailerrak, Borondatezko Hitzarmenak, etab.
- Nolanahi ere, zenbait eragozpen daude tresna horiek enpresa mota jakin batzuetara irits daitezen; adibidez, informazio mota hori jasotzeko eta, ondoren, baliozkotzeko berariazko posturik ez duten ETEetara. Hortaz, adierazitako tresnen ustiakuntza optimizatu egin daiteke, eta zenbait errealitateri hobeto egokitzen zaizkien beste batzuk garatu.

Helburu espezifikoak

- **P-A4-1: Sentsibilizatzeko, informatzeko eta prestakuntza emateko gutxienez lau kanpaina garatzea hondakin arriskutsuen prebentzioaren inguruan**, inplikaturiko eragileekin lankidetzan eta IHOBE-Line zerbitzuaren babesarekin. Mekanizatu, pintura, inprimaketa eta serigrafia sektoreak lehentasunezkoak izango dira, eta arreta berezia eskainiko zaie gai arriskutsuekin kutsaturiko ontzien hondakinei.
- **P-A4-2: EKOSCAN programa sektorean indar handiagoz aplikatzea, gutxienez lau kanpaina espezifiko garatuz**, hondakin arriskutsuen prebentzioari garrantzi berezia ematen zaiola.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza, IHOBE, sektoreko elkarrekin, enpresak.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
P-A4-1		0,11	0,16	0,16	0,43
P-A4-2	0,10	0,11	0,10	0,11	0,42
Guztira	0,10	0,22	0,26	0,27	0,85

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBEren aurrekontuak.

1. PROGRAMA PREBENTZIOA

P-A5 Hondakinetan substantzia arriskutsuak prebenitzeko mekanismoak garatzea

Helburua

- Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari aurrea hartzea.

Adierazleak

- Aztertutako lehenasunezko gai arriskutsuen kopurua.
- Kontsumo handiko gai arriskutsuak ordeztuari buruzko informazio tekniko, ekonomiko eta ingurumen informazioa jasotzen duen agiria argitaratzea.
- Gai arriskutsuak erabiltzeko legezko baldintzak zenbateraino bete diren egiaztatzeko egindako ikuskapenen kopurua.

Justifikazioa

- Hondakin arriskutsutzat hartzen dira *Europako hondakinen zerrendan* (EHZ) izartxoak dutenak. Nolanahi ere, argi dago hondakin horiek guztiek ez dutela arriskugarritasun maila bera, eta ekoizpen prozesuetan erabiltzen diren lehengaiak zein laguntzaileak diseinatzean kontrol handiagoa izatea lagungarria dela etorkizuneko hondakinaren arriskugarritasuna murrizteko.
- Europar Batasunak jarduera ildo horri eman nahi dion lehenasunaren isla ditugu azken urteetan onartu diren berariazko araudiak (*Kutsatzaile Organiko Iraunkorrei buruzko 850/2004 Erregelamenduak edota Substantzia eta Prestakin* kimikoak erregistratu, ebaluatu, baimendu eta mugatzeari buruzko *1907/2006 Erregelamenduak* edo REACH delakoak, kasu).

Helburu espezifikoak

- **P-A5-1: Hondakinek dituzten lehenasunezko zortzi substantzia arriskutsuri buruzko jakintza zabaltzea** (esaterako, merkurioa, pentaklorofenola, klorodun parafina, beruna, sugar-atzeragailuak, xilenoa, beste hidrokarburo aromatiko batzuk eta ftalatoak), hondakin arriskutsuetan horien presentzia murriztera bideraturiko ekintzak ezarriz.
- **P-A5-2: Informazioa tekniko, ekonomiko eta ingurumenari buruzko informazioa bilduko duen argitalpen bat kaleratzea**, Euskal Autonomia Erkidegoko erabiltzaile eta merkaturatzaile nagusiak asko kontsumitzen dituzten **substantziak ordeztara bultzatzeko**, REACH Erregelamenduak bildutako printzipioen ildoari jarraiki.
- **P-A5-3: Lau produktu sortaren fabrikatzaileak** (tresna elektrikoak eta elektronikoak, olio industrialak, ibilgailuak, pilak eta metatzaileak) **diseinu fasean substantzia arriskutsu gutxiago** erabiltzera bultzatzeko neurriak aplikatzea. Dagozkien araudiek dagoeneko biltzen dute diseinuan substantzia arriskutsuak erabiltzea mugatzeko betebeharra.
- **P-A5-4: Euskal Autonomia Erkidegoan kokaturiko ekoizleek substantzia arriskutsuak erabiltzeari buruzko legezko betekizunak betetzen dituztela egiaztatzea**, Industria Sailarekin eta horrek kudeatzen dituen Baimendutako Kontrol Erakundeekin lankidetzan.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza, IHOBEn.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
P-A5-1	0,01	0,10	0,04	0,05	0,20
P-A5-2	0,01	0,05	0,04	0,05	0,15
P-A5-3	0,10	0,05	0,04	0,05	0,24
P-A5-4			0,03	0,03	0,06
Guztira	0,12	0,20	0,15	0,18	0,65

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBEn aurrekontuak.

2. PROGRAMA KUDEAKETA EZIN HOBEA

GO-A1

Hondakin korrante bakoitzarentzat egokiena eta hurbilena den kudeaketa prozesua administratiboki ziurtatzea

Helburua

- Hondakin arriskutsuen balorizazio materialari dagokionez, % 65eko tasa lortzea, eta kudeaketaren hierarkia betetzen dela ziurtatzea.

Adierazleak

- Balorizaturiko onarpen agirien kopurua.
- Onarpen agirietan adierazitako kudeaketa aplikatzen dela egiaztatzeke egindako ikuskapenen kopurua.

Justifikazioa

- Ingurumen organoak tratamendu hierarkia eta hurbiltasun eta autosufizientzia printzipioak bete daitezela sustatu nahi du, ahal duen heinean printzipio horiek betetzea eskatzeko gaitasuna emango dioten tresna juridikoez baliatuz.
- Alde horretatik, hondakinei buruzko 10/1998 Legearen 11.2 artikulua honako hau adierazten du: «Birzikla edo baloriza daitekeen edo zer hondakin helburu horietara bideratu beharko da, ahal den kasu guztietan hura suntsitzea saihestuz».
- Lege bereko 16.3 artikulua, bestalde, honela dio: «Autonomia erkidegoek ezin izango diote ezetik esan hondakinak lekualdatzeari, hondakin horiek beste autonomia erkidego batzuetan balorizatu edo suntsitzeari dagokionez, betiere lekualdatze horiek ez badoaz erkidego planetan ezarritako helburuen aurka».
- 2011rako, balorizazio materialaren tasa % 65ekoa izan dadin lortu nahi da, baita hurbiltasun eta autosufizientzia printzipioen betetzean aurrera egitea ere. Azken helburu hori ez dira aplikatuko hondakin horientzat Euskal Autonomia Erkidegoatik kanpo kudeaketa hierarkia gehiago errespetatzen duten tratamendu aukerak egonez gero, edota Euskal Autonomia Erkidegoan ez badago nahikoa tratamendu ahalmen.

Helburu espezifikoak

- **GO-A1-1:** Hondakin arriskutsu bakoitzaren gainean, kudeaketa hierarkiaren arabera tratamendurik egokiena aplikatzen dela justifikatzeko betebeharra ezartzea. Kudeaketa proposamen gisa energia balorizazioa edota suntsipena duten hondakinen kasuan balorizazio materiala egiteko aukerarik ez dagoela justifikatu beharko da bereziki. Era berean, beste autonomia erkidego edo Estatu batzuetara bidali nahi diren hondakinen kasuan, EAEn kudeatzeko ezintasun teknikoak eta ekonomikoak daudela justifikatu beharko da. Desugerketarako azido agortuei dagokionez, % 75 balorizatzea iristea lortu nahi da, eta gai arriskutsuekin kutsaturiko ontziei dagokionez % 85era. Aldi berean, beste arlo batzuetan ere ekingo da; esaterako, Euskal Autonomia Erkidegoko balorizazio tasa hobetzeko potentzial altua duten beste frakzio batzuetan (pinturarik gabeko disolbatzaileak, erabilitako olio/erregai ez-kloratuak eta ez-emulsionatuak, EHZ 13ren barnean daudenak) edo kudeaketa ratioan (desugerketara azidoak, aluminioaren bigarren mailako ekoizpenaren granza beltzak, pinturarik gabeko disolbatzaileak, erabilitako olio/erregai ez-kloratuak eta ez-emulsionatuak, EHZ 13an daudenak, trataera fisiko-kimikoetara bideraturiko hondakin likido edo oretsu zenbait). Ingurumen organoak kudeaketa hierarkia eta hurbiltasun zein autosufizientzia printzipioak hobeto betetzea ekarriko duten **kudeaketa ekimenak legezatzeko joera bultzatuko du**, fluoreszenteen eta gasa deskargatzeko lanparen arloan, adibidez.
- **GO-A1-2:** Ekoizteko baimenean onarturiko kudeaketa mota betetzen dela egiaztatzen duten zenbait neurri ofizialtasuna ematea (erkidego mailako dekretu berri batean txertatuz). Neurri horien artean, honako hauek bilduko lirateke: 1) **onarpena emateko izapidetzen diren dokumentu berri guztiak ingurumen organoaren aurrean baliozkotzea**, 2) onarpen dokumentu bakoitzean irauzpen data jartzea, inongo hondakinik entregatzen ez den kasuetarako, eta 3) transferentzia zentroetan entregaturiko hondakinei dagozkien kontrol eta jarraipen agirietan azken kudeatzailea eta hondakinak jasoko duen behin betiko tratamendua jartzea.
- **GO-A1-3:** Eskatzen diren neurriak hartzen direla egiaztatzeke, **kontrol eta ikuskapen lanak egitea**, batez ere kutsaduraren prebentzioa eta kontrol integratuari buruzko 16/2002 Legearen eraginpeko jarduerari dagokionez.
- **GO-A1-4:** Autonomia erkidego mugakideekin esperientziak eta akordioak trukatzek **joera bultzatzea**, korrante jakin batzuen kudeaketa egokiagoa ziurtatzeko.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza, IHOBE.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
GO-A1-1		0,10	0,10	0,10	0,30
GO-A1-2		0,05	0,05	0,05	0,15
GO-A1-3	0,05	0,10	0,10	0,10	0,35
GO-A1-4					
Guztira	0,05	0,25	0,25	0,25	0,80

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBEren aurrekontuak.

2. PROGRAMA KUDEAKETA EZIN HOBEA

GO-A2

Alderdi interesdunek jakintza egokia eskuratzea eta partekatzea, hondakin arriskutsuek dituzten baliabideen balorizazio potentzial maximoei buruz

Helburua

- Hondakin arriskutsuen balorizazio materialari dagokionez, % 65eko tasa lortzea, eta kudeaketaren hierarkia betetzen dela ziurtatzea.

Adierazleak

- Beren balorizazio potentziala aztertu den hondakin arriskutsuen kopurua.
- Garatutako Bizi Zikloaren Azterketen kopurua.

Justifikazioa

- Hondakinek dauzkaten baliabideen aprobetxamendua optimizatzeko, neurri administratiboak ez dira nahikoa; beharrezkoa da neurri horiek hondakin tipologia bakoitzaren jakintzan sakontzearekin uztartzea, kasu bakoitzean interesa duten alderdien aldetik.

Helburu espezifikoak

- GO-A2-1: Lau hondakin arriskutsuri buruz aurreikusitako kostuak eta ekoizpen eta kudeaketa agertokiak ezartzea.** Horretarako, aintzat hartuko dira erabilgarri dauden teknika onenen ezarpen maila, ekoizpen aurreikuspenak, osaerarentzat aurreikusitako bilakaera, gaur egungo zein etorkizuneko kostuak, eta balorizazio joerak. Era berean, arreta berezia jarriko zaio hondakin fluxuen arteko elkarreraginari.
- GO-A2-2: Bizi Zikloaren Azterketaren metodologia lau hondakin arriskutsu balorizagarriren gainean aplikatzea,** beste administrazioei eta sektoreari zerbitzu independente bat eskaintzeko.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza, IHOBEn, ekoizleak, kudeatzaileak, zerikusia duten beste eragile batzuk.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
GO-A2-1	0,05	0,05	0,05	0,05	0,20
GO-A2-2		0,05	0,10	0,10	0,25
Guztira	0,05	0,10	0,15	0,15	0,45

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBEn aurrekontuak.

2. PROGRAMA KUDEAKETA EZIN HOBEA

GO-A3 Hondakin arriskutsuak balorizatzeko alternatiba berriak sustatzea

Helburua

- Hondakin arriskutsuen balorizazio materialari dagokionez, % 65eko tasa lortzea, eta kudeaketaren hierarkia betetzen dela ziurtatzea.

Adierazleak

- Teknologia Garbiak eta Erabilgarri dauden Teknika Onenak* aplikatzen laguntzeko proiektuen kopurua.
- Hondakin arriskutsuak balorizatzeko bultzaturiko I+G+B proiektuen kopurua.

Justifikazioa

- Euskal Autonomia Erkidegoan lortzen den balorizazio ehunekoa nahiko handia dela aintzat hartuta, ehuneko hori igotzeko beharrezkoa izango da aldaketa teknologikoak egitea, teknikoki eta ekonomikoki onargarri diren baldintzean.

Helburu espezifikoak

- GO-A3-1:** Hondakin arriskutsuak balorizatzearen arloan **teknologia garbi berriak eta erabilgarri dauden teknika onenak txertatzen laguntzeko bi proiektu garatzea.**
- GO-A3-2:** Hondakin arriskutsuak balorizatzeari dagokionez, **I+G+b-ko bi proiektu bultzatzea**, INNOTEK programa indartuz.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza, IHOBE, beste administrazio batzuk.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
GO-A3-1		0,30	0,40	0,40	1,10
GO-A3-2	0,10				0,10
Guztira	0,10	0,30	0,40	0,40	1,20

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBEren aurrekontuak.

3. PROGRAMA KORRONTE ATOMIZATUAK

CA-A1

Beste Administrazio batzuekiko koordinazioa indartzea, hondakin arriskutsuen kudeaketa hobetzea bereziki landuz

Helburua

- Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari aurrea hartzea.
- Hondakin arriskutsuen balorizazio materialari dagokionez, % 65eko tasa lortzea, eta kudeaketaren hierarkia betetzen dela ziurtatzea.
- Ekoizle guztiei hondakin arriskutsuak kudeatzeko zerbitzu eraginkorra ematea.

Adierazleak

- Beste erakunde batzuekin elkarlanean eginiko ekintzen kopurua.
- Unibertsitateaz kanpoko hezkuntza zentroetan, lehenengo sektoreko jardueretan eta etxeetatik sortutako hondakin arriskutsuen kudeaketan 2006. urtearekin alderatuta izaniko hobekuntzaren ehunekoa.

Justifikazioa

- Sortutako hondakin arriskutsu guztiak behar bezala kudeatzeko, beharrezkoa da izaera industrial txikiagoa duten hondakin arriskutsuen korrante jakin batzuetara iristea. Eta horretarako biderik egokiena, hondakin horien gaineko eskumenak dituzten beste organo eta Administrazio batzuekin lankidetzan aritzea da.

Helburu espezifikoak

- **CA-A1-1:** Hezkuntza Sailarekin lankidetzan estutzea, ikastetxeetan sortutako hondakin arriskutsuen biltzea eta kudeaketa egokia bultzatzeko, indarrean dagoen *Euskal Autonomia Erkidegoko Unibertsitateaz Kanpoko Ikastetxe Publikoetan Sortutako Hondakin Arriskutsuak Kudeatzeko Planean* ezarritakoari jarraiki, horrela haien kudeaketa % 10 handitzeko.
- **CA-A1-2:** Nekazaritza Sailarekin lankidetzan aritzea, nekazaritzako eta abeltzaintzako ustategietatik eta produktuak eraldatzeko jardueretatik eratorritako hondakin arriskutsuen biltzea eta kudeaketa egokia bultzatzeko, *Euskal Autonomia Erkidegoko Lehenengo Sektoreak Sorturiko Hondakinen Planean* ezarritakoa betez, horrela haien kudeaketa % 10 handitzeko. Garrantzi berezia emango zaio nekazaritza eta basogintzako *fitosanitarioen* erabilerari eta horiek substantzia iraunkorragoekin ordeztuari, batez ere Administrazio publikoen aldetik.
- **CA-A1-3:** Industria Sailarekin koordinatzea, PCB duten tresnak dituztenak eta 2006ko Urteko Deklarazioa egin ez dutenak identifikatu eta dinamizatzeko, arreta berezia eskainiz ostalaritza, merkataritza eta irakaskuntza sektoreei. Era berean, lehentasuna emango zaio bero/hotz tresnak instalatzeko eta mantentzeko sektoreak dinamizatzeari, eta haloiak dituzten su-itxalgailuen kudeaketa zainduko da.
- **CA-A1-4:** Euskal Autonomia Erkidegoko hiri hondakinen arloko koordinazio organoarekin etxeko hondakin arriskutsuak biltzeko ezarritako helburuak lortzeari bultzada ematea; esaterako, herritarrek sentsibilizatzeko kanpainak eginez, kudeaketa bideetarako sarbidea izanez, Garbiguneen funtzionamendua arautuz (ordutegi malguagoak, onartzeko irizpide homogeenagoak, eta abar), hondakin arriskutsuak biltzeko sistema mugikorak ezarri eta abar, haien kudeaketa % 10 handitzeko.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza, IHOBEn.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
CA-A1-1	0,10	0,08	0,03	0,03	0,24
CA-A1-2	0,05	0,08	0,03	0,03	0,19
CA-A1-3		0,08	0,11	0,06	0,25
CA-A1-4		0,08	0,11	0,12	0,31
Guztira	0,15	0,32	0,28	0,24	0,99

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBEn aurrekontuak.

3. PROGRAMA KORRONTE ATOMIZATUAK

CA-A2 Eskualdeko sektoreetan ekoizleen kudeaketa ezin hobea dinamizatzea

Helburua

- Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari aurrea hartzea.
- Hondakin arriskutsuen balorizazio materialari dagokionez, % 65eko tasa lortzea, eta kudeaketaren hierarkia betetzen dela ziurtatzea.
- Ekoizle guztiei hondakin arriskutsuak kudeatzeko zerbitzu eraginkorra ematea.

Adierazleak

- Kudeaketa zirkuituan sartuta dauden hondakin atomizatuen (pinturak, ontziak, bateriak, disolbatzaileak eta abar) ekoizleen kopurua.
- Kudeatzaileen eta ekoizleen (sektorekoak, eremu geografiko berekoak...) artean eginiko akordioen kopurua.

Justifikazioa

- Enpresa txiki eta ertainek arazoak izaten dituzte beren hondakin arriskutsuak behar bezala kudeatzeko, batez ere sortzen dituzten kantitate txikiak garraiatzeko dituen kostu handiak direla-eta, biltegitzeko gehieneko sei hilabeteko epea gainditu arren.
- Hondakin horiek ekonomikoki eta administratiboki onargarriak diren baldintzetan txerta daitezten kudeaketa zirkuitu baimenduan, beharrezkoa izango da kasu bakoitzari egokituriko neurri espezifikoak diseinatzea.

Helburu espezifikoak

- **CA-A2-1: Hamar jarduera sektorek sorturiko hondakin arriskutsuen bilketa optimizatu dinamizatzea**, bilketa baldintza onuragarrietan egin dadin eta, aldi berean, alderdi bakoitzaren administrazio betebeharrak bermatzen direla, hondakinaren titulartasunari dagokionez. Horretarako, enpresei ingurumen arloan emango zaizkien diru-laguntzen dekretu berrian, sektorekako bilketa dinamizatzekeo ildo sartuko da, eta gai hori administratiboki egokitzeko aholkularitza publikoa ere emango da. Sektore jakin batzuei arreta berezia eskainiko zaie; besteak beste, mekanizatu tailerrei, automozio tailerrei, inprentei, pintura aplikatzen duten jardueri, tindategiei, argazki estudioei, fitosanitarioak erabiltzen dituzten jardueri (zerratokiak,...) eraikuntza enpresei eta hotz/bero tresnak jartzen edo mantentzen dituzten enpresei.
- **CA-A2-2: Tokiko administrazioekin eta mankomunitateekin/kuadrillekin lan ildo bat ezartzea**, Udalsarea 21en esparruan, **ETEen eta mikroETEen (udalerrika edota industrialdeka) tokiko 4 talderen hondakin arriskutsuen bilketa eta legezkotzea bultzatzeko**: hori guztia, Agenda 21en Industria-Udala Ekintza Planen testuinguruan. Ildo horrek lizitazio publikoak sustatuko ditu, bai kudeatzaileak esleitzeko, bai administrazio egokitzapena egiteari begira aholkularitza publikoa emateko.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza, IHOBE, sektoreko elkarteak, Tokiko Agenda 21.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
CA-A2-1	0,02	0,22	0,22	0,23	0,69
CA-A2-2	0,02	0,22	0,27	0,23	0,74
Guztira	0,04	0,44	0,49	0,46	1,43

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBEren aurrekontuak.

3. PROGRAMA KORRONTE ATOMIZATUAK

CA-A3

Bilketa unibertsal eta eraginkorra ziurtatzea kudeaketa sistema integratuak eta multzokatze zentroak baimentzean

Helburua

- Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari aurrea hartzea.
- Hondakin arriskutsuen balorizazio materialari dagokionez, % 65eko tasa lortzea, eta kudeaketaren hierarkia betetzen dela ziurtatzea.
- Ekoizle guztiei hondakin arriskutsuak kudeatzeko zerbitzu eraginkorra ematea.

Adierazleak

- Baimendutako kudeaketa sistema integratuen kopurua.
- Legezkatutako Multzokatze Zentroyen kopurua.

Justifikazioa

- Azken urteetan tresna elektriko eta elektronikoei buruz, olio industrialei buruz, erabiltzen ez diren ibilgailuei buruz eta pila eta metatzaileei buruz onarturiko araudiak kudeaketa sistema integratuak sortzeko aukera hartzen du aintzat, produktu horiek merkaturatzearen ardura-dunek hondakin horiek bil ditzaten.
- Nolanahi ere, sistema jakin bat baimentzeko prozesuan zenbait betekizun ezar daitezke, araudiak berak kudeaketa sistema horri eskatzen dizkion ingurumen onurak nabarmen hobe ditzaketenak. Adibidez, erabilitako olioen % 95 bildu ahal izango litzateke biztanle kopuru jakin bat duten udalerriei dagokienez bakarrik, eta udalerririk txikiak edo urrunen daudenak sistemaren eremutik kanpo geratuko lirateke. Ingurumen organoak, beraz, adi egon behar du, horrelakorik gerta ez dadin.
- Bestalde, dagozkien baldintzak betetzen dituzten hondakin korronteetara zabaldu nahi du Administrazioak multzokatze zentroaren irudia, erabiltzen ez diren ibilgailuen araudian jasota dagoena.

Helburu espezifikoak

- **CA-A3-1:** Tresna elektriko eta elektronikoen, pilen, baterien eta erabilitako olio industrialen hondakinak **kudeatzeko sistema integratuak baimentzean akordiorik onena lortzea**, honako alderdi hauek bermatuz: bilketaren unibertsaltasuna (gutxienez hondakin mota horiek sortzen dituzten produktuak igortzen dituzten udalerrietan) eta hondakin bat bera kudeatzeko sistemen arteko koordinazioa, horien eraginkortasuna areagotzeko eta bilketan zein kudeaketan helburu ekologikoak hobetzeko. Horrekin batera, fitosanitario eta farmazia hondakinak jasoko dituzten **Multzokatze Zentroak baimentzeko joera** sustatuko da, hondakin horien bilketa optimitza dadin. Sektore bakoitzeko araudiak mota horretako hondakin arriskutsuak **biltzeko eta balorizatze**ko ezartzen dituen legezko betekizunak bete egiten direla zainduko da.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
CA-A3-1	0,05	0,04	0,03		0,12
Guztira	0,05	0,04	0,03		0,12

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBEn aurrekontuak.

4. PROGRAMA ARAUDIA GARATZEA

DN-A1 Hondakin arriskutsuei buruzko araudia hobetzea

Helburua

- Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari aurrea hartzea.
- Hondakin arriskutsuen balorizazio materialari dagokionez, % 65eko tasa lortzea, eta kudeaketaren hierarkia betetzen dela ziurtatzea.
- Ekoizle guztiei hondakin arriskutsuak kudeatzeko zerbitzu eraginkorra ematea.

Indicadores

- Hondakin arriskutsuei buruzko Estatuko araudia garatzen duen euskal dekretua argitaratzea.
- Kontrolerako eta jarraipenerako dokumentuen eredu berriei buruzko agindua argitaratzea.

Adierazleak

- Hondakin arriskutsuen sorrera eta kudeaketa arautzen dituen prozeduraren oinarriak ezarri zituen 833/88 Errege Dekretua onartu zenetik igaro diren 19 urteetan, behar bezala arautu ez ziren zenbait alderdi identifikatzeko aukera izan dugu. Zehazgabatasun horiek nahasmentu ugari sortzen dituztenez, arau berriak sortu beharko lirake, betiere Ingurumen Sailburuordetzaren eskumenen esparruan.

Helburu espezifikoak

- **DN-A1-1: Hondakin arriskutsuei buruzko Estatuko araudia modu eraginkorren garatuko duen euskal dekretu bat egitea eta onartzea,** eta bertan honako eduki hauek biltzea:
 - Euskal araudia erabilitako olio industrialei buruzko 679/2006 Errege Dekretuari egokitzea.
 - Prebentziorako adierazle sektorialen erreferentziako balioak, besteak beste Minimizazio azterketak balorizatzeko.
 - Hondakin arriskutsuak biltzeko baldintzak.
 - Autokudeaketa baimentzeko baldintzak.
 - Hondakinen laginketa eta sailkapena egiteko baldintzak.
 - Onarpen agiri berri bat izapidetzen ari dela jakinarazi beharra, eta hondakinik ematen ez bada iraungitze data ere jartzeko beharra.
 - Transferentzia Zentroek Kontrolerako eta Jarraipenerako Agirian hondakinaren azken kudeatzailea nor izango den eta hondakinari zer tratamendu emango zaion adierazteko beharra.
 - IKS-L03 tresna indartzea.
 - Multzokatze Zentroak sortzea hondakin korrante jakin batzuk kudeatzeko (hondakin fitosanitarioak, pilak, eta abar). Dekretua garatzeko lanetan, arlo honekin zerikusia duten eragileek hartuko dute parte.
- **DN-A1-2: Kontrol eta Jarraipen Agiri berriak** (hondakin bakar batentzat edo hainbat hondakinentzat) arautuko dituen Agindu berri bat onartzea, kasu jakin batzuetan administrazio izapidea sinplifikatzeko.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza, IHOBEn.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
DN-A1-1		0,10	0,10	0,10	0,30
DN-A1-2		0,02			0,02
Guztira		0,12	0,10	0,10	0,32

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBEn aurrekontuak.

4. PROGRAMA ARAUDIA GARATZEA

DN-A2 Hondakinei buruzko hurrengo zuzentarau markoaren inplikazioei aurrea hartzea

Helburua

- Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari aurrea hartzea.
- Hondakin arriskutsuen balorizazio materialari dagokionez, % 65eko tasa lortzea, eta kudeaketaren hierarkia betetzen dela ziurtatzea.

Indicadores

- Sortutako dokumentu teknikoen kopurua.

Adierazleak

- *Hondakinak prebenitzeko eta birziklatzeko gaikako strategiaren* bidez, sinplifikatu egin nahi da Europar Batasuneko araudia, *Hondakinen Zuzentarau Marko* berri baten bitartez, prestatzen ari direna. Ingurumen organoa prozesu horretan parte hartzen ari da, eta badauki gertatuko diren aldaketei aurrea hartzea komeni dela, batez ere azpiproduktuak arautzeari dagokionez. Hori, erronka ez ezik, aukera ere bada; horregatik, beharrezkoa da hausnarketa egitea, administrazio kontrolako sistema hobeto artikulatzeko.

Helburu espezifikoak

- **DN-A2-1: Hondakinen Zuzentarau Markoaren proposamenak** hondakin arriskutsuak sortzeko eta kudeatzeko euskal dinamikan dituen **inplikazioak aztertzea**, batez ere zenbait hondakin desklasifikatzeari edota azpiproduktuaren kontzeptuari dagozkion alderdietan, tartean sarturiko eragileei garaiz jakinarazita.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
DN-A2-1	0,03	0,05			0,08
Guztira	0,03	0,05			0,08

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBĒren aurrekontuak.

4. PROGRAMA ARAUDIA GARATZEA

DN-A3 Araudi aplikagarria modu eraginkorrean betetzen dela ziurtatzea

Helburua

- Hondakinak sortzeari eta horien arriskugarritasunari aurrea hartzea.
- Hondakin arriskutsuen balorizazio materialari dagokionez, % 65eko tasa lortzea, eta kudeaketaren hierarkia betetzen dela ziurtatzea.
- Ekoizle guztiei hondakin arriskutsuak kudeatzeko zerbitzu eraginkorra ematea.

Adierazleak

- Hondakin arriskutsuen arloan dauden legezko betebeharrei buruzko informazioa emateko kanpainen kopurua.
- 2006ko balioekin alderatuta, modu elektronikoa jasotako informazioaren gehikuntzaren ehunekoa.

Justifikazioa

- Hondakin arriskutsuen arloan indarrean dagoen araudia oso zabala eta anitza da, eta eragile mota guztiei eragiten dieten legezko betebeharrei biltzen ditu. Plan honetako helburuak lortzeko, beharrezkoa da ekoizleek, garraiolariak, kudeatzaileak eta gainerako eragileak arauetan jasotako kudeaketa baldintzak betetzeko dauzkaten zailtasunak antzematea eta zuzentzea.

Helburu espezifikoak

- **DN-A3-1:** Ingurumen Sailburuordetzak enpresei hondakin arriskutsuen arloan dituzten legezko betebeharrei buruzko informazioa eskaintzeko 4 kanpaina egitea, IHOBE-Line zerbitzuaren laguntzarekin eta 2008-2011 aldirako *Ingurumen Ikuskaritza eta Kontrol Planarekin* koordinatuta.
- **DN-A3-2:** Aduaneekin eta Portuekin lankidetzak akordio bat egitea, hondakinen inportazio eta esportazioaren kontrola hobetzeko, *Hondakinen Lekualdatzeari buruzko Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2006ko ekainaren 14ko 1013/2006 Erregelamendu berria* (CE) indarrean jarri dela baliaituz.
- **DN-A3-3:** Erabiltzen ez diren ibilgailuak tratatzeko zentro baimenduek sorturiko hondakin arriskutsuen ratioak lortzea; esaterako, gasolina, izotz-kontrako, olio-iragazki eta beste batzuen, ibilgailuak behar bezala deskontaminatzen direla erakusten duten adierazleak diren aldetik.
- **DN-A3-4:** Tresna elektronikoen erabilera sustatzea, inplikaturiko eragileak horiek erabiltzera bultzatuko dituzten neurriak artikulatuz. Horrela, optimizatu egin ahal izango da hondakinak kudeatzeko administrazio izapidea, eta tresna informatikoen bitartez jasotako informazioa % 10 hazi ahal izango da, 2006ko balioekin alderatuta.
- **DN-A3-5:** Hondakin arriskutsuen urteko inbentarioa argitaratzea, azterketa egin eta hurrengo urtean, zuzendu beharreko alderdiak antzeman eta/edo zuzendu ahal izan daitezten.

Arduraduna

- Ingurumen Sailburuordetza.

Ekipoa

- Ingurumen Sailburuordetza, IHOBE.

Epea eta kostua (datuak milioi€-tan)

	2008	2009	2010	2011	Total
DN-A3-1		0,05	0,05	0,05	0,15
DN-A3-2		0,05			0,05
DN-A3-3		0,02	0,02		0,04
DN-A3-4		0,05	0,05		0,15
DN-A3-5					
Guztira		0,17	0,12	0,10	0,39

Finantzaketa

- Ingurumen Sailburuordetzaren eta IHOBEren aurrekontuak.

II. ERANSKINA. AZPIEGITUREK BETE BEHARREKO IRIZPIDEAK

PLANEN, PROGRAMEN EDO BALIZKO AZPIEGITURAK BABESTEKO FIGUREN IRIZPIDEAK

Lurraldea Antolatzeko Artezpideak	<ul style="list-style-type: none"> Hondakinen tratamendua hurbiltasun irizpideari jarraiki bultzatzea. Hondakin bereziak kudeatzeko azpiegiturak lurzoru industrialean kokatu beharko dira, segurtasun gordailuak izan ezik. Geldotzeko instalazioak lurzoru industrialean zein geldoturiko gordailuen alboan kokatu ahal izango dira.
Euskal Herriko Hezeguneen Lurralde Plan Sektoriala	<ul style="list-style-type: none"> Tokiko ekimenak edota sektoreko politiketatik eratorritakoak planteamendu orokor global batean bilduko dira Euskal Autonomia Erkidegoaren lurralde eremuan eta, horren bitartez, hezegune guztiek gutxieneko jarraibide batzuk bete beharko dituzte. Hori guztia, ondoren egingo den udal plangintzaren figurak garrantzeko oinarria izango da.
Euskal Autonomia Erkidegoko Itsasertza Babesteko eta Antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala	<ul style="list-style-type: none"> Debekatuta egongo da eremu horietan hondakin toxikoak eta arriskutsuak tratatzeko plantak ezartzea.
Jarduera ekonomikoetarako eta merkataritza ekipamenduetarako lurzoruaren Sektoreko Lurralde Plana	<ul style="list-style-type: none"> Hondakin arriskutsuak kudeatzeko kokaleku berriak bideratzeko estrategiak inpaktuak zuzentzea eta arriskuak prebenitzea bermatuko duten neurri osagarriekin lagundu beharko dira. Politika pizgarriak ezartzeaz gainera, Administrazio Publiko eskudunak jarrera disuasorioak berbideratu beharko ditu, tokiko erakundeek, gehiegizko prebentzio jarrera dela-eta, lurraldeko leku egokietan horrelako jarduerak ezartzearen aurrean. Gisa horretako instalazioak, tokiko errezeptibotasun txikikoak alegia, biztanleei zuzenduriko sentsibilizazio eta informazio neurriekin lagunduko dira.
Euskal Autonomia Erkidegoko ibaier-tzak eta errekaertzak antolatzeko Lurralde Plan Sektoriala	<ul style="list-style-type: none"> Ura hornitzeko eta eskuratzeko urtegien eremuetan debekatuta egongo dira Hondakin Solidoen Zabortegiak. Debekatuta dago <i>Hondakin Solidoen Zabortegiak</i> honako hauetan erabiltzea: <ul style="list-style-type: none"> – Edozer ertzetan, 3 km² baino gutxiagoko adarra duten erreketan izan ezik. – Lehentasunezko interes naturalistikoko zonetako ertzak, baita 3 Km² baino gutxiagoko adarra duten erreketan ere. – Higadura- eta lerradura-arriskua edo/eta akuiferoen urrakortasuna duten ertzak, baita 3 Km² baino gutxiagoko adarra duten erreketan ere.
Basogintza eta nekazaritza inguruko LPSa	<ul style="list-style-type: none"> <i>Hondakin Solidoak Tratatze eta Arazteko Planten</i> erabilera honela dago: <ul style="list-style-type: none"> – Onargarria Nekazaritza-abeltzaintza eta Landazabal kategorietan, baita Mendi Urri eta Baso Mendi kategorietan ere. – <i>Debekatua Nekazaritza-abeltzaintza eta Landazabal</i> estrategikoaren kategoriatan, bai eta Mendiko Larrea, Harkaitz Mendiak eta Ingurumen Hobekuntza kategoriatan ere. <i>Hondakin Solidoen Zabortegiaren</i> jarduera honela dago: <ul style="list-style-type: none"> – Onargarria <i>Mendi Urri</i>, <i>Baso Mendi</i> eta <i>Ingurumena Hobetzeko</i> kategoriatan. – Debekatuta honako kategorian hauetan: <i>Nekazaritza-abeltzaintza</i> eta <i>Landazabala</i> (Estrategikoa eta Trantsizio paisaia), <i>Mendiko Larrea</i> eta <i>Harkaitz Mendi</i>. Industria edo biltegiatze arriskutsuen jarduera debekatuta dago, baina erabilera onartu ahal izango da alternatibak aldeztu aurretik aztertuta, nekazaritza jarduerari nola eragiten dion ebaluatu ondoren eta konpentsazio neurriak aintzat hartu ondoren.
Uholdeak Prebenitzeko Plan Integrala	<ul style="list-style-type: none"> Aintzat hartu beharko dira urpean gelditzeko arrisku handia duten eremuak.
Baliabide Naturalak Antolatzeko Plana (BNAP) eta Erabilera eta Kudeaketa Arautzeko Plana (EKAP)	<ul style="list-style-type: none"> Aintzat hartu beharko dira plan horietan ezartzen diren jarraibideak eta murrizketak.

PLANEN, PROGRAMEN EDO BALIZKO AZPIEGITURAK BABESTEKO FIGUREN IRIZPIDEAK

Natura 2000 Sarea

- Natura 2000 sareko lekuren bati nabarmen eragin diezaiokkeen Plan edo Proiektu orok aintzat hartu behar du lekua sare horretan txertatzera eraman zuen balioa. Horrela, beharrezkoa izango da proiektuak lekua kontserbatzeari dagokionez izan ditzakeen eraginaren ebaluazio egokia egitea.
- Euskal Autonomia Erkidegoko Hondakin Arriskutsuak Kudeatzeko 2008-2011 aldirako Planaren proposamenak garatzen dituzten proiektu, plan eta programa guztiak Zuzentarauaren 6. artikuluan xedatutakoa bete beharko dute. Dena den, Zuzentarauaren 6. artikuluko 2. atalak leku horientzat ezartzen duen prebentzio araubidea errespetatu beharko dute beti, beren babes helburuak kolokan jarri gabe.

Urdaibai Biosfera Erreserba

- Haren araudian eta kudeaketa-tresnetan ezarritakoa beteko da:
 - Urdaibai Biosfera Erreserbaren Babes eta Antolamendurako 5/1989 Legea, 1997ko urriaren 31ko 15/1997 Legeak aldatua.
 - Urdaibai Biosfera Erreserbaren Erabilera eta Kudeaketa Arautzeko Plana.
 - Urdaibai Biosfera Erreserban jarduera sozioekonomikoak bateratzeko eta garatzeko programa.
 - Urdaibai Biosfera Erreserbako artadi kantauriarren lurraldeko ekintza-plana.

Kontuan izan beharreko beste alderdi batzuk

- Txingudiko eremua.
- Lurralde Antolamenduko Jarraibideetan definitutako interes naturaleko guneak.
- Nazioarteko garrantzia duten hezeguneak (Ramsar hitzarmena).
- EAEko eremu natural garrantzitsuen katalogo irekia.
- 92/43/EEE Direktibaren I. Eranskineko bertako hostozabalen basoak eta lehentasuna duten habitatak.
- Korridore Ekologikoen Katalogoa.
- Arriskuan dauden espezieen kudeaketa-planak.
- 1994ko ekainaren 30eko 16/1994 Legearen ingurumen-helburuak.
- 92/43/EEE Direktibaren II. eta IV. eranskinetan eta 79/409/EEE Direktibaren I. eranskinean agertzen diren flora- eta fauna-espezieak.
- Paisaia Berezien eta Apartekoaren Katalogoa.
- Espezie mehatxatuen EAEko katalogoan dauden espezieen kokapen-eremuak.
- Akuiferoen ahultasuna.
- Giza kontsumorako ura hartzeko eremuak.
- Kultura-ondareko elementuak: bai arkitekturakoak, bai arkeologikoak.
- Dena dela, Plan honen ingurumen-inpaktuaren ebaluazio osoaren azterlanean biodibersitateko elementuei eragiten diela adierazten denean, horiek behintzat ebaluatu egin behar dituzte planaren proposamenak garatzen dituzten planen eta/edo proiektuen ingurumen-inpaktuaren azterketek, zehaztasun-mailaren arabera, betiere.

INGURUNEA ANTOLATZEKO MATRIZEA, LURRALDEA ANTOLATZEKO JARRAIBIDEEN MATRIZEAN OINARRITURIKOA

1. Egokia

2. Onargarria

3. Debekatua

* Garapenerako plangintza

ERABILERA (Azpiegiturak)

	Hondakin solido arriskutsuak multzokatze zentroak	Hondakin arriskutsu likidoak/gasezkoak multzokatze zentroak	Hondakin solido arriskutsuak kudeatzeko zentroak	Hondakin arriskutsu likidoak/gasezkoak kudeatzeko zentroak
ANTOLAMENDU MAILAK				
Babes berezia	3	3	3	3
Ingurumen hobekuntza	3	3	3	3
Basogintza	3	3	3	3
Nekazaritza zein abeltzaintza eremua, eta landa	2*	3	3	3
Mendi larreak	3	3	3	3
Erabilera zehatzik gabeak	2*	2*	2*	2*
Gainazaleko uren babesa	3	3	3	3
BALDINTZATZAILEAK GAINJARRIAK				
Akuiferoen urrakortasuna	3	3	3	3
Eremu higagarriak	2*	2*	2*	2*
Eremu inundagarria	3	3	3	3
Babestutako Naturguneak eta Urdaibaiko Biosfera Erreserba	2*	3	3	3